

המחאה החברתית והרשתות החברתיות מהעולם המקוון לעולם הממשי ובחזרה

כתיבה: ד"ר טל פבל¹
עריכה ומבוא: ד"ר שירלי אברמי²

---

¹ ד"ר למזרח תיכון, מומחה לאינטרנט ולאיומים מקוונים במזרח התיכון ובעולם האסלאמי
² מנהלת מרכז המחקר והמידע, הכנסת

תוכן עניינים

3	מבוא
5	פרק א' – רשתות חברתיות ככלי ליצירת מחאה
5	רשתות חברתיות ומחאות פיזיות
9	רשתות חברתיות כבמה למחאות מקוונות
12	פרק ב' – הרשתות החברתיות ב"אביב העמים הערבי", 2011
28	פרק ד' – מ"אביב העמים הערבי" ל"מהפכת הקוטג" ונגזרותיה
28	שורשיהן המקוונים של המחאות החברתיות בישראל
29	המימד המקוון – מחאת 2011
32	המימד הפיזי
37	פרק ה' – תגובת הממשל בישראל למחאה החברתית המקוונת – המימד הפיזי
44	פרק ו' – פעילות הממשל ברשתות החברתיות
44	הסברה מקוונת – פעילות בישראל ומחוצה לה
46	שקיפות מקוונת – עיצוב אקטיבי של סדר יום ציבורי ואזרחי חדש
48	"מקשיבים לשטח" – האזנה לרחשי לב הציבור באמצעות הרשתות החברתיות
51	סיכום ומסקנות
54	נספח א' – רשתות חברתיות מקוונות
56	נספח ב' – כרזות "מהפכת הפייסבוק" במצרים ומחאות מקוונות במזרח התיכון
62	נספח ג' – ציורים במחאת "אביב העמים הערבי"
64	נספח ד' – תגיות יעודיות בטוויטר במחאת "אביב העמים הערבי"
65	נספח ה' – פתרונות טכנולוגיים במחאת "אביב העמים הערבי"
72	נספח ו' – נוכחות מקוונת של מחאת הדיור – ישראל 2011
79	נספח ז' – ביטויים מקוונים למחאה צרכנית – ישראל 2011
88	נספח ח' – תמונות המחאה הצרכנית – ישראל 2011
91	נספח ט' – המימד הפיזי במחאה המקוונת בישראל
96	רשימת מקורות
	עברית
	אנגלית
128	ערבית
132	צרפתית
132	פרסית

מבוא

ד"ר שירלי אברמי, מנהלת מרכז המחקר והמידע, הכנסת

מחקר זה מתפרסם עם צאתה לדרך של מחאת קיץ 2012, שנדמה כי מאפייניה, וגם הזיקה שמתבטאת בה בין הזירה הווירטואלית לזו הממשית, יהיו שונים מאלו של קודמתה מן השנה שעברה. במקביל מסתיימות הבחירות במצרים, שהביאו לידי ביטוי בהקשר שונה את הזיקה שבין שתי הזירות.

מחאת האוהלים בקיץ 2011 הביאה לידי ביטוי את התקשורת האינטרנטית לא רק כמדיום המתווך בין אנשים, אלא ככזה שעצם קיומו משנה את כללי המשחק. האינטרנט, כרשת חברתית עולמית ווירטואלית, קיים פחות מעשרים שנה, והאופנים השונים שבהם הוא משנה את התקשורת, הפוליטיקה, החשיבה והיחסים בין בני אנוש, הינם דרמטיים ביותר.

האם מחאת האוהלים של קיץ 2011, שבה, נוצר הקשר החברתי באמצעות הפייסבוק, הינה חלק מתהליך איזורי, וניתן לנתח אותה כקשורה ל"אביב העמים" הערבי, שנולד בפייסבוק בשנה שקדמה ליציאתם של הצעירים לשדרות רוטשילד? מחקר זה ניתח את מחאת הפייסבוק הישראלית על שורשיה, וניסה לטעת אותה בתוך ההקשר האיזורי של התנועות ברשת, שהתרחשו במזרח התיכון, ובהקשר הרחב של השינויים הטכנולוגיים שאפשרו את התהליכים הללו. בין השאר, מציג המחקר את הקשר בין העולם המקוון לעולם הממשי; את המחאות בעולם הערבי, על מכונית המשותפים וייחודה של כל אחת מהן; ובוחן את הדינמיקה של מחאת האוהלים, ושורה ארוכה של צעדי מחאה נוספים שהתרחשו בישראל בשנים 2011-2012, על רקע ההקשר, הטכנולוגי, האיזורי והחברתי, שמתוכו צמחה ועליו ובאמצעותו ניסתה לייצר השפעה.

על פי הרמן (2012), ניכרת בישראל בשנים האחרונות, כמו במדינות אחרות, תמורה עמוקה ביחסים שבין האזרחים לבין ההנהגה הפוליטית שלהם. תמורה זו באה לידי ביטוי, בין השאר, בשחיקת המעמד, הסמכות המקצועית והמוסרית של הנבחרים בעיני הבוחרים, ובדרישה גוברת של הציבור לקבל "קול" בתהליכי קבלת החלטות אסטרטגיות. כפי שמציג המחקר, שינוי יחס הסמכות בין מקבלי החלטות לציבור הרחב ניכר ביותר במשטרים דמוקרטיים, אם כי לא באופן בלעדי, כפי שמוכיחה, לדבריה של הרמן, ההתעוררות הערבית בשנה האחרונה: לדילמה בין תפיסת העם כריבון לבין הטענה בדבר הצורך לאפשר להנהגה לעשות את מלאכתה בלי התערבות ציבורית אינטנסיבית אין פתרון אחד מוסכם, והשאלה האם הציבור צריך להישאל לדעתו עודנה פתוחה. מממצאיה הם שחוסר הנחת בציבור מצוי היום בשיא, ובעיקר: בראש יעדי המדינה הרצויים, כפי שדירג אותם הציבור (הרמן 2011) עומד צמצום הפערים החברתיים-כלכליים.

בין העולם המקוון והעולם הממשי מתקיימים כיום יחסי גומלין מורכבים. המחאות נוצרות ברשת ומשתמשות בה ככלי להפצת הודעות, המתפשטות במהירות בתוך מדינות ובין מדינות; המחאות עצמן מתקיימות בעולם הממשי, בהפגנות ובעצרות, אך שבות ומתועדות ברשת. התייעוד יוצר תהודה משלו ומצריך תגובה, וכן הלאה. בדיון שהתקיים בכנסת סיפרה ח"כ עינת וילף כי מחאת העגלות, שהקריאה לה החלה בפייסבוק, כמחאתם של ההורים הצעירים, גרמה לה

לבדוק את סוגית ימי החופשה בגנים ובבתי הספר והתאמתם לימי העבודה. מחקר שביקשה בנושא ממרכז המחקר והמידע של הכנסת מצא כי בישראל הפער בין ימי החופשה של הילדים ושל ההורים הוא הגדול ביותר בעולם, ואף והוביל אותה לנקיטת יוזמה פרלמנטארית בנושא³.

מחקר זה יוצר זיקה בין נקודת מוצא זו, לבין הכלים החדשים העומדים היום בפני הציבור, אשר אינו תלוי עוד בלעדית במקבלי החלטות על מנת שיערכו את השינויים הרצויים בעיניו: הרשתות החברתיות, מהפכת המידע שהפכה את הידע לנגיש לכל, ודרכי התקשורת החדשות וההמוניות, מביאים לידי ביטוי מערכת יחסים חדשה בין האזרח לריבון, בין האזרחים לבין עצמם, ובין אנשים במדינות שונות, המתקיימות היום, לפחות בחלק מן המישורים, במרחב וירטואלי גלובלי, בעל השפעות הדדיות מרחיקות לכת, כלכליות, חברתיות, ואף פוליטיות ולאומיות. המחקר פותח בתיאור אביב העמים הערבי, מקורותיו, הכלים בהם נעשה בו שימוש ותוצאותיו; מקשר בין מחאת אביב העמים הערבי לבין מחאת הקוטג' ומחאת האוהלים של ישראל 2011, ומנסה להציב את האירועים בישראל בהקשר רחב, איזורי מבחינה גיאוגרפית ועולמי מבחינה תקשורתית.

---

³ ח"כ עינת וילף, "יום חזון" למרכז המחקר והמידע, הכנסת, 2012

פרק א' – רשתות חברתיות ככלי ליצירת מחאה

ד"ר טל פבל

רשתות חברתיות ומחאות פיזיות

שיעור חדירת האינטרנט למזרח התיכון רחב יותר מהמקובל לחשוב, ועומד על 35.6% בהשוואה לממוצע העולמי, העומד על 32.6% (נכון לסוף שנת 2011). נתונים מהשנה האחרונה מצביעים על העמקת השימוש באינטרנט וברשתות החברתיות בקרב מדינות האזור, בעיקר לאור התפקיד שמילאו אלו בשינויים אותם חווה המזרח התיכון⁴.

לפתרונות המקוונים תפקידים שונים במחאה חברתית, במיוחד במדינות בהן מוטלות מגבלות על חופש הביטוי, ההתאגדות, או הבעת מחאה בזירות הפיזיות. שלא כבעבר, מאפשר האינטרנט, ובמיוחד הרשתות החברתיות, זירה ובמה להבעת מחאה, לפרסום תכנים המתנגדים לפעילויות שלטוניות, לקריאה לאנשים לקחת חלק בפעילות חברתית וכיוצא באלה, גם במדינות בהן פעילות זו כלל לא היתה אפשרית בעבר. השלטונות מצידם, ניסו, כמובן, להטיל מגבלות גם על הפעילות ברשת, דבר שהיווה אתגר למציאת כלים ופתרונות חדשים, שיאפשרו את המשך קיום הפעילות החברתית והציבורית ברשת, למרות ההתנגדות והמגבלות.

תחילתה של המחאה החברתית של 2011 בתוניס ומשם היא התרחבה במהרה לכל רחבי המזרח התיכון⁵. ההיסטוריה הקרובה מלמדת כי מחאות מקוונות אינן חדשות במזרח התיכון; קדמו להן אירועי מחאה נוספים, שהביאו לידי ביטוי זיקה הדוקה בין העולם המקוון לזה הפיזי, בהם שימשו האינטרנט והרשתות החברתיות במה ליצירת אירועי מחאה מקוונים תוך קריאה למימושם בעולם הפיזי ותיעודם לאחר מכן חזרה בעולם המקוון בדגש על הרשתות החברתיות. להלן ייבחנו שני אירועי מחאה במזרח התיכון אשר בהם היתה זיקה הדוקה בין המחאה בזירה המקוונת לבין זו שבעולם הפיזי.

○ מצרים – אפריל 2008 – "מהומות הפייסבוק"

אירועי "מהפכת הפייסבוק" במצרים החלו במחאה מקוונת אשר קראה לשביתת מחאה ולהפגנות ב-25 בינואר 2011, אך אלו לא צמחו יש מאין – גם לא בחלל המקוון. ראשיתה של המחאה המצרית בקבוצה של צעירים שיצרה עמודים וקבוצות בפייסבוק בקריאה לתמיכה בפועלים אשר תכננו שביתה ב-6 באפריל 2008. האינטרנט והרשתות החברתיות שימשו כלי מפתח בהפצת

⁴ "Internet Usage in the Middle East", *Internet World Stats*.

<http://www.internetworldstats.com/stats5.htm> (Accessed on 07 April 2012)

⁵ Rania Abouzeid, "Bouazizi: The Man Who Set Himself and Tunisia on Fire", *Time Magazine*, January 21, 2011.

<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,2044723,00.html> (Accessed on 09 April 2012)

Hernando De Soto, "The Real Mohamed Bouazizi", *Foreign Policy*, December 16, 2011.

http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/12/16/the_real_mohamed_bouazizi (Accessed on 09 April 2012)

הקריאה להפגנה וכן בתאום אירועי ההפגנות ודיווח על ההתרחשויות. לשם כך הוקם אתר אינטרנט מרכזי של "תנועת צעירי ה-6 באפריל"⁶ (הפעיל גם בשפה האנגלית⁷), תוך נוכחות רבה ביותר ברשתות החברתיות השונות⁸ ובכלל זה בלוג ייעודי. בהמשך נפתחו בפייסבוק עשרות יוזמות מקוונת בעניין מחאה זו⁹. (ראו נספח א' – רשתות חברתיות מקוונות).

שורשיה של תנועת מחאה זו בחופש הפוליטי היחסי ששרר במצרים בשנים 2005-2006 לאחר לחצה של ארה"ב על הממשל המצרי לקיים לראשונה בחירות מרובות מפלגות במדינה. הבחירות אפשרו צמיחתם של גורמי מחאה בעלי שורשים מגוונים, אשר היו מאוחדים בקריאה למנוע מהנשיא מובארכ להעביר את שלטונו לבנו גימאל. התנועה יצרה הפגנות על מנת ללחוץ על מובארכ להתפטר, לקיום בחירות חופשיות ולאפשר את עצמאות מערכת המשפט במדינה¹⁰.

בחירת חדירת הפייסבוק למצרים נכון לאפריל 2012, מראה כי שיעור זה עומד על 13.34%, והיא ממוקמת במקום ה-128 מתוך 213 מדינות. שיעור חדירת הפייסבוק בתקופה שבין אוקטובר 2011-אפריל 2012 מראה גידול של 22% מבחינת מספר המשתמשים ברשת חברתית זו, נתון המציב את מצרים במקום ה-68 בעולם כשהיא מקדימה בכך את מרבית מדינות האזור¹¹. בנוסף, שיעור הגידול בשימוש בפייסבוק במצרים נכון לחודש מרץ 2012 (החודש הקודם לתאריך הבדיקה) הינו 2.45%, המציב את מצרים במקום ה-124¹². שיעור זה משקף גידול של למעלה מ-256 אלף משתמשי פייסבוק בחודש, המציב אותה שביעית מבין מדינות העולם¹³, כאשר שיעור

---

⁶ 6 April Youth Movement
<http://www.6april.org> (Accessed on 07 April 2012)

⁷ 6 April – new concept of freedom
<http://6april.org/english> (Accessed on 07 April 2012)

⁸ "حركة شباب 6 أبريل", [Twitter](https://twitter.com).

<http://twitter.com/shabab6april> (Accessed on 07 April 2012)

"6april", [flickr](https://www.flickr.com/photos/6apriilyouth/).

<http://www.flickr.com/photos/6apriilyouth/> (Accessed on 07 April 2012)

"6th of April Youth Movement - حركة شباب 6 أبريل", [Facebook](https://www.facebook.com/shabab6april/).

<http://www.facebook.com/shabab6april/> (Accessed on 07 April 2012)

"APRIL 6 YOUTH MOVEMENT .. شباب 6 أبريل", [Facebook](https://www.facebook.com/groups/6april2008/).

<http://www.facebook.com/groups/6april2008/> (Accessed on 07 April 2012)

"april6", [bambuser](https://www.bambuser.com/channel/april6/).

<http://bambuser.com/channel/april6/> (Accessed on 07 April 2012)

"حركة شباب 6 أبريل", [Youtube](https://www.youtube.com/6aprilorg/).

⁹ <http://www.youtube.com/6aprilorg/> (Accessed on 07 April 2012)

http://www.facebook.com/search/results.php?q=6%20april%20youth%20movement&init=q_uick&tas=0.3948998006526381 (Accessed on 07 April 2012)

¹⁰ Samantha M. Shapiro, "Revolution, Facebook-Style", [The New York Times](https://www.nytimes.com/2009/01/25/magazine/25bloggers-t.html?_r=1), January 22, 2009.

http://www.nytimes.com/2009/01/25/magazine/25bloggers-t.html?_r=1 (Accessed on 07 April 2012)

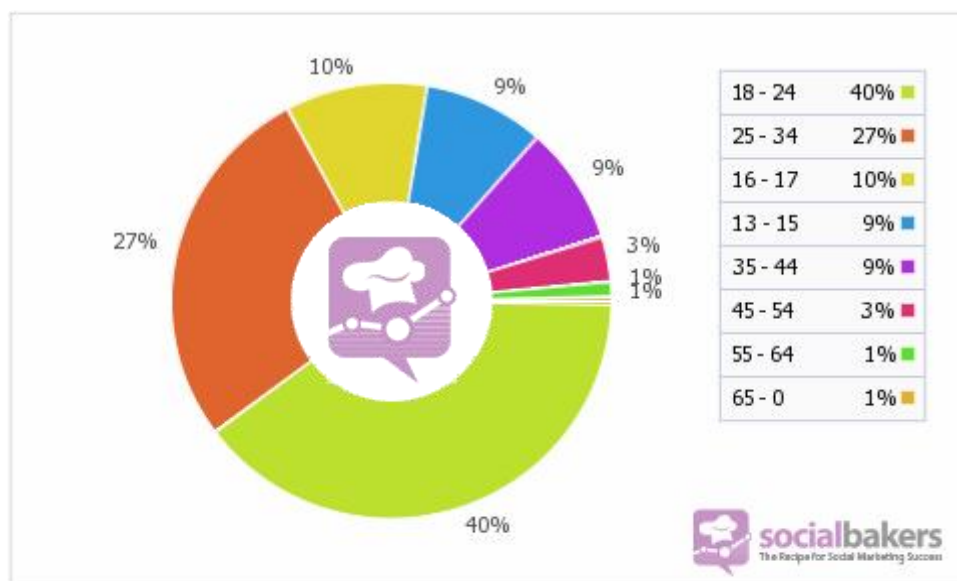
¹¹ "Facebook Statistics by Country", [Social Bakers](https://www.socialbakers.com/facebooks-statistics/?orderBy=percentage_growth&interval=last-6-months).

http://www.socialbakers.com/facebooks-statistics/?orderBy=percentage_growth&interval=last-6-months (Accessed on 07 April 2012)

¹² http://www.socialbakers.com/facebooks-statistics/?orderBy=percentage_growth&interval=last-month (Accessed on 07 April 2012)

¹³ <http://www.socialbakers.com/facebooks-statistics/?orderBy=growth&interval=last-month> (Accessed on 07 April 2012)

השימוש בפיסבוק במצרים הינו השלישי לאחר Google ו-Yahoo¹⁴. נתון נוסף מצביע על כך ש- 86% מבין משתמשי הפייסבוק במצרים הם בין הגילאים 13-34¹⁵. כפי שניתן לראות מהתפלגות הגילאים בתרשים המצ"ב.

16

ההפגנות והקריאה לשביתה במחאה על יוקר המחיה התקיימו ב-6 באפריל 2008, בעיקר בעיר התעשייה אל-מחלה אל-כוברא ונמשכו ימים בודדים. העיתונות הממסדית כתבה על כישלון ההפגנות והשביתה ועל התייצבות רבתי של העובדים במקומות עבודתם. כעבור שלושה ימים מפרוץ ההפגנות, ובמחיר של צעיר הרוג, מאות שנפצעו ונעצרו – שקטה מצרים¹⁷.

○ איראן – יוני 2009 – הבחירות לנשיאות

ב-12 ביוני 2009 התקיימו הבחירות לנשיאות באיראן. לצד הנשיא המכהן, אחמדינז'אד, שהציב מועמדותו לכהונה נוספת, התמודדו עוד שלושה: ראש הממשלה לשעבר (1981-1989) מיר חסין מוסוי, יו"ר הפרלמנט לשעבר (1989-1992) מהדי כרובי ומפקד משמרות המהפכה לשעבר (1981-1997) מחסין רצ'אאי.

¹⁴ Samantha M. Shapiro, "Revolution, Facebook-Style," The New York Times, January 22, 2009.

http://www.nytimes.com/2009/01/25/magazine/25bloggers-t.html?_r=1 (Accessed on 07 April 2012)

¹⁵ "Internet Usage Statistics for Africa," Internet World Stats.

<http://www.internetworldstats.com/stats1.htm> (Accessed on 07 April 2012)

¹⁶ "Egypt Facebook Statistics," Social Bakers.

<http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/egypt> (Accessed on 07 April 2012)

¹⁷ "המשבר הפנימי במצרים (ב): השביתה, המהומות וסיקורן," המכון לחקר תקשורת המזרח התיכון, 13 אפריל 2008.

http://www.memri.org.il/cgi-webaxy/sal/sal.pl?lang=he&ID=107345_memri&act=show&dbid=articles&dataid=1328 (Accessed on 07 April 2012)

כל ארבעת המתמודדים השתמשו באינטרנט וברשתות החברתיות במסע הבחירות שלהם לתיעוד העצרות ופעילותם. לנשיא אחמדיניג'אד אתר אינטרנט נשיאותי הפעיל בשש שפות¹⁸, אתר אישי¹⁹, לצד פעילות נקודתית ברשתות החברתיות.

מיר חסין מוסוי, אשר נתפס כדמות הרפורמיסטית ביותר וזכה לתמיכת הצעירים, היה לפעיל ביותר בזירה המקוונת באמצעות דיווח בטוויטר²⁰, פרופיל בפייסבוק²¹, העלאת תמונות²² וכן סרטונים המתעדים את העצרות וההפגנות ברחובות הערים לחשבון ייעודי ביוטיוב²³ ועוד.

השימוש שעשו ארבעת המתמודדים באינטרנט אינו מקרי. שיעור חדירת האינטרנט לאיראן עמד על 46.9% (נכון לסוף שנת 2011), נתון הגבוה מהמצוי בירדן, כווית, ערב הסעודית וסוריה²⁴, אלג'יריה, מצרים, תוניסיה²⁵ ואף תורכיה²⁶.

תושבי איראן עושים שימוש בכל תקופה באמצעים הטכנולוגיים העומדים לרשותם על מנת להגיע למידע המצוי בתוככי איראן ומחוצה לה, בין אם היה מדובר בהתקנת צלחות לוויין על גגות הערים בעבר לשם קליטת ערוצי הטלוויזיה הזרים השונים ובין אם כעת באמצעות התחברות לאינטרנט.

הממשל האיראני, אשר מודע לעוצמת האינטרנט במדינה, לצד פעילותו בזירה המקוונת במערכת הבחירות האמורה, פועל באופן תדיר להצר את השימוש באינטרנט מספר חודשים לפני כל מערכת בחירות – החל בבחירות לעיריות וכלה באלו לנשיאות. בעיתות אלה ניתן לראות התגברות צעדי מעצר משתמשי אינטרנט, הכבדת יד החוק עליהם, סגירת אינטרנט קפה ועוד²⁷.

תומכי מוסוי היו בטוחים בניצחון מועמדם או לפחות בהפסד בהפרש קטן. אולם עם היוודע תוצאות הבחירות ב-13 ביוני 2009, התברר כי ההפרש לטובת הנשיא המכהן היה גדול בהרבה

---

¹⁸ Islamic Republic of Iran's Presidency Website

<http://president.ir> (Accessed on 11 April 2012)

¹⁹ Mahmoud Ahmadinejad's Personal memos

<http://www.ahmadinejad.ir> (Accessed on 11 April 2012)

²⁰ "MirHossein Mousavi," Twitter.

<https://twitter.com/#!/mousavi1388> (Accessed on 11 April 2012)

²¹ "MirHossein Mousavi," Facebook.

<http://www.facebook.com/mousavi1388> (Accessed on 11 April 2012)

²² "mousavi1388's photostream," Flickr.

<http://www.flickr.com/photos/mousavi1388> (Accessed on 11 April 2012)

²³ "Mousavi1388," YouTube.

<http://www.youtube.com/user/Mousavi1388> (Accessed on 11 April 2012)

²⁴ "Middle East Internet Usage and Population Statistics," Internet World Stats.

<http://www.internetworldstats.com/stats5.htm> (Accessed on 09 April 2012)

²⁵ "Internet Usage Statistics for Africa," Internet World Stats.

<http://www.internetworldstats.com/stats1.htm> (Accessed on 09 April 2012)

²⁶ "Internet and Facebook Usage in Europe," Internet World Stats.

<http://www.internetworldstats.com/stats4.htm> (Accessed on 09 April 2012)

²⁷ טל פבל, "לפני הבחירות: איראן סוגרת את הרשת," [Middleeasternet.com](http://www.middleeasternet.com), 9 יוני 2009.

<http://www.middleeast-internet-monitor.com/?p=232> (Accessed on 09 April 2012)

טל פבל, "הגבלות על האינטרנט באיראן כפונקציה של מערכות בחירות," [Middleeasternet.com](http://www.middleeasternet.com), 18 אפריל 2009.

<http://www.middleeast-internet-monitor.com/?p=216> (Accessed on 09 April 2012)

"Connections Severed or Slowed and Google Mail Blocked in Latest Anti-Internet Offensive," *Reporters Without Borders*, February 11, 2010.

<http://en.rsf.org/iran-connections-severed-or-slowed-and-11-02-2010,36434.html>

(Accessed on 21 April 2012)

"Iran," *Reporters Without Borders*, March 12, 2012.

<http://en.rsf.org/iran-iran-12-03-2012,42070.html> (Accessed on 21 April 2012)

מההערכות. תומכיו של מוסוי טענו לזיוף התוצאות ויצאו לרחובות במחאה אשר סיסמתה המרכזית היתה "Where is my vote?".

הרשתות החברתיות השונות משמשות ליצירת האירועים המקוונים, אך גם לדיווח עליהם. ברשתות אלו תועדו ההפגנות, הקריאה להן, האירועים ברחובות וזאת בעיקר בדגש על הטוויטר, לתיעוד מילולי, ועל היוטיוב, לתיעוד ויזואלי באמצעות סרטונים מההפגנות. רשתות חברתיות אלה היו לגיבורות "המחאה הירוקה", השם אשר ניתן להפגנות יוני 2009 באיראן (בשל הצבע הירוק שאימצו לעצמם מוסאווי ותומכיו), בהן הופצו תיעודי האירועים בצורה ישירה ומיידית לרחבי אירן והעולם. חשיבותן הודגמה עם צילום גסיסתה ומותה של הנערה נדא סולטאן, נערה איראנית אשר יצאה עם אביה להפגין ונורתה על ידי כוחות הביטחון. ההבדל בינה לבין רבים אחרים שנהרגו במהלך ההפגנות, היתה העובדה שפגיעתה ומותה תועדו על ידי עובר אורח בסרטון שהועלה מיידית ליוטיוב²⁸. בזכות תיעוד זה הפכה הנערה לגיבורת המאבק ותמונתה התנוססה בחשבונות רבים ברחבי הרשתות החברתיות באיראן ובעולם הרחב.

מחאה זו, למרות שהיתה אלימה ביותר וגבתה חייהם של מפגינים רבים, שככה כעבור פחות משבועיים, זאת תוך דיכוי אלים ביותר שכלל ירי לעבר המפגינים מצד כוחות הביטחון האיראניים, דבר שהביאו למותם של עשרות. במהלך השנים האחרונות מאז אירועי 2009, נעשו מספר ניסיונות לחדש את המחאות וההפגנות ברחובות איראן, אולם אלו לא היו בהיקף ובעוצמה של אירועי יוני 2009. לא פיזית ולא מקוונת²⁹.

רשתות חברתיות כבמה למחאות מקוונות

עוצמתן הרבה של הרשתות החברתיות באה לידי ביטוי ברחבי העולם ככלי להעברת מסרים מיידים, יצירת קבוצות נושאות מקוונות, הפצת רעיונות ודעות ואף כלי ליצירת שינויים חברתיים ופוליטיים. אולם יתרונותיהן אלו של הרשתות החברתיות ועוצמתן הרבה תקפים ומשמעותיים שבעתים במשטרים ריכוזיים, בהם האזרחים נעדרים אמצעי ביטוי ממשיים באמצעות גישה לאמצעי "התקשורת הישנה". במשטרים אלו, אשר מאפיינים את מדינות המזרח התיכון, הממשל שולט בכל אמצעי התקשורת – רדיו, טלוויזיה ועיתונות כתובה – חוקית וטכנולוגית, ומתוקף כך מכתוב את התכנים והמידע המועבר לצרכנים, מידע אשר תואם את האינטרסים של המשטר ואינו פוגע בלגיטימציה השלטונית שלו או במרקם החברתי והדתי של המדינה.

על כן, במדינות שכאלה האפשרויות העומדות בפני האזרחים להביע דעתם ולהשמיע "קול אחר" באמצעי התקשורת הממלכתיים, מצומצמות בהרבה. האינטרנט והרשתות החברתיות מאפשרים במדינות המזרח התיכון במה לכל אותם "קולות אחרים" ו"קולות מודחקים" בחברה המקומית. בשל אופיו המיידית, הזמין, רחב התפוצה, הפתוח, מאפשר האינטרנט לא רק יצירת מחאות

²⁸ Ifnorth, "nada sultani killed by IRANI soldiers," YouTube, June 23, 2009.
<http://www.youtube.com/watch?v=yu8JyLOH8QM> (Accessed on 09 April 2012)

²⁹ "بيست و پنج بهمن", Facebook.
<http://www.facebook.com/25bahman> (Accessed on 09 May 2012)

"25 bahman", Twitter.

<https://twitter.com/#!/25bahman> (Accessed on 09 May 2012)

<http://www.dayofprotest.com> (Accessed on 21 April 2012)

ומהפכות מקוונות דוגמת אלו של אפריל 2008 במצרים, יוני 2009 באיראן וכן "אביב העמים הערבי" במרבית ממדינות האזור.

עוצמתו האמיתית של האינטרנט היא ביכולת המצויה בו לאפשר יצירת מהפכות שקטות ויומיומיות, כאלה שלא בהכרח מגיעות למהדורות החדשות בעולם. האינטרנט מאפשר יצירת שינויים איטיים וקבועים בדמות הבעת מחאות מקוונות, יצירת מסעות מחאה ברשתות החברתיות, הפניית מכתבים מקוונים פתוחים לראשי המדינות, סיפורים על חיי היום יום בחברה הערבית - כל אותם דברים אשר מחד יש בהם כדי להביא לשינויים חברתיים ומאידך, לא היו אפשריים ב"אמצעי התקשורת הישנה" וללא האינטרנט.

כך, לדוגמה, האינטרנט והרשתות החברתיות מהווים במה לנשים לספר על חייהן "מאחורי הרעלה" ועל חוויות היום יום ולפעול ליתר שוויון³⁰. פעילות ענפה זו מוצאת ביטוי בעשרות ארגונים הפעילים במזרח התיכון לקידום מעמד האישה ולהם נוכחות באינטרנט. בכלל זה התבטאויות שונות של נשים במגוון נושאים הקשורים במצבן בחברה הערבית³¹ ובנושאים חברתיים בכלל: אתרי אינטרנט ייעודיים דוגמת זה העוסק בסוגיית הגירושין בערב הסעודית³², תחנת רדיו במצרים אשר הוקמה על ידי נשים ולה נוכחות מקוונת וכן פעילות ענפה ברשתות החברתיות השונות ובכלל זה בפייסבוק³³ ובטוויטר³⁴.

לראשונה יכולים משתמשים ליצור קשרים בין אישיים אשר אינם בהכרח אפשריים בחברה השמרנית והמסורתית המוסלמית. רווקים/ות יכולים להכיר אלו את אלו³⁵, ומשתמשים מדווחים על חיי היום-יום שלהם. צעירים נחשפים לתכנים שעדיין נחשבים לאסורים; החל בקליפים של מוזיקה, עבור באתרים הקוראים להמרת דת וכלה בפורנוגרפיה.

ארגוני זכויות אדם מתעדים ומדווחים באמצעות האינטרנט בצורה מהירה, רחבה וחופשית יותר אירועים של הפרת זכויות אדם במזרח התיכון ומנהלים מסעות מקוונים לשחרור עצורים. בלוגרים ומתנגדי משטר לא רק משתמשים באינטרנט כדי לכתוב נגד השלטון ועולותיו, אלא גם מדווחים על תנועותיהם כמעין תעודת ביטוח רחבת תפוצה במקרה שהשלטונות יעצרו אותם או שעקבותיהם ייעלמו. ב-11 באפריל 2009 נעצר פעיל זכויות אדם והבלוגר המצרי ואאל עבאס (عباس) על ידי שוטרים. עם מעצרו, הוא דיווח מיידית על השתלשלות האירועים מתחנת המשטרה באמצעות הטלפון הסלולרי שברשותו ל-2,500 משתמשי טוויטר אשר עקבו אחר פרסומי עד לשחרורו למחרת היום. בהודעותיו ציין כי בשל האירוע, נוספו עוד 300 עוקבים על פרסומי

³⁰ טל פבל, "הקול האחר" - נשים בשיח המקוון במזרח התיכון ובעולם האסלאמי, Middleeasternet.com, 31 אוגוסט 2009.

<http://www.middleeast-internet-monitor.com/?p=480> (Accessed on 12 April 2012)

³¹ ريم الصالح, "طلاق الفاكس", إيلاف, September 15, 2008.

<http://www.elaph.com/Web/AsdaElaph/2008/9/365790.htm> (Accessed on 09 May 2012)

³² <http://saudidivorce.org/DIV> (Accessed on 12 April 2012)

³³ "Kolena Laila", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/Kolena-Laila/98753733308> (Accessed on 12 April 2012)

³⁴ "كلنا ليلي", Twitter.

<https://twitter.com/#!/kolenalaila> (Accessed on 12 April 2012)

³⁵ "ArabLounge.com", Twitter.

<http://twitter.com/ArabLounge> (Accessed on 12 April 2012)

בטוויטר³⁶. בדומה לו, הסטודנט האמריקני גיימס באק (Buck) תלמיד University of California Berkeley אשר תיעד הפגנה במצרים ב-10 אפריל 2008 וכשנעצר הצליח לשלוח את המילה "נעצרת" דרך הטלפון הנייד שברשותו לרחבי העולם באמצעות חשבון הטוויטר שלו³⁷. דבר מעצרו הופץ במהירות והגיע גם לאוניברסיטה שבה למד. למחרת שוחרר הצעיר³⁸.

הקהילה ההומו-לסבית פעילה באינטרנט בכלל וברשתות החברתיות בפרט³⁹. זאת באמצעות סיפורים אישיים, היכרויות, תיעוד הטרדת חברי הקהילה ומעצרים במדינות השונות, פרסום הנחיות של זהירות מקוונת ופיזית, מסעות מקוונים ומעל לכל – מקום מפגש והעלאת המודעות לעניינם.

---

³⁶ Wael Abbas, "Egyptian Activist Twitters to Freedom: Wael Abbas Used Cell Phone from Custody to Mobilize Support," Peace work, Issue 395 - May 2009. <http://www.peaceworkmagazine.org/egyptian-activist-twiters-freedom-wael-abbas-used-cell-phone-custody-mobilize-support> (Accessed on 12 April 2012)

³⁷ James Buck, Twitter. <http://twitter.com/jamesbuck/statuses/786571964> (Accessed on 12 April 2012)

³⁸ Ashley Phillips, "The Revolution Will Be Twittered," ABC News, April 29, 2008. <http://abcnews.go.com/Technology/GadgetGuide/story?id=4740861&page=1> (Accessed on 12 April 2012)

³⁹ "alwaan," Twitter. <http://twitter.com/Alwaan> (Accessed on 12 April 2012)

פרק ב' – הרשתות החברתיות ב"אביב העמים הערבי", 2011

הרשתות החברתיות הן בעלות תפקיד חשוב במזרח התיכון בתיעוד אירועים ובדיווח על התרחשויות מחיי היום-יום. הואיל ואמצעי "התקשורת הישנה", לא רק שהם חד כיווניים אלא גם נשלטים במקרים רבים על ידי משטרים ריכוזיים במזרח התיכון, האינטרנט והרשתות החברתיות שבו, המאופיינים בתקשורת רב כיוונית ושטוחה מבחינה היררכית, הפכו לאמצעי תקשורת אידיאלי ואף חלופי עבור רבים במזרח התיכון; ליצירת מידע, לקבלתו ולהעברתו. הכלים שבהם התקיימה המחאה היו הפייסבוק לשם יצירת תכנים אישיים לצד הצבת תמונות בפליקר, סרטונים ביוטיוב, דיווחים קצרים בטוויטר, כמו גם בלוגים המשמשים לכתיבה מפורטת יותר במעין יומן רשת ולדיווח אודות האירועים השוטפים.

כך, לדוגמא, בתוניסיה, שבה החל "אביב העמים הערבי" של 2011, הפך הפייסבוק לכלי חשוב בהפצת המחאה, דווקא בשל העובדה כי רשתות חברתיות אחרות, העוסקות בשיתוף סרטוני וידאו, נחסמו במדינה, כמו גם בלוגים וחשבונות טוויטר רבים. עובדה זו הניעה רבים ממשתמשי האינטרנט במדינה לבחור דווקא ברשת חברתית זו⁴⁰. (ראו נספח ב' - "כרזות 'מהפכת הפייסבוק' במצרים" ומחאות מקוונת במזרח התיכון).

גם במצרים החלו המהומות פעילות מקוונת בפייסבוק, כולל קריאה שהופצה בקרב עורכי הדין⁴¹. אלו קראו להפגנות ביום ה-25 בינואר 2011, אשר כונה "יום האינתיפאדה המצרית". בהמשך הופצה בפייסבוק קריאה להפגנה ביום שישי ה-28 ינואר ("יום הזעם"). דבר האירוע הגיע בפייסבוק לכ-1.1 מיליון משתמשים, כפי שעולה מעיון בנתוני התפוצה של עמוד הפייסבוק⁴².

בניסיון לייצא את המהפכה אל מחוץ לגבולות מצרים, הופיעה קריאה לקיום הפגנות למול שגרירויות מצרים ברחבי העולם, במהלך השבוע שבין 28 בינואר ל-5 בפברואר 2011⁴³.

תיעוד

הפייסבוק שימש לא רק זירת ארגון ההפגנות וזימון מקוון של משתתפים בהן, אלא, יחד עם רשתות חברתיות אחרות, גם זירה לתיעוד האירועים ההיסטוריים והחוויות האישיות⁴⁴. אתר היוטיוב שימש לתיעוד ויזואלי⁴⁵ של אירועים שהתרחשו במצרים באמצעות סרטונים אשר פורסמו מיידית ביתר הרשתות החברתיות ובדגש על הפייסבוק והטוויטר. סרטונים אלו מתעדים

⁴⁰ Ethan Zuckerman, "Civic Disobedience and the Arab Spring," my heart's in Accra, June 5, 2011.
<http://www.ethanzuckerman.com/blog/2011/05/06/civic-disobedience-and-the-arab-spring> (Accessed on 03 April 2012)

⁴¹ "شوره محامين مصر يوم 25 يناير هتتزل نحمى الشعب", Facebook, (Accessed on 03 April 2012)
<http://www.facebook.com/event.php?eid=176943742343836>

⁴² "جمعة الغضب للثورة على الفساد والظلم والبطالة والتعذيب", Facebook, (Accessed on 03 April 2012)
<http://www.facebook.com/event.php?eid=141531305908212>

⁴³ "Worldwide Protests at all Egyptian EMBASSIES", Facebook,
<http://www.facebook.com/event.php?eid=158147054233898> (Accessed on 03 April 2012)

⁴⁴ Dennis Bernstein, "Egyptian Blogger Describes Clashes," Consortiumnews.com, 6 February 2011.

<http://www.consortiumnews.com/2011/020611b.html> (Accessed on 03 April 2012)

⁴⁵ "Egyptian protest footage on YouTube," YouTube blog, 31 January 2011.

זוויות ואירועים שונים מהאירועים, ובכלל זה הפגנות ברחובות קהיר⁴⁶; עימותים עם כוחות הביטחון⁴⁷; מותם של מפגינים⁴⁸; תפילה המונית⁴⁹; שירים וסיסמאות⁵⁰; קריאות להפלתו של הנשיא מובארכ, ואף תיעוד אירוע של דריסת מפגין על ידי רכב משטרה⁵¹.

ערוץ נוסף לתיעוד ויזואלי היו **תמונות** אשר הועלו באתרים ייעודיים; ברשת החברתית פליקר העלו משתמשי אינטרנט מצריים תמונות מחיי היום של המפגינים⁵² וכן בעמודים שונים בפייסבוק⁵³, ואף בשרות התמונות של טוויטר⁵⁴. בין השאר הועלו תמונות מהפגנות⁵⁵; כרזות ובהן תמונות חללים⁵⁶ וכן כרזות בגנות הנשיא מובארכ⁵⁷.

אירועים מהשטח תועדו **מילולית** בעיקר בחשבונות טוויטר ייעודיים אשר נפתחו עבור המחאות במדינות השונות, דוגמת Jan25voices, Jan25live⁵⁸ (אשר לו עמוד פייסבוק⁵⁹) ובהם דיווחים בעלי רמת עדכניות גבוהה ביותר אודות שהתרחש במצרים באופן שוטף מידי דקות ואף שניות. דיווחים אלה צוטטו על ידי משתמשים אחרים והועברו במהרה לרחבי העולם. הטוויטר שימש להעברת מידע, שמועות וקריאה לפעולה בכל ימי ההפגנות, החל מה-25 בינואר 2011, התפטרות מובארכ ב-11 בפברואר ובאירועים שלאחריהם. זאת במקביל, ולפעמים אף כתחליף, לערוצי מידע ותקשורת אחרים.

<http://youtube-global.blogspot.com/2011/01/egyptian-protest-footage-on-youtube.html>

(Accessed on 03 April 2012)

⁴⁶ hubinet10, "Workers demonstration in Cairo, Egypt," Youtube, May 23, 2010.

<http://www.youtube.com/watch?v=AwSPGd4k4v4> (Accessed on 03 April 2012)

⁴⁷ The Daily News Egypt, "Clashes Break Out Between Protesters and Egyptian Police (Raw)," YouTube, May 03, 2010.

http://www.youtube.com/watch?v=NCCZ8X_N6wk (Accessed on 03 April 2012)

⁴⁸ zoomair1985, "مقتل متظاهر في مظاهرات يوم الغضب في مصر بالاسكندرية," YouTube, February 3, 2011.

<http://www.youtube.com/watch?v=-ReTr-Xm8hc> (Accessed on 03 April 2012)

⁴⁹ ramyraoof, "صلاة المتظاهرين في ميدان التحرير," YouTube, February 4, 2011

<http://www.youtube.com/watch?v=4IDrwMIImOo> (Accessed on 03 April 2012)

⁵⁰ ramyraoof, "ميدان التحرير 4 فبراير: التلفزيون كذاب والحقيقة اهي," YouTube, February 4, 2011

http://www.youtube.com/watch?v=Afh_vLGStQc (Accessed on 03 April 2012)

⁵¹ EgyprKingofarab, "عربيته شرطه تدهس المواطنين في المحله," YouTube, February 4, 2011

<http://www.youtube.com/watch?v=Pt5aJbU9Hwc> (Accessed on 03 April 2012)

⁵² "RamyRaooof's photostream"

<http://www.flickr.com/photos/ramyraoof/> (Accessed on 03 April 2012)

⁵³ "ثورة التحرير والشهداء," Facebook.

<http://www.facebook.com/#!/album.php?aid=58366&id=201672036514423> (Accessed on 03 April 2012)

⁵⁴ "Jan25," Twitpic.com.

<http://twitpic.com/search#q=jan25&type=mixed&page=1> (Accessed on 03 April 2012)

⁵⁵ Ramy Raooof, "Demonstration at People's Assembly Feb8," Flickr.com, February 8, 2011.

<http://www.flickr.com/photos/ramyraoof/5428098049> (Accessed on 07 April 2012)

⁵⁶ Ramy Raooof, "Martyr - Mahmoud Mohamed Hassan," Flickr.com, February 8, 2011.

<http://www.flickr.com/photos/ramyraoof/5428766482> (Accessed on 07 April 2012)

⁵⁷ Ramy Raooof, "Mubarak Expiry Date 25 January 2011," Flickr.com, February 8, 2011.

<http://www.flickr.com/photos/ramyraoof/5429003484> (Accessed on 07 April 2012)

⁵⁸ "Live English News of the Jan 25th revolution in Egypt, translated from Arabic Sources, mainly: RNN, Khaled Saeed Page, Egypt 25 Jan, and Dostor."

<http://twitter.com/jan25live> (Accessed on 03 April 2012)

⁵⁹ "Jan 25 Live," Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/Jan-25-Live/147254048666099> (Accessed on 03 April 2012)

בהודעות המקוונות לאחר התפטרותו של מובארכ באו לידי ביטוי תכנים כגון הסיפוק מההצלחה; תחושות של גאווה לאור הצלחות ההמונים בתוניסיה ובמצרים; דמותה של מצרים החדשה שלאחר המהפכה ובכלל זה בתחומי החינוך; היחס לתקשורת; מעמדן של הנשים; חזרת הבורסה לפעילותה; היחס לארה"ב ולמדינות המערב וכן קריאתו של ואא'ל עינים (אחד מגיבורי המחאה המצרית) לעם המצרי לשוב במהרה למהלך חיים רגיל; ערעור אפשרי על הסכם השלום עם ישראל; כל זאת לצד דיווחים עדכניים על המתרחש במדינה. (ראו נספח ג' – "ציוצים במחאת יאביב העמים הערבי")

ערוץ התיעוד הרביעי של המחאה היה זירת הבלוגים, בה כתבו בלוגרים מקומיים, גברים ונשים, בערבית ובאנגלית, על חוויותיהם, מחשבותיהם וקורותיהם במהלך ההפגנות, לצד תיעוד האירועים. בין אלו ניתן למצוא את הבלוג של Sandmonkey⁶⁰ (אשר פעיל גם בטוויטר)⁶¹; בלוג המוקדש ל"הרוגי מהפכת 25 בינואר"⁶² אשר הציע, בסקר פנימי שערך, את העם המצרי כמועמד לפרס נובל לשלום⁶³, קבע ב-13 בפברואר כי מובארכ נמצא בדובאי⁶⁴. בבלוג אחר המגדיר עצמו כ"Commentary on Egyptian politics and culture by an Egyptian citizen with a room of her own"⁶⁵ ניתן היה למצוא, לצד הערכות וסיקור האירועים, גם תמונות מחיי היום יום בהפגנות ברחובות מצרים. כך, לדוגמה, בבלוג "Egyptian Chronicles"⁶⁶ הוצבו סקרים אודות איש השנה במדינה, וכן פוסט קצר אודות עתידה של מצרים⁶⁷:

When you see this scene in Al Tahrir in the past 48 hours, you know that there is a huge hope for better future for Egypt insh Allah. In the first million man protest held on February 1, 2011, I saw a man who was showing his 6 years old boy how a middle class young lady was collecting garbage at the Tahrir square to keep it clean, he was telling him "Do you see that? We want our country clean." I knew that I am in front of a new Egypt.

---

⁶⁰ Rantings of a Sandmonkey

<http://www.sandmonkey.org> (Accessed on 03 April 2012)

⁶¹ "Mahmoud Salem," [Twitter](#).

<http://twitter.com/Sandmonkey> (Accessed on 03 April 2012)

⁶² #Jan25 Egypt Remembers

<http://weekite.blogspot.com> (Accessed on 03 April 2012)

⁶³ Mobinil, "Egyptian People Nominated for Nobel Prize of Peace," [#Jan25 Egypt Remembers](#), February 13, 2011.

<http://weekite.blogspot.com/2011/02/egyptian-people-nominated-for-nobel.html>

(Accessed on 03 April 2012)

⁶⁴ Mobinil, "مبارك الآن في دبي," [#Jan25 Egypt Remembers](#), February 13, 2011.

http://weekite.blogspot.com/2011/02/blog-post_7938.html (Accessed on 03 April 2012)

⁶⁵ Baheyya بهيئة Baheyya: Egypt Analysis and Whimsy

<http://baheyya.blogspot.com> (Accessed on 03 April 2012)

⁶⁶ Zeinobia, [Egyptian Chronicles](#).

<http://egyptianchronicles.blogspot.com> (Accessed on 03 April 2012)

⁶⁷ Zeinobia, "Better Future Insh Allah," [Egyptian Chronicles](#), February 14, 2011.

<http://egyptianchronicles.blogspot.com/2011/02/better-future-insh-allah.html> (Accessed on 03 April 2012)

באינטרנט הופיעו אתרים וקישורים להגנת המפגינים ולסיוע להם. כך, לדוגמה אתר "החזית להגנת מפגיני מצרים"⁶⁸ אשר כלל מספרי טלפון חירום; מידע אודות פעילויות מחאה בעבר במצרים; תמונות וסרטוני וידאו מהפגנות שונות; ואף דרכי יצירת קשר טלפוני ישיר עם עורכי הדין של החזית.

"מצרים החדשה"

במהומות שפרצו במצרים ב-25 בינואר 2011, הביאו להתפטרות הנשיא מובארכ לאחר 18 יום, ב-11 פברואר 2011. הצבא תפס במהרה את רסן השלטון, אולם בחלוף החודשים, והמשך הישארותו בשלטון, החלה התמרמרות ציבורית שמא המפגינים החליפו שלטון ריכוזי אחד במשנהו. לשם מימוש יצירת שלטון אחר במדינה, התקיימו במצרים בחירות לפרלמנט שנערכו בשני סבבים: בנובמבר 2011 ובינואר 2012. בסופן התחזק משמעותית כוחם של הגורמים האסלאמיים, אשר היו לכוח המנצח והמוביל בפוליטיקה המצרית החדשה. "האחים המוסלמים" זכו במרבית המושבים בפרלמנט ולאחריהם ה"סלפים" הנחשבים אף לקיצוניים מהם. פרלמנט זה עדיין היה כפוף לשלטון הצבאי במדינה, אשר הבטיח למסור את השליטה לידי הגורמים האזרחיים עד סוף יוני 2012. הבחירות לנשיאות נקבעו ל-23,24 במאי, תוך קביעת סבב נוסף בין המתמודדים – במידת הצורך – ביוני. המערכת הפוליטית המצרית נכנסה לסחרור נוסף כאשר באפריל 2012 פסל בית המשפט במדינה עשרה מהמועמדים המובילים לנשיאות ובכללם את נציג "האחים המוסלמים" ואת שר המודיעין לשעבר עומר סלימאן⁶⁹.

השלטון החדש במצרים מיהר לבסס עצמו לא רק במרחב הפיזי, אלא גם במרחב הווירטואלי: באינטרנט וברשתות החברתיות. בין השאר פתחה הממשלה החדשה עמוד פייסבוק המתעדכן בתדירות גבוהה, זוכה לפופולאריות רבה בצורת מאות תגובות על כל הודעה המוצבת בו ואלפי דיונים בין החברים⁷⁰.

כמו כן קיים לממשלה החדשה חשבון טוויטר⁷¹ אשר לו למעלה מ-19 אלף עוקבים, והכולל דיווחים שוטפים אודות פעילות הממשלה ושריה, בתדירות של מספר עדכונים ביום; וכן ערוץ ביוטיוב אשר נפתח ב-28 בפברואר 2011 ובו כ-50 אלף צפיות בארבעת הסרטונים שהועלו, נכון לאפריל 2012⁷².

⁶⁸ جبهة الدفاع عن متظاهري مصر

<http://egyprotest-defense.blogspot.com> (Accessed on 03 April 2012)
⁶⁹ "Egypt News — Presidential Elections, May 2012," *The New York Times*, April 24, 2012.
<http://topics.nytimes.com/top/news/international/countriesandterritories/egypt/index.html>
(Accessed on 30 April 2012)

⁷⁰ "الصفحة الرسمية لرئاسة مجلس الوزراء المصري," *Facebook*.

<http://www.facebook.com/Egyptian.Cabinet.Of.Ministers> (Accessed on 03 April 2012)
⁷¹ "Egyptian Cabinet," *Twitter*.

https://twitter.com/#!/Cabinet_EG (Accessed on 03 April 2012)

⁷² Cabineteg
<http://www.youtube.com/user/Cabineteg> (Accessed on 03 April 2012)

מחאות מקוונות בעולם הערבי

ההפגנות במצרים הסתיימו בניצחון מלא של המפגינים⁷³. היתה זו המהפכה הראשונה באזורנו אשר החלה כיוזמה בעולם האינטרנט והרשתות החברתיות, והסתיימה בהפלת המשטר הקיים והעומד בראשו, באמצעות הפגנות שהתקיימו בעולם המעשה, כל זאת תוך דווה ותיעוד מלא ושוטף חזרה ברשתות החברתיות.

גורמי מחאה מרחבי האזור זיהו את פוטנציאל השינוי אשר החל בתוניסיה ואת חשיבות האינטרנט והרשתות החברתיות ביצירת האירועים המקוונים, בהפצת המסרים ובדיווח על הנעשה ברחובות. לא כל האירועים המקוונים הגיעו לכדי הפגנות פיזיות, ולא כל ההפגנות מומשו לכדי שינוי שלטוני. אולם רוח המחאה שטפה את האינטרנט מצפון אפריקה ועד למדינות המפרץ. המודל המצרי והתוניסאי היו דוגמא לגורמי אופוזיציה בקרב רבות ממדינות האזור תוך שימוש רב בטוויטר לשם התארגנות ודיווח על האירועים הצפויים, כמו גם לתיעוד ההתרחשויות ברחובות. לשם כך נוצרו תגיות בטוויטר על ידי המשתמשים במדינות השונות עבור אירועי המחאה בכל מדינה ומדינה בהתאם לתאריך עליו הוכרז לתחילת ההפגנות. (ראו נספח ד' – "תגיות ייעודיות בטוויטר במחאת 'אביב העמים הערבי'")

גורמי אופוזיציה סוריים יצרו אירוע בפייסבוק אשר קרא להפגנות בתוך **סוריה** ומחוצה לה בתאריכים 5-28 פברואר 2011⁷⁴. **במרוקו** ההפגנות במדינה זכו ל'אירוע' בפייסבוק בשם "ההפגנות שקטות ברחבי מרוקו"⁷⁵.

בתימן נפתח אירוע בפייסבוק להפגנות שתוכננו ל-3 בפברואר 2011⁷⁶ וכן עמוד הקורא למהפכה של העם התימני ב-21 במרץ⁷⁷ (העמודים המקוריים של אירועים אלו בפייסבוק – כמו במקרים רבים אחרים - נמחקו וכבר אינם קיימים ברשת חברתית זו). זאת לצד מספר עמודים נגד השלטון הקיים במדינה⁷⁸ ועמוד עבור סוכנות ידיעות של תנועת המחאה⁷⁹.

"מהפכת ה-14 בפברואר **בבחריין**" זכתה לשלל עמודים בפייסבוק⁸⁰ (ובהם אלפים רבים של תמונות).

⁷³ סער הס, " התחיל בפייסבוק, נגמר בכיכר. ימים של הפיכה", *ynet*, 12 פברואר 2011. <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4027288,00.html> (Accessed on 03 April 2012)

⁷⁴ "Protesting Inside Syria & Outside" *Protesting Inside Syria & Outside*, *Facebook*. <http://www.facebook.com/event.php?eid=131401903594062> (Accessed on 03 April 2012)

⁷⁵ (לא זמין) <http://www.facebook.com/event.php?eid=185866488101018> *Facebook*.

⁷⁶ "יום انتفاضة الشعب اليمن ضد النظام الطاغية", *Facebook*. <http://www.facebook.com/event.php?eid=172102826168060> (לא זמין)

⁷⁷ "21 March - ثورة الشعب اليمني على نظام الطاغية", *Facebook*. <http://www.facebook.com/pages/21-March-thwrt-alsbh-alyzny-ly-nzam-altaghyt/184501581581876> (לא זמין)

"21 مارس - ثورة الشعب اليمني على نظام الطاغية", *Google ejabat*, January 27, 2011. <http://ejabat.google.com/ejabat/thread?tid=12d1a606a3612d0a&pli=1> (Accessed on 04 April 2012)

⁷⁸ "اليمن و نظام الطاغية و عصابته", *Facebook*. <http://www.facebook.com/pages/alyzn-w-nzam-altaghyt-w-sabth/105250399551275> (Accessed on 04 April 2012)

⁷⁹ "NBA - نبأ", *Facebook*. <http://www.facebook.com/pages/NBA-nba/198396626840776> (Accessed on 04 April 2012)

⁸⁰ "ثورة 14 فبراير في البحرين", *Facebook*. <http://www.facebook.com/TrueRoyalDemocracy> (Accessed on 04 May 2012)

"Free Bahrain", *Facebook*.

הקריאה להפגנות בסודאן החלה באירוע שנפתח לשם כך בפייסבוק אשר קרא להפגנות ב-30 בינואר 2011⁸¹. אירוע נוסף קרא להפגנה יומית בת חצי שעה עד ל-9 אפריל 2011⁸². עמוד אחר בשם We're Fed up⁸³ נפתח על ידי הקבוצה האופוזיציונית GIRIFNA⁸⁴, ואחר היווה פניה ישירה לממשלה בסודאן⁸⁵. עבור אירועים אלו נפתח גם בלוג ייעודי, בשם "המהפכה הסודאנית 30 בינואר 2011"⁸⁶. בניסיון לרכב על גל מחאה זה, פעל ארגון ה'פתח' ליצור את "מהפכת כראמה בעזה"⁸⁷ תוך קישור לעמוד הפייסבוק זה באתר הפורום של הארגון⁸⁸. בתחילת חודש פברואר 2011 הוקם לצורך כך "האתר הרשמי למהפכת כראמה בעזה"⁸⁹. בנוסף נעשה ניסיון למנף אירועים אלה לכדי יצירת "אינתיפאדה פלסטינית שלישית" ב"יום הנכבה" ב-15 במאי 2011⁹⁰. במסגרת זו נוצרו עשרות רבות של קבוצות ועמודי פייסבוק⁹¹, אשר המרכזי שבהם מנה למעלה מ-300 אלף תומכים⁹². קבוצה זו נסגרה אולם העמוד שב לפעול וצבר עוד תומכים⁹³.

<http://www.facebook.com/pages/Free-Bahrain/161735290548123> (Accessed on 04 May 2012)
 "14th February 2011 Revolution Day in Bahrain", [Facebook](http://www.facebook.com/Rage.Day.14Feb), <http://www.facebook.com/Rage.Day.14Feb> (Accessed on 04 May 2012)
 "February14th, the day of rage in Bahrain," [Facebook](http://www.facebook.com/pages/February14th-the-day-of-rage-in-Bahrain/187725544591121), <http://www.facebook.com/pages/February14th-the-day-of-rage-in-Bahrain/187725544591121> (Accessed on 04 May 2012)
⁸¹ ثورة شمال إفريقيا، تصل السودان، "موعدنا 30 يناير", [Facebook](http://www.facebook.com/event.php?eid=136419053089393&index=1), <http://www.facebook.com/event.php?eid=136419053089393&index=1> (Accessed on 04 May 2012)
⁸² "وقفه إحتجاج أسرية لمدة نصف ساعة يومياً", [Facebook](http://www.facebook.com/event.php?eid=181312971892244), <http://www.facebook.com/event.php?eid=181312971892244> (Accessed on 04 May 2012)
⁸³ "We r Fed Up >> Girifna >> فرقنا", [Facebook](http://www.facebook.com/pages/We-r-Fed-Up-Girifna-qrfna/125423854149502), <http://www.facebook.com/pages/We-r-Fed-Up-Girifna-qrfna/125423854149502> (Accessed on 04 May 2012)
⁸⁴ Girifna: Nonviolent Resistance Movement. <http://www.girifna.com> (Accessed on 04 May 2012)
⁸⁵ "عزيزتي الحكومة .« الكيزان». بالنسبة لزيادة الاسعار نصرف عليكم مثلا", [Facebook](http://www.facebook.com/youth30?v=info), <http://www.facebook.com/youth30?v=info> (Accessed on 04 May 2012)
⁸⁶ الثورة السودانية 2012 <http://sudan30january.blogspot.com> (Accessed on 04 May 2012)
⁸⁷ "ثورة الكرامة" غزة", [Facebook](http://www.facebook.com/pages/thwrt-alkramtghzt/131508560248271), <http://www.facebook.com/pages/thwrt-alkramtghzt/131508560248271> (לא זמין)
⁸⁸ "التحضير لثورة الكرامة في قطاع غزة", [الملتقى الفتحاوي](http://fatehforums.com/showthread.php?t=341583), January 29, 2011. <http://fatehforums.com/showthread.php?t=341583> (Accessed on 04 April 2012)
⁸⁹ <http://karamainfo.com> (לא זמין)
⁹⁰ טל פבל, "יום הנכבה: כרוניקה של נכבה ידועה מראש", [הארץ](http://www.haaretz.co.il/captain/net/1.1174415), 16 מאי 2011. <http://www.haaretz.co.il/captain/net/1.1174415> (Accessed on 04 April 2012)
⁹¹ "الانتفاضة الفلسطينية الثالثة", [Facebook](http://www.facebook.com/search.php?q=%20%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D8%AA%D9%81%D8%A7%D8%B6%D8%A9%20%D8%A7%D9%84%D9%81%D9%84%D8%B3%D8%B7%D9%8A%D9%86%D9%8A%D8%A9%20%D8%A7%D9%84%D8%AB%D8%A7%D9%84%D8%AB%D8%A9%20&init=quick&tas=0.4397504278458655), <http://www.facebook.com/search.php?q=%20%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D8%AA%D9%81%D8%A7%D8%B6%D8%A9%20%D8%A7%D9%84%D9%81%D9%84%D8%B3%D8%B7%D9%8A%D9%86%D9%8A%D8%A9%20%D8%A7%D9%84%D8%AB%D8%A7%D9%84%D8%AB%D8%A9%20&init=quick&tas=0.4397504278458655> (Accessed on 04 May 2012)
⁹² "العد التنازلي لموعد الانتفاضة الفلسطينية الثالثة - انشر الصفحة", [Facebook](http://www.facebook.com/Intifada.15May), <http://www.facebook.com/Intifada.15May> (Accessed on 04 May 2012)
⁹³ טל פבל, "השתקתם קבוצה אחת בפייסבוק, פתחתם עשרות", [הארץ](http://www.haaretz.co.il/captain/net/1.1170575), 4 אפריל 2011. <http://www.haaretz.co.il/captain/net/1.1170575> (Accessed on 04 April 2012)

אחת הקריאות הראשונות למהפכה בעיראק נוצרה בפייסבוק באמצעות הקמת עמוד בשם "מהפכת העיראקים בפייסבוק" כבר ב-28 באוגוסט 2010⁹⁴. אולם הקריאות הראשונות למהפכה והתקוממות בעיראק במסגרת "אביב העמים הערבי" כונו לתאריך 25 בפברואר. מטרת הפעילות המקוונת בפייסבוק היתה להפיל את המערכת השלטונית הקיימת, כך לדוגמה עמוד פייסבוק אשר מטרתו היתה לאגד 5,000 משתמשים נגד ראש ממשלת עיראק, אל-מאלכי⁹⁵. לצד פעילות המחאה המקומית במדינות השונות, ניתן למצוא עדויות לפעילויות אזוריות במזרח התיכון. כך, למשל, חשבון הפייסבוק World Without Dictators⁹⁶ המרכז הודעות מצד משתמשי פייסבוק ממדינות ערב.

כלים ופתרונות טכנולוגיים מקוונים

(ראו נספח ה' – "פתרונות טכנולוגיים במחאת 'אביב העמים הערבי').

• פתרונות טכנולוגיים כמעקף להגבלות השלטונית על האינטרנט

אירועי "אביב העמים הערבי" וההגבלות השלטונית על האינטרנט במדינות השונות ברחבי המזרח התיכון, הציבו אתגרים והצריכו פתרונות טכנולוגיים שונים מצד אלו הפעילים בתחום ההגנה על חופש הפרט, הביטוי והאינטרנט.

על מנת להתמודד עם סגירת האינטרנט המוחלטת שהתקיימה במצרים במשך חמישה ימים וחצי, בשיאם של האירועים במדינה, נוצר חשבון טוויטר ייעודי בשם ⁹⁷Speak to Tweet, אשר נועד לאפשר למפגינים במצרים להתקשר למספר טלפון בינלאומי ולהקליט את הודעותיהם אשר הומרו לאחר מכן לדיווחי טוויטר⁹⁸. אמנם מרבית ההודעות הין בשפה הערבית, אולם מתנדבים תרגמו אותן לאנגלית. (ראה נספח ה' – "פתרונות טכנולוגיים במחאת 'אביב העמים הערבי').

'אנונימוס' היא קהילת גולשים הקשורה להגנה על חופש הפרט והביטוי בעולם הפיזי והמקוון. אין זו תנועה בעלת מבנה מאוחד או הירארכי, אלא "צבר של אנשים" בעלי רעיון כללי משותף המאגד אותם, אך גם מטרות שונות הסותרות אלו את אלו. במסגרת זו ארגנו הפעילים הפגנות ברחבי העולם נגד גלובליזציה וקפיטליזם ובעד חופש הפרט. כמו כן פרצו הפעילים לאתרים ומערכות מידע במזרח התיכון במחאה על דיכוי הפרט וחופש הביטוי במסגרת אירועי 2011. במסגרת זו סיפקו הפעילים מספר פתרונות בתחום זה, בשני צירים:

⁹⁴ "ثورة العراقيين في الفيسبوك", Facebook.

<http://www.facebook.com/Iraqi.Rev> (Accessed on 04 April 2012)

⁹⁵ "تحدينا ان نجتمع 5000 شخص يكره المالكي-انشرها بقدر كرهك للمالكي", Facebook.

<http://www.facebook.com/We.hate.AlMaliki> (לא זמין)

⁹⁶ "World without Dictators", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/World-without-Dictators/187843271238076> (Accessed on 04 April 2012)

⁹⁷ "Speak2tweet", Twitter.

<http://twitter.com/speak2tweet> (Accessed on 04 April 2012)

⁹⁸ עודד ירון, "לציץ בטוויטר ממצרים בלי חיבור לאינטרנט", קפטן אינטרנט, הארץ, 1 פברואר 2011.

<http://www.haaretz.co.il/captain/spages/1212752.html> (Accessed on 04 April 2012)

- הגנה על חופש הביטוי וקיום ערוצי תקשורת מאובטחים במדינות הנעדרות חופש ביטוי וכן קיומם של ערוצי תקשורת לשיחות טקסטואליות באינטרנט בערוצים ייעודיים. בין אם לשיחות פרטיות ובין לשיחות רבות משתתפים.
- כלים להתקפה על אתרי אינטרנט של ממשלים.

בנוסף התקיימה פעילות דומה ברשתות החברתיות דוגמת עמוד הפייסבוק Anonymous Tools⁹⁹ אשר נפתח בפברואר 2011 ומטרתו " Providing you with a safer working environment". בעמוד זה מצויות הפניות למגוון כלים¹⁰⁰, כתבות, אזהרות¹⁰¹, סרטונים ומדריכים העוסקים באבטחת הפרטיות באינטרנט¹⁰². כמו כן קיימים מדריכים שונים מטעם "אנונימוס" באינטרנט העוסקים בעזרה ראשונה רפואית באנגלית ובערבית¹⁰³, ובהשרדות בזמן מהומות והפגנות¹⁰⁴.

• ריכוז והעברה של המידע

אתרים רבים פעלו למיפוי גרפי וגיאוגרפי של אירועי "אביב העמים הערבי". זאת, במטרה להציג לקורא את שטף המידע והאירועים בצורה קלה לעיבוד ומוחשית. חלקם עשו זאת על צירי זמן שונים וחלקם עשו שימוש בשרות Google maps. אלו הן מפות דינאמיות בהן ניתן לראות את ריכוז האירועים, החל ברמת מדינה ועד למפת רחוב. בנוסף המשתמש יכול להוסיף בהן אירועים ומקומות, דבר ההופך אותן למקור מתחדש של מידע השונה מהמפות הסטטיות המוכרות לנו. ה-Guardian הציג את מכלול האירועים בחתך מדינות וציר הזמן תוך חלוקה לסוגי אירועים ומתן יכולת למשתמש לנווט קדימה ואחורה בציר הזמן. רשת אל-ג'זירה הציגה את המהומות בתוניסיה ובמצרים¹⁰⁵ תוך שימוש בשרות המפות של גוגל – Google Maps.

⁹⁹ "Anonymous Tools", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/Anonymous-tools/191529747542077> (Accessed on 04 April 2012)

¹⁰⁰ "Ronja is a free technology project for reliable optical data links with a current range of 1.4km and a communication speed of 10Mbps full duplex".

¹⁰¹ Ryan Singel, "Dropbox Left User Accounts Unlocked for 4 Hours Sunday", Wired.com, June 20, 2011.

<http://www.wired.com/threatlevel/2011/06/dropbox> (Accessed on 04 April 2012)

¹⁰² "Protect Your Computer and Phone from Illegal Police Searches", Electronic Frontier Foundation, June 27, 2011.

<https://www.eff.org/press/archives/2011/06/27> (Accessed on 04 April 2012)

"Cycle d'atelier sur Internet et la vie privée", caivp.poivron.org, August 10, 2009.

<http://caivp.poivron.org> (Accessed on 04 April 2012)

"List of Security Tools Available in Ubuntu", Ubuntu Geek, April 23, 2008.

<http://www.ubuntugeek.com/list-of-security-tools-available-in-ubuntu.html> (Accessed on 04 April 2012)

Alexander Higgins, "Tutorial: How To Get Around Government Censorship Of YouTube Videos", Active Post, May 21, 2011.

<http://www.activistpost.com/2011/05/tutorial-how-to-get-around-government.html>

(Accessed on 04 April 2012)

¹⁰³ Anonymous, "First Aid instructions in #Arabic", CyberGuerilla.info, June 1, 2011.

<http://www.cyberguerilla.info/?p=2007> (Accessed on 04 April 2012)

¹⁰⁴ Anonymous, "Anonymous: Survival Guide for Citizens in a Revolution", Version 1.0.

<http://www.scribd.com/doc/56546855/Anonymous-Survival-Guide-for-Citizens-in-a-Revolution> (Accessed on 04 April 2012)

מיפוי מקורות מידע

במטרה לרכז את המידע שהגיע ממקורות שונים על המהומות והעימותים שהתרחשו ברחבי המזרח התיכון ובתדירות יומית, יצרו אתרים שונים פתרונות ויזואליים וטכנולוגיים לריכוז המידע. מרביתם נועדו לרכז את הכמות הרבה של דיווחי הטוויטר ממדינות האזור השונות. לדוגמא Sociable Media¹⁰⁶, אשר איפשר לעקוב אחר דיווחי הטוויטר מ-18 מדינות שונות במזרח התיכון, בחתך מדינה, בצורה מרוכזת, או בפילוח על פי מקורות המידע: עיתונים, כתבי עת, תחנות טלוויזיה ורדיו, רשתות מידע וסוכנויות ידיעות. רשת אל-גיזירה פעלה אף היא לרכז מידע על ציוצי הטוויטר בחמש מדינות, כולל סטטיסטיקה אודות מספר הציוצים לכל מדינה, ממוצע לדקה, והחלק היחסי של כל אחת מהמדינות מהסך השלם, לצד צפייה בציוצים המתעדכנים בזמן אמת.

---

¹⁰⁵ "Mapping Egypt's day of wrath'", Al-Jazeera, January 28, 2011
<http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2011/01/2011128144656558818.html>
(Accessed on 04 April 2012)

¹⁰⁶ Sociable Media
<http://sociablemedia.me> (Accessed on 04 April 2012)

פרק ג' – התגובה המקוונת של הממשלים באזור למחאת "אביב העמים הערבי"

סגירת האינטרנט

לאור שליטתן הבלעדית של מדינות רבות במזרח התיכון על אמצעי התקשורת המרכזיים ועל תשתיות התקשורת, מיהרו הממשלים השונים לממש שליטה זו ולהגביל את השימוש באינטרנט, אף לפרקי זמן ארוכים, או אף לסגור את האינטרנט בתחומן באופן יזום לזמן מה.

כך, לדוגמה, על מנת להתמודד עם הדיווחים של המפגינים ברחבי האינטרנט והרשתות החברתיות, סגרו שלטונות מצרים את האינטרנט בתחומי המדינה הן לתקשורת פנימית והן לזו החיצונית, בתחילת אירועי המחאה, לצד השבתת התקשורת הסלולארית במדינה¹⁰⁷. כעבור מספר ימים שבו אלו לפעול¹⁰⁸. בין השאר הועלתה טענה כי טכנולוגיה ישראלית שימשה את השלטונות בעת חסימתם את האינטרנט במדינה¹⁰⁹.

עדות לסגירת האינטרנט במצרים, ניתן ללמוד מגרף של Google, הבודק את השימוש שנעשה במנוע חיפוש זה בכל מדינה ומדינה ועל ציר הזמן¹¹⁰.

עיון בנתונים מגלה כי החל בשעה 23:30 בתאריך 27 ינואר 2011 החלה ירידה שהפכה לדרסטית בחצות: האינטרנט היה מושבת במצרים החל בחצות הליל של 28 ינואר ועד ל-2 בפברואר בשעה 11:00. חמישה וחצי ימים ברציפות¹¹¹;

Egypt Google Search (Unencrypted)

Google Search (Unencrypted), Egypt Traffic Divided by Worldwide Traffic and Normalized

¹⁰⁷ שי מגל, "איך מצרים ניתקה את האינטרנט", עו"ד חיים רבית, 30 ינואר 2011.

<http://law.co.il/news/free-speech/2011/01/30/egypt-disconnects-internet-traffic>

(Accessed on 04 April 2012)

¹⁰⁸ עומר כביר "דיווחים: האינטרנט והסלולר במצרים חזרו לפעול", כלכליסט, 2 פברואר 2011.

<http://www.calcalist.co.il/internet/articles/0,7340,L-3505781,00.html> (Accessed on 04 April 2012)

¹⁰⁹ אסף גלעד, "הטכנולוגיה הישראלית של נרוס חסמה את הרשת עבור מובארק", כלכליסט, 07 פברואר 2011.

<http://www.calcalist.co.il/internet/articles/0,7340,L-3507376,00.html> (Accessed on 04 April 2012)

¹¹⁰ "Google Search (Unencrypted), Egypt Traffic Divided by Worldwide Traffic and Normalized", Google Transparency Report.

<http://www.google.com/transparencyreport/traffic> (Accessed on 04 April 2012)

¹¹¹ "Google Search (Unencrypted), Egypt Traffic Divided by Worldwide Traffic and Normalized", Google Transparency Report.

<http://www.google.com/transparencyreport/traffic> (Accessed on 04 April 2012)

יצוין כי רמת השימוש באינטרנט לאחר הסגירה עלתה במידה מסוימת בהשוואה לימים שלפני
הסגירה¹¹²;

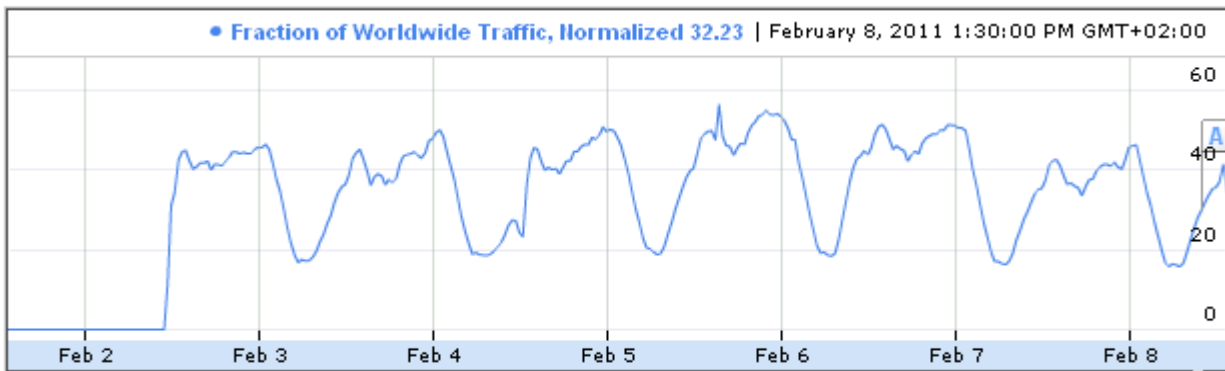
לפני הסגירה

Google Search (Unencrypted), Egypt Traffic Divided by Worldwide Traffic and Normalized

לאחר הסגירה

Google Search (Unencrypted), Egypt Traffic Divided by Worldwide Traffic and Normalized

¹¹² Google Transparency Report
<http://www.google.com/transparencyreport/traffic> (Accessed on 30 April 2012)

כך ארע גם בלוב, שם נחסם האינטרנט החל ב-3 מרץ 2011, כשבועיים לאחר תחילת ההפגנות במדינה.

All Products, Libya Traffic Divided by Worldwide Traffic and Normalized

שלטונות סוריה חסמו את האינטרנט במדינה למשך 24 שעות בתאריך 3 ביוני וכן כעבור יומיים נרשמה ירידה משמעותית בנפח תעבורת האינטרנט למשך שעה.

All Products, Syria Traffic Divided by Worldwide Traffic and Normalized

באיראן הושם דגש על חסימת שירותים לשיתוף וידאו, כגון האתר יוטיוב. החל ביוני 2009 תועדה חסימה כמעט מוחלטת של האתר (החודש בו נערכו הבחירות לנשיאות במדינה).

Google Videos, Iran Traffic Divided by Worldwide Traffic and Normalized

יש לציין בהקשר זה כי במדינות דוגמת בחריין, עיראק, ירדן, כוית, לבנון, עומאן, ערב הסעודית, תוניסיה ואיחוד האמירויות, לא נרשמה כל סגירה של האינטרנט.

מעצר פעילים באינטרנט

לצד סגירת האינטרנט ברחבי מצרים ביצעו השלטונות מעצרים המוניים של מפגינים, פעילי זכויות אדם, ואף מארגני האירועים הללו בפייסבוק; ואיל ע'נים¹¹³, אשר שימש בזמן האירועים מנהל השיווק של גוגל במזרח התיכון ובצפון אפריקה, נעלם ב-28 בינואר – הימים הראשונים של ההפגנות בקהיר, ובהמשך התברר כי נעצר. מיד עם היעלמו נפתחו דפים וקבוצות רבות בפייסבוק; עמוד המספר את סיפורו¹¹⁴; אחרים הקוראים לאיתורו¹¹⁵; ראיון מצולם ראשון שלו עם שחרורו מהמעצר¹¹⁶; וכן ראיון בו הוא מבכה את המפגינים שנהרגו בעימותים אלו¹¹⁷. ואיל הפך מיידית לכוכב תקשורת ולמנהיג בלתי מוכרז של המפגינים, כולל קריאה להציבו בראש המפגינים בעת דיוניהם עם הממשל המצרי¹¹⁸. הוא דיווח על קורותיו ועל ההפגנות במדינה בחשבון טוויטר שלו¹¹⁹.

שלטונות סוריה הואשמו כי הם עוצרים פעילי מחאה ומענים אותם על מנת להשיג את פרטי הגישה לחשבונות הפייסבוק שלהם ובכך לאתר פעילים מרכזיים במחאה זו, לשבש את פעולת המחאה באמצעים מקוונים דוגמת שתילת מידע כוזב ואף להביא לסגירת חשבונות משתמשים¹²⁰.

שימוש בלוחמה מקוונת

ממשלים במזרח התיכון עשו שימוש לאורך השנים בפריצה לאתרים אופוזיציוניים ובהשבתתם כחלק מניסיונם להשתיק את קולות המחאה בארצותיהם. גם ב"אביב העמים הערבי" התקיימו התקפות מקוונות נגד פעילות מחאה מקוונת, בדגש על רשת הפייסבוק אשר בשל אופייה הסגור, המצריך הרשמה מראש לצפייה בחברים ובפרטיהם, אין המידע בה נגיש, במקרים רבים, למבקרים אשר אינם חברים רשומים בה.

בתגובה למעבר של פייסבוק לשימוש בפרוטוקול HTTPS בו תעבורת המשתמשים מוצפנת ולפיכך מאובטחת יותר מפני חדירת הרשויות וניטור התעבורה בהן, נרשמה¹²¹ בתחילת מאי 2011

¹¹³ "Wael Ghonim," [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/ghonim> (Accessed on 04 May 2012)

¹¹⁴ "אنا اسمي وائل غنيم - my name is wael ghonim," [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/ana-asmy-wayl-ghnym-my-name-is-wael-ghonim/186850378004408> (Accessed on 04 May 2012)

¹¹⁵ "Find Wael Ghonim - Missing in Egypt" - [Facebook](#), [biht en wael ghonim](#), "Facebook".

<http://www.facebook.com/find.wael.ghonim> (לא זמין)

"כלנו וائل غنيم," [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/klna-wayl-ghnym/137844099611650> (Accessed on 04 May 2012)

¹¹⁶ bader195, "وائل غنيم لدي خروجه من السجن", [YouTube](#), February 7, 2011.

http://www.youtube.com/watch?v=Ik_oYNI-CIw (Accessed on 07 April 2012)

¹¹⁷ 25January2011, "بكاء وائل غنيم على شهداء الثورة في برنامج العاشرة مساء", [YouTube](#), February 7, 2011

<http://www.youtube.com/watch?v=mQRoZu0ueu8> (Accessed on 07 April 2012)

¹¹⁸ "أفوض وائل غنيم للتحدث بإسم ثوار مصر," [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/-أفوض-وائل-غنيم-للتحدث-باسم-ثوار-مصر-وتشكيل-حزب-25-يناير/195675547124928>

(Accessed on 04 May 2012)

¹¹⁹ "Wael Ghonim," [Twitter](#).

<http://twitter.com/ghonim> (Accessed on 04 May 2012)

¹²⁰ Adrian Blomfield, "Syria 'tortures activists to access their Facebook pages'", [The Telegraph](#), May 9, 2011.

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/8503797/Syria-tortures-activists-to-access-their-Facebook-pages.html> (Accessed on 07 April 2012)

עדות לכך כי שלטונות סוריה ככל הנראה ניסו לזייף את התעודות הדיגיטליות¹²² של פייסבוק על מנת שיוכלו לפרוץ לחשבונות אלו ולירט את תעבורת המשתמשים ולעקוב אחר פעילותם ברשת חברתית זו. הטענה היא כי התקפה זו בוצעה על ידי משרד התקשורת הסורי וכי היא היתה מתמשכת וכללה ככל הנראה מספר ספקי אינטרנט בסוריה. לטענת מומחים, היתה זו התקפה חובבנית, הואיל ובסוריה לא קיימת רשות ליצירת תעודות דיגיטליות המאפשרת תעבורה מאובטחת שכזו¹²³, אך עדיין היא העידה על היכולת הסורית לפיקוח על האינטרנט בתחומה. בנוסף דווח באותו המועד כי שרות הגישה האנונימית לאינטרנט – Tor¹²⁴ – נחסם במדינה על סמך דיווח של משתמש בטוויטר¹²⁵.

לאור מודעותם הרבה לעוצמת האינטרנט והרשתות החברתיות שבו, פעלו שלטונות תוניסיה בראשית שנת 2011 לביצוע מתקפה מקוונת על משתמשי הרשתות החברתיות ודואר הרשת במדינה במטרה להשתלט על הרשאות הגישה שלהם לרשתות אלו ולתיבות הדואר האלקטרוני¹²⁶. פעולה זו יכלה לתת בידי השלטונות מידע אודות זהות מארגני ההפגנות, כמו גם אפשרות למחוק חשבונות או להציב הודעות שונות בחשבונות אלה. הדיווחים הראשוניים התקבלו בהנהלת פייסבוק מאת משתמשי הרשת החברתית במדינה, אשר דיווחו כי חשבונם נמחק.

מסעות תעמולה מקוונים בעד המשטרים ונגד גורמי המחאה

ממשלים עושים שימוש מגוון באינטרנט וברשתות החברתיות ככלי תעמולה מקוון, בעיקר נגד גורמי המחאה השונים. אחת הדוגמאות הפעילות והמעניינות מכל היא זו שבסוריה, שם קיים גוף בשם "הצבא הסורי האלקטרוני" אשר לו נוכחות מקוונת והפועל להאדרת שם הממשל ולפגיעה בתדמית המורדים ובאתריהם, כמו גם באמצעי תקשורת אשר מסקרים את האירועים, לדעת הממשל, באופן מוטה .

¹²¹ Anas Qtiesh, "Did Syria replace Facebook's security certificate with a forged one?," Global Voices Advocacy, May 4, 2011.

<http://advocacy.globalvoicesonline.org/2011/05/05/did-syria-replace-facebooks-security-certificate-with-a-forged-one> (Accessed on 30 April 2012)

"يخصوص شهادة الفيس بوك يرجى الحذر, يرجى القراءة #syria", I'm Syrian, May 5, 2011.

<http://anasouri.tumblr.com/post/5197803121> (Accessed on 30 April 2012)

¹²² אישור דיגיטלי בעל תאריך תפוגה המונפק על ידי גורם מורשה המוודא את אמיתות שולח ההודעה, כל שהמקבל יכול לאשר את אמיתות הפרטים וזהות השולח.

"Digital Certificate," Whatis.com.

<http://searchsecurity.techtarget.com/definition/digital-certificate> (Accessed on 30 April 2012)

¹²³ Peter Eckersley, "A Syrian Man-In-The-Middle Attack against Facebook," Electronic Frontier Foundation, May 5, 2011.

<https://www.eff.org/deeplinks/2011/05/syrian-man-middle-against-facebook> (Accessed on 30 April 2012)

¹²⁴ Tor

<https://www.torproject.org> (Accessed on 30 April 2012)

¹²⁵ Jacob Appelbaum, Twitter, May 6, 2011.

<https://twitter.com/#!/ioerror/status/66311409616691201> (Accessed on 30 April 2012)

¹²⁶ Steve Regan, "Tunisian government Harvesting usernames and passwords," The Tech Herald, January 4, 2011.

<http://www.thetechherald.com/article.php/201101/6651/Tunisian-government-harvesting-usernames-and-passwords> (Accessed on 30 April 2012)

פעילות זו מתבססת על אתר אינטרנט¹²⁷ ועל שני עמודים בפייסבוק אשר האחד נפתח כבר ב-8 ביולי 2011¹²⁸ ובו נכתב מפורשות "A Homeland which isn't protected doesn't deserve to be lived in" ואחר שנפתח ב-21 באפריל 2012¹²⁹. בנוסף קיים לארגון חשבון בטוויטר (ובו למעלה מ-13 אלף דיווחים)¹³⁰ וערוץ ביוטיוב (אשר זכה ללמעלה מ-273 אלף צפיות)¹³¹. לגוף זה מיוחסת פריצה לאתרי אינטרנט שונים והצבת מסרים בהם בגנות המורדים ורשתות הטלוויזיה אל-ג'זירה ואל ערביה, אשר לטעמו סיקרו את האירועים לרעת המשטר הסורי¹³². לשם כך אף נפתח עמוד בפייסבוק הנושא את השם "איפה איפה את אלג'זירה, העם הסורי הוא קוץ בעין בשבילך"¹³³.

בנוסף קיימים עמודים רבים בפייסבוק, אשר מטרתם הבעת בתמיכה בנשיא אסד ובמשטר הנוכחי. למרביתם שמות המעידים על תמיכה בלתי מסויגת בנשיא, תוך פופולאריות מקוונת משתנה, לדוגמא: "Syria declared: YES to unity, YES to sovereignty, YES to Assad" וכן "100 אלף איש עם הנשיא בשאר אלאסד"¹³⁴. זאת לצד עמודים בפייסבוק המתארים את סוריה "האמיתית" אליבא דמשטר סוריה. אחד מהם אף נקרא "The Truth about Syria"¹³⁵.

פעילות נוספת בפייסבוק היא זו הקוראת למניעת התערבות בינלאומית זרה בנעשה בסוריה: גרסה בשפה הערבית נפתחה ב-29 במאי 2011 וזכתה ללמעלה מ-35 אלף לייקים עד אפריל 2012¹³⁷. הגרסה בשפה האנגלית ("We are all against any foreign intervention in Syria") נפתחה ב-2 ביוני 2011, אך זכתה לכאלפי לייקים בלבד עד לאותו המועד¹³⁸.

¹²⁷ Syrian Electronic Army
<http://syrian-es.com> (Accessed on 23 April 2012)

¹²⁸ "Syrian Electronic Army", Facebook.

<http://www.facebook.com/Syria.Electronic.Army> (Accessed on 23 April 2012)

"الجيش السوري الإلكتروني", Facebook.

<http://www.facebook.com/SEA.P.170> (Accessed on 14 June 2012)

¹³⁰ "SyrianElectronicArmy", Twitter.

https://twitter.com/#!/Official_SEA (Accessed on 14 June 2012)

"الجيش السوري الإلكتروني", Youtube.

<http://www.youtube.com/syrianes1> (Accessed on 14 June 2012)

¹³² Wissam Kanaan, "Syria's Electronic Warriors Hit Al Jazeera", *Al-Akhbar*, February 24, 2012.

<http://english.al-akhbar.com/content/syria%E2%80%99s-electronic-warriors-hit-al-jazeera> (Accessed on 24 April 2012)

"يا جزيرة وينك وينك، الشعب السوري شوكة بعينك", Facebook.

<http://www.facebook.com/Go.to.hell.aljazeera> (Accessed on 24 April 2012)

¹³⁴ "الصمت خيانة... صوتك سيحدث فارقا... قل: أنا سوري... وهذه كلمتي الفصل... نعم سورية، نعم بشار الأسد", [causes.com](http://www.causes.com)

<http://www.causes.com/causes/597593> (Accessed on 24 April 2012)

"100 000 شخص مع الرئيس بشار الأسد", [causes.com](http://www.causes.com).

<http://www.causes.com/causes/574337-100-000> (Accessed on 24 April 2012)

¹³⁶ "The Truth about Syria", Facebook.

<http://www.facebook.com/Syria.True.News> (Accessed on 23 April 2012)

"جميعاً ضد أي تدخل خارجي في سوريا", Facebook.

<http://www.facebook.com/Against.intervention.in.Syria> (Accessed on 23 April 2012)

¹³⁸ "We are all against any foreign intervention in Syria", Facebook.

<http://www.facebook.com/Against.intervention.in.Syria2> (Accessed on 23 April 2012)

בנוסף קיימים עמודים אישיים לכבודם של הנשיא¹³⁹ ואישתו, לצד העמודים הרשמיים שלהם¹⁴⁰. בכל אלו ניתן למצוא דיווחים וסרטונים אודות פעילותו של הנשיא, כרזות לכבודו, ידיעות אודות המצב "האמיתי" בסוריה ועוד. עם זאת, הפעילות המקוונת הרשמית של נשיא סוריה דלה ביותר: לדוגמא, עד לאפריל 2012 במהלך כל השנים האחרונות, לא אותר אתר אינטרנט רשמי אישי לנשיא. כמעט היחיד מבין ראשי מדינות האזור.

המוטיב החוזר בכל הפעילות המקוונת בהיבט זה בפייסבוק הוא האדרת המשטר הסורי והעומד בראשו, העמקת המחויבות לו ויציאה נגד אויביה של סוריה מבית ומחוץ, כל זאת תוך יצירת מצג של חיים תקינים במדינה.

לא ניתן לדעת האם עשרות עמודים אלו נוצרו אכן על ידי אזרחי סוריה התומכים בכל ליבם במשטר הקיים, או על ידי גופי הסברה מטעם הממשל הסורי, אולם אלו מעידים על הכוח הקיים ברשתות החברתיות ליצירת תכנים והעברתם, ולמודעות הרבה של ממשלים – גם העריצים שבהם – לעוצמתו של המדיום המקוון לשם כך.

---

¹³⁹ "Bashar Al-asad", Facebook.

<http://www.facebook.com/president.al.asad> (Accessed on 23 April 2012)

"Bashar Al-asad", Facebook.

<http://www.facebook.com/Bashar.Al.Assad.page> (Accessed on 23 April 2012)

"The Syrian President Bashar al Assad", Facebook.

<http://www.facebook.com/the.syrian.president> (Accessed on 23 April 2012)

”بشار الأسد”, Facebook.

<http://www.facebook.com/Mr.Bashar.Alassad> (Accessed on 23 April 2012)

”بشار الأسد بالدم منفيك”, Facebook.

<http://www.facebook.com/Bashar.all.asaad> (Accessed on 23 April 2012)

¹⁴⁰ "Asmaa Al-asad", Facebook.

<http://www.facebook.com/syria.Asmaa> (Accessed on 23 April 2012)

"The First Lady Asma al Assad", Facebook.

<http://www.facebook.com/FL.Asma.al.Assad> (Accessed on 23 April 2012)

פרק ד' – מ"אביב העמים הערבי" ל"מהפכת הקוטג" ונגזרותיה

שורשיהן המקוונים של המחאות החברתיות בישראל

מחאה מקוונת לא פרצה בישראל לראשונה בשנת 2011. קדמו לה יוזמות מחאה מקוונות במגוון נושאים וסוגיות שעל הפרק בחיי היום יום בישראל. בכלל זה:

חברה

- "ישראלי אמיתי לא משתמט" – יוזמה מקוונת ותיקה אשר החלה בפייסבוק כבר בשנת 2006¹⁴¹.

אנרגיה

- "גם אני נגד הפחמית"¹⁴² – יוזמה בפייסבוק נגד התחנה הפחמית באשקלון אשר נפתחה בנובמבר 2009.
- "די לעליית מחירי הדלק"¹⁴³ – עצומה מקוונת מדצמבר 2010 אשר אספה עד כה למעלה מ-20 אלף חתימות.
- "מרד תשלומי מים בדימונה"¹⁴⁴ – יוזמה בפייסבוק מספטמבר 2009.

בניה

- "המאבק ברפורמת התכנון של נתניהו"¹⁴⁵ – אשר נפתחה בפייסבוק כבר ביולי 2010.
- "שחררו את חריש"¹⁴⁶ – יוזמה אשר נפתחה בפייסבוק בספטמבר 2010 לשם עצירת התוכנית להקמת עיר לחרדים בלבד בחריש.

צרכנות

- "חרם צרכנים כנגד תנובה"¹⁴⁷ – פעילות אשר החלה בפייסבוק כבר בנובמבר 2010.

---

¹⁴¹ "ישראלי אמיתי לא משתמט", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/145604477853/משתמט-לא-משתמט> (Accessed on 26 May 2012)

¹⁴² "גם אני נגד הפחמית", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/194041613108/גם-אני-נגד-הפחמית> (Accessed on 11 May 2012)

¹⁴³ "די לעליית מחירי הדלק", [עצומה](#), 26 דצמבר 2010.

<http://www.atzuma.co.il/b95> (Accessed on 19 May 2012)

¹⁴⁴ "מרד תשלומי מים בדימונה", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/147252305309198/מרד-תשלומי-מים-בדימונה> (Accessed on 26 May 2012)

¹⁴⁵ "המאבק ברפורמת התכנון של נתניהו", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/responsible.planning> (Accessed on 11 May 2012)

¹⁴⁶ "שחררו את חריש", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/SaveHarish> (Accessed on 19 May 2012)

¹⁴⁷ "חרם צרכנים כנגד תנובה", [Facebook](#).

בנקאות

- "גם לי נמאס שהבנקים חולבים אותי!"¹⁴⁸ – עמוד פייסבוק שנפתח עוד בשנת 2009.

תחבורה

- "15 דקות - תושבי ירושלים למען תחבורה ציבורית יעילה"¹⁴⁹ – יוזמה בפייסבוק משנת 2009 לשיפור התחבורה הציבורית בירושלים.
- "הפרדה לחרדים? תחבורה ציבורית בשבת לחילונים"¹⁵⁰ – עמוד שנפתח בנובמבר 2011.
- "רוכבים אל השלטון - מתפקדים למען ביטוח חובה הוגן לדו"ג"¹⁵¹ - מטה המאבק למען ביטוח חובה הוגן לרכב דו גלגלי אשר נפתח בפייסבוק בדצמבר 2009.
- "מהיר בעיר - פותרים את משבר התחבורה בת"א-יפו"¹⁵² – יוזמה מקוונת מיוני 2010 לשיפור מצב התחבורה בתל אביב.

המימד המקוון – מחאת 2011

המחאה המקוונת בישראל בשנת 2011 נוצרה בעיקרה באינטרנט, בדגש על הפייסבוק. זו החלה בנושא הדיור, בקריאה להקים אוהלים שסימלו את מצוקת הדיור, באמצעות עמוד בפייסבוק בשם "ב' זה אוהל - העמוד הרשמי של מאבק הדיור"¹⁵³. יוזמה זו כללה עמודים לתרומות¹⁵⁴, יצירת קשר¹⁵⁵, הצטרפות לרשימת הדיור¹⁵⁶, דף מטה¹⁵⁷, עמוד נפרד שריכז מידע על אירועים/עצרות / הפגנות¹⁵⁸ ועמוד להסעות, טרמפים ולוגיסטיקה¹⁵⁹. (ראו נספח ו' – "נוכחות מקוונת של מחאת הדיור – ישראל 2011").

<http://www.facebook.com/pages/169675989725739/חכם-צרכנים-כנגד-תנובה> (Accessed on 19 May 2012)

¹⁴⁸ "גם לי נמאס שהבנקים חולבים אותי!", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/183239262446/גם-לי-נמאס-שהבנקים-חולבים-אותי> (Accessed on 26 May 2012)

¹⁴⁹ "אפשר להתלונן כאן על שירותי התחבורה הציבורית, להצטרף לפעילות ולהתעדכן בחדשות"¹⁴⁹ "15 דקות - תושבי ירושלים למען תחבורה ציבורית יעילה", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/15dakot> (Accessed on 26 May 2012)

¹⁵⁰

<http://www.facebook.com/pages/168747179822194/הפרדה-לחרדים-תחבורה-ציבורית-בשבת-לחילונים> (Accessed on 11 May 2012)

¹⁵¹ "רוכבים אל השלטון - מתפקדים למען ביטוח חובה הוגן לדו"ג", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/mitpakdim> (Accessed on 26 May 2012)

¹⁵² "מהיר בעיר - פותרים את משבר התחבורה בת"א-יפו", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/metro4all> (Accessed on 15 June 2012)

¹⁵³ "ב' זה אוהל - העמוד הרשמי של מאבק הדיור", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/j14rev> (Accessed on 30 April 2012)

¹⁵⁴ http://www.facebook.com/j14rev?sk=app_128953167177144

¹⁵⁵ http://www.facebook.com/j14rev?sk=app_127494340610701

¹⁵⁶ http://www.facebook.com/j14rev?sk=app_159939144084113

¹⁵⁷ "ב' זה אוהל - דף המטה", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/252824361409765/ב-זה-אוהל-דף-המטה> (Accessed on 04 May 2012)

¹⁵⁸ "צדק חברתי - ארועים/עצרות/הפגנות - העמוד הרשמי", [Facebook](#).

מחאת האוהלים גלשה במהירות למחאה בשם הכולל "העם דורש צדק חברתי". פעילות זו למען "צדק חברתי" מצאה ביטוייה במהלך שנת 2011 בפעילות נגד חברות שונות, בין השאר: חברות ותאגידים מתחום המזון (שטראוס, תנובה, אסם), במגזר הפיננסי, חברת אנרגיה ועוד. זאת לצד מאבקים לשיפור איכות החיים במדינה בתחומי התעסוקה, בריאות, תקשורת, תחבורה, איכות סביבה, חינוך ותרבות, פוליטיקה וחברה. (ראו נספח ז' - "ביטויים מקוונים למחאה צרכנית – ישראל 2011").

מחאת "הצדק החברתי" יצרה פעילויות מקוונות בפייסבוק, לדוגמא:

- "הנגב מתעורר ודורש צדק חברתי"¹⁶⁰
- "צדק חברתי קריית גת"¹⁶¹
- "רוטשילד מרכז מידע"¹⁶²

כמו גם עמודי פייסבוק ייעודיים עבור פעילויות מטה שונות:

- "העם דורש צדק חברתי"¹⁶³
- "14.org.il האתר הרשמי של המאבק"¹⁶⁴
- "צדק חברתי – העמוד הרשמי"¹⁶⁵
- "צדק חברתי – חדר המצב"¹⁶⁶
- "הפורטל הישראלי לצדק חברתי"¹⁶⁷
- "מצטרפים לצדק חברתי"¹⁶⁸
- "צדק חברתי – פעולות שטח"¹⁶⁹

-
- <http://www.facebook.com/j14events> (Accessed on 09 May 2012)
"צדק חברתי - הסעות, טרמפים, לוגיסטיקה ועוד", [Facebook](#).¹⁵⁹
- <http://www.facebook.com/pages/105682899531391/ועוד-לוגיסטיקה-ועוד>
(Accessed on 09 May 2012)
- "הנגב מתעורר ודורש צדק חברתי", [Facebook](#).¹⁶⁰
- <http://www.facebook.com/negevawake> (Accessed on 26 May 2012)
- "צדק חברתי קריית גת", [Facebook](#).¹⁶¹
- <http://www.facebook.com/tekehherati.kg> (Accessed on 26 May 2012)
- "רוטשילד מרכז מידע", [Facebook](#).¹⁶²
- <http://www.facebook.com/J14INFO> (Accessed on 26 May 2012)
- "העם דורש צדק חברתי", [Facebook](#).¹⁶³
- <http://www.facebook.com/changeisrael> (Accessed on 27 May 2012)
- "j14.org.il האתר הרשמי של המאבק", [Facebook](#).¹⁶⁴
- <http://www.facebook.com/j14.org.il> (Accessed on 09 May 2012)
- "צדק חברתי – העמוד הרשמי", [Facebook](#).¹⁶⁵
- <http://www.facebook.com/pages/183879438345754/צדק-חברתי-העמוד-הרשמי> (Accessed on 26 May 2012)
- "צדק חברתי - חדר המצב", [Facebook](#).¹⁶⁶
- <http://www.facebook.com/j14live> (Accessed on 09 May 2012)
- "הפורטל הישראלי לצדק חברתי", [Facebook](#).¹⁶⁷
- <http://www.facebook.com/jportal.org.il> (Accessed on 09 May 2012)
- "מצטרפים לצדק חברתי", [Facebook](#).¹⁶⁸
- <http://www.facebook.com/tzedekhevrati> (Accessed on 26 May 2012)

- "מתנדבים למחאה הציבורית"¹⁷⁰
  - "צדק חברתי - הסעות, טרמפים, לוגיסטיקה ועוד"¹⁷¹
  - "צדק חברתי - אירועים/עצרות/הפגנות - העמוד הרשמי"¹⁷²
  - "צדק חברתי – שקיפות ותיאום"¹⁷³
  - "צוות יונה/ספיבק - מומחים למען צדק חברתי"¹⁷⁴
  - "התעוררנו ולא נחזור לישון"¹⁷⁵
  - "העם דורש שיתוף ושקיפות"¹⁷⁶
- (ראו נספח ח' - "תמונות המחאה הצרכנית – ישראל 2011")

---

¹⁶⁹ "צדק חברתי – פעולות שטח", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/272183472792016).
(Accessed on 26 May 2012) <http://www.facebook.com/pages/272183472792016>

¹⁷⁰ "מתנדבים למחאה הציבורית", [Facebook](https://www.facebook.com/mitnadvim4israel).
(Accessed on 26 May 2012) <http://www.facebook.com/mitnadvim4israel>

¹⁷¹ "צדק חברתי - הסעות, טרמפים, לוגיסטיקה ועוד", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/105682899531391).
(Accessed on 26 May 2012) <http://www.facebook.com/pages/105682899531391>

¹⁷² "צדק חברתי - אירועים/עצרות/הפגנות - העמוד הרשמי", [Facebook](https://www.facebook.com/j14events).
(Accessed on 26 May 2012) <http://www.facebook.com/j14events>

¹⁷³ "צדק חברתי – שקיפות ותיאום", [Facebook](https://www.facebook.com/tsedek.hevraty.shkifut.veteum).
(Accessed on 27 May 2012) <http://www.facebook.com/tsedek.hevraty.shkifut.veteum>

¹⁷⁴ "צוות יונה/ספיבק - מומחים למען צדק חברתי", [Facebook](https://www.facebook.com/spivakyona).
(Accessed on 26 May 2012) <http://www.facebook.com/spivakyona>

¹⁷⁵ "סקרים, סרטונים, מאמרים, קטעי הומור ודיונים רציניים. בעקבות המהפכה התודעתית. בלי אגידות סמויות. לא לפעילים בלבד!"
"התעוררנו ולא נחזור לישון", [Facebook](https://www.facebook.com/hitorarnu).
(Accessed on 26 May 2012) <http://www.facebook.com/hitorarnu>

¹⁷⁶ "שיתוף ושקיפות - גם מהשטון. אבל גם ממובילי המהפכה. עלינו לשמש דוגמה ומופת לייצוג ישיר, משתף, ושקוף. יחד נדגים לשליטים שלנו איך דברים אמורים להתנהל במאה ה-21."
"העם דורש שיתוף ושקיפות", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/212848362101147).
(Accessed on 19 May 2012) <http://www.facebook.com/pages/212848362101147>

המימד הפיזי

המחאות וההתארגנויות המקוונות בישראל נועדו לשמש בסיס וכלי לארגון פעילות המחאה הפיזית, זו שבעולם הממשי, ובכלל זה: הימנעות מקניית מוצרים, ישיבת שבת במאהלים בערים השונות ואף צעדות שונות ברחבי הארץ. תפקיד נוסף לרשתות החברתיות היה בתיעוד מקוון של פעולות המחאה הפיזיות בתהליך של הזיון חוזר מהעולם הפיזי לזה המקוון, וחוזר חלילה.

צעדות והפגנות

הרשתות החברתיות שימשו כלי יעיל לפרסום צעדות המחאה השונות ולגיוס הציבור אליהן. צעדות אלו כללו ניסיונות לייצר "צעדות מיליון" בשנים 2011 ו-2012 וזאת לצד צעדות מחאה נקודתיות ומקומיות.

מלבד אוהלי המחאה, הפעילות המרכזית של שנת 2011 היתה אירוע בשם "צעדת המיליון" אשר התקיים ב-3 בספטמבר 2011¹⁷⁷ ולטובתו נפתחו עמודים שונים בפייסבוק עבור הערים השונות¹⁷⁸. מלבד הפגנה גדולה ומתוקשרת זו התקיימו במהלך 2011 הפגנות רבות ברחבי הארץ, ובכלל זה:

- 15 פברואר 2011 – "הפגנת קול האזרח"¹⁷⁹ להורדת מחירי הדלק.
- 26 מרץ 2011 – "הפגנה נגד חוק העבדות"¹⁸⁰
- 13 מאי 2011 – הפגנה במחאה על עליית המחירים¹⁸¹
- 9 אוקטובר 2011 – הפגנת החופים¹⁸²
- 18 אוקטובר 2011 – "עצרת חירום למען הצלת חופי הכרמל!"¹⁸³
- 20 אוקטובר 2011 – "הקפות צדק חברתי סביב הכנסת!"¹⁸⁴

פעילות בפייסבוק הוקדשה גם למחאה הפיזית עצמה:

- העמוד "נפגשים בכיכר": "דיברנו מספיק בפייסבוק נפגשים בכיכר לחשוב על פתרונות מהעם"¹⁸⁵

¹⁷⁷ "צעדת המיליון -3 בספטמבר 2011 גם בעיר רחובות: משנים את חוקי המשחק", <http://www.facebook.com/pages/-חוקי-את-משנים-גם-בעיר-רחובות-משינים-את-חוקי-3-בספטמבר-גם-בעיר-רחובות-משינים-את-חוקי-231461060225686/משחק> (Accessed on 11 May 2012)

¹⁷⁸ "הפגנת המיליון בחיפה", <http://www.facebook.com/events/127097904055362> (Accessed on 19 May 2012)

¹⁷⁹ "הפגנת קול האזרח" - תתקיים ביום שלישי 15.2.11!!", <http://www.facebook.com/events/198867230127794> (Accessed on 19 May 2012)

¹⁸⁰ "הפגנה נגד חוק העבדות - Protest against the Slavery Law", <http://www.facebook.com/events/149747601753948> (Accessed on 19 May 2012)

¹⁸¹ "הפגנה של הביוקר" מחאה על עליית המחירים!", <http://www.facebook.com/events/200225093341945> (Accessed on 19 May 2012)

¹⁸² "הפגנת החופים!", <http://www.facebook.com/events/270438552987144> (Accessed on 19 May 2012)

¹⁸³ "עצרת חירום למען הצלת חופי הכרמל!", <http://www.facebook.com/events/143637822401446> (Accessed on 26 May 2012)

¹⁸⁴ "הקפות צדק חברתי סביב הכנסת!", <http://www.facebook.com/events/213293462069865> (Accessed on 19 May 2012)

- "שבוע הזעם – רגע האמת לפעול",¹⁸⁶
- "שביתת העם – 1.11.2011"¹⁸⁷

צעדת העגלות

1. "הדף הרשמי של צעדת העגלות"¹⁸⁸
2. "צעדת העגלות פרדס חנה – כרכור"¹⁸⁹
3. "צעדת העגלות של גבעתיים ורמת גן, ממשיכים את המאבק"¹⁹⁰
4. "מאבק העגלות של אזור השרון"¹⁹¹

לאחר ההפגנות והמחאות פיזיות של שנת 2011, נעשה ניסיון לחדש פעילות זו החל ממאי 2012 וזאת בשורה של אירועים שתוכננו מראש וזכו לביטוי מקוון באמצעות עמודים ייעודיים רבים ומגוונים באינטרנט הן עבור האירועים השונים והן עבור פעילויות הקשורות בהם. (ראו נספח ט' - "המימד הפיזי במחאה המקוונת").

עבור פעולות המחאה נפתחו עמודים בפייסבוק אשר מטרתם לתאם את פעילות המחאה הפיזית¹⁹², ביניהם עמוד פייסבוק המרכז, בחדך תאריכים ונושאים, את ההפגנות וההרצאות בתחום מחאת הדיור ויוקר המחיה בישראל ומתעדכן על בסיס קבוע¹⁹³.

- 8 מאי 2012 – צעדה בתל אביב נגד אפליה בדיור בשם "הפגנה לקורת גג לכולם"¹⁹⁴ אשר אורגנה על ידי "המטה למאבק בגזענות בישראל"¹⁹⁵.
- 12 מאי 2012 – "מחזירים את המדינה לאזרחים" – רצף עצרות והפגנות במספר ערים. במסגרת זו נפתחה קבוצת עבודה בפייסבוק אשר מטרתה "לתכנן ולתאם פעולות לאירועי

¹⁸⁵ "נפגשים בכיכר", Facebook.
<http://www.facebook.com/J14.Israel> (Accessed on 09 May 2012)

¹⁸⁶ "שבוע הזעם - רגע האמת לפעול", Facebook.
<http://www.facebook.com/zaam2011> (Accessed on 09 May 2012)

¹⁸⁷ "שביתת העם - 1.11.11", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/11111/212450725489023> (Accessed on 09 May 2012)

¹⁸⁸ "הדף הרשמי של צעדת העגלות", Facebook.
<http://www.facebook.com/agalotrishmi> (Accessed on 11 May 2012)

¹⁸⁹ "צעדת העגלות פרדס חנה כרכור", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/240001259364061> (Accessed on 11 May 2012)

¹⁹⁰ "צעדת העגלות של גבעתיים ורמת גן, ממשיכים את המאבק", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/-/ממשיכים-את-המאבק-את-צעדת-העגלות-של-גבעתיים-ורמת-גן-ממשיכים-את-המאבק> (Accessed on 11 May 2012)

¹⁹¹ "מאבק העגלות של אזור השרון", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/מאבק-העגלות-של-אזור-השרון-מאבק-העגלות-של-אזור-השרון> (Accessed on 11 May 2012)

¹⁹² "רוטשילד מרכז מידע", Facebook.
<http://www.facebook.com/J14INFO> (Accessed on 09 May 2012)

¹⁹³ "ריכוז פעילויות מחאת הדיור ויוקר המחיה, השבוע הנוכחי ואילך, הפגנות הרצאות", Facebook.
<https://www.facebook.com/events/248116675244656> (Accessed on 09 May 2012)

¹⁹⁴ "כולנו יחד נגד אפליה וגזענות בדיור ׀ כלנו מעاضד التمييز والعنصرية بالسكن", Facebook.
<http://www.facebook.com/events/418878544797941> (Accessed on 04 May 2012)

¹⁹⁵ "המטה למאבק בגזענות בישראל-الائتلاف لمناهضة العنصرية في إسرائيل", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/-/המטה-למאבק-בגזענות-בישראל-الائتلاف-لمناهضة-العنصرية-في-إسرائيل> (Accessed on 05 May 2012)

ה-12 במאי בישראל באופן דמוקרטי ושוויוני¹⁹⁶. אתר אינטרנט ייעודי¹⁹⁷, אירוע בפייסבוק¹⁹⁸, עמוד רשמי בו¹⁹⁹ וכן דפים בפייסבוק עבור חלק מהערים והאירועים בהן:

- "צעדת השכונות"²⁰⁰
- ירושלים²⁰¹
- קריית שמונה²⁰²
- חיפה²⁰³

- 23 יוני 2012 – אירוע בשם "חייבים לעשות סוף לשליטת הטייקונים"²⁰⁴.
- 14 יולי 2012 – "צעדת המיליון 14.07.2012" – פעילות של גורמי המחאה ליצירת צעדת המונים נוספת ב-14 ביולי 2012, במלאת שנה להקמת אוהל המחאה הראשון בתל אביב. לשם כך נפתח בפייסבוק אירוע²⁰⁵ וכן עמוד ייעודי²⁰⁶.

"חוכמת ההמון" למציאת פתרונות

הפעילות הפיזית כללה לא רק היבטים של מחאה אלא גם ניסיונות לנצל את "חוכמת ההמון" - תהליך גיבוש עמדה קולקטיבית על ידי קבוצת אנשים²⁰⁷ - לשם מציאת פתרונות לשלל הבעיות שהועלו במסגרת מחאות אלו. במסגרות זו אפשר להתייחס ליוזמות הבאות:

- "מהמאהל למעגל: 1000 שולחנות דיון"²⁰⁸ – יוזמה מקוונת של דני גל וד"ר שי בן יוסף שנועדה ליצור אלף שולחנות עגולים בתאריך 10 בספטמבר 2011 ברחבי המדינה לשם יצירת בסיס לליבון הבעיות ומציאת פתרונות. האירוע המרכזי התקיים ברחבת מוזיאון

---

¹⁹⁶ "May 12" שנים עשר במאי קבוצת עבודה, "Facebook", <http://www.facebook.com/groups/363712517005318> (Accessed on 26 May 2012)

¹⁹⁷ מחזירים את המדינה לאזרחים. <http://12m-il.org> (Accessed on 05 May 2012)

¹⁹⁸ "ה-12 במאי – מחזירים את המדינה לאזרחים", "Facebook", <http://www.facebook.com/events/418479664838299> (Accessed on 05 May 2012)

¹⁹⁹ "M Israel12" // מחזירים את המדינה לאזרחים 12.5.12, "Facebook", <http://www.facebook.com/may12israel> (Accessed on 05 May 2012)

²⁰⁰ "צעדת השכונות !!! ב-12 במאי תופסים את הרחובות. אנחנו ה-99% @\$%", "Facebook", <http://www.facebook.com/events/244074599021063> (Accessed on 05 May 2012)

²⁰¹ "ב-12 למאי - ההתעוררות החברתית יוצאת לרחובות – ירושלים", "Facebook", <http://www.facebook.com/events/349063415149231> (Accessed on 05 May 2012)

²⁰² "OCCUPY K8 - יוצאים לרחוב - מתחברים לעולם M12", "Facebook", <http://www.facebook.com/events/334046019994920> (Accessed on 05 May 2012)

²⁰³ "חי-פה בחיפה – מחזירים את המדינה לאזרחים ואת חיפה לתושבים!", "Facebook", <http://www.facebook.com/events/352769964786850> (Accessed on 05 May 2012)

²⁰⁴ "חייבים לעשות סוף לשליטת הטייקונים", "Facebook", <http://www.facebook.com/events/305709539508063> (Accessed on 19 May 2012)

²⁰⁵ "צעדת המיליון 14.07.2012", "Facebook", <http://www.facebook.com/events/363748306999947> (Accessed on 04 May 2012)

²⁰⁶ "צעדת המיליון – העמוד הרשמי", "Facebook", <http://www.facebook.com/millionday> (Accessed on 04 May 2012)

²⁰⁷ "Crowdsourcing", Whatis.com, August 2011. <http://searchcio.techtarget.com/definition/crowdsourcing> (Accessed on 12 May 2012)

²⁰⁸ "מהמאהל למעגל: 1000 שולחנות דיון", "Facebook", <http://www.facebook.com/1000Tables> (Accessed on 05 May 2012)

- תל אביב, אך בנוסף לו נערכו עשרות אירועים ברחבי הארץ, זאת על פי רשימה שפורסמה בעמוד הפייסבוק של יוזמה זו.²⁰⁹ (ראו נספח ט' – "המימד הפיזי במחאה המקוונת")
- "אירוע 2,021 שולחנות עגולים" – יוזמת המשך לאלף השולחנות העגולים, אשר התקיימה ב-8 דצמבר 2011 ואף נפתח לה אירוע ייעודי בפייסבוק²¹⁰
  - "Idemos איידמוס" – "קול פתוח מאזרח ישראל"²¹¹
  - "קח"א - קבוצת חשיבה אופרטיבית"²¹² - המהוות חלק מפרויקט Idemos
  - "פח"א - פורום חשיבה אופרטיבית"²¹³
  - "מביעים דעה - משאל-עם בפייסבוק"²¹⁴
  - "בית העם"²¹⁵
  - פסטיבל אקטיביזם 2011"²¹⁶
  - עצומות מקוונות – השימוש באתר atzuma.co.il לשם פתיחת עצומה מקוונת על ידי משתמשי האינטרנט בכל נושא שעל סדר היום הארצי או המקומי, גיוס תומכים ומצביעים עבור העצומה והפצת פעילותה ברחבי הרשתות החברתיות²¹⁷.
  - "משאל עם סולארי" – "מחזירים את השלטון לעם מתחברים להחלטות על ידי משאל עם סולארי"²¹⁸.

²⁰⁹ http://www.facebook.com/1000Tables?sk=app_186981981345123 (Accessed on 05 May 2012)

²¹⁰ "אירוע 2,021 שולחנות עגולים", Facebook.

<http://www.facebook.com/events/147424705358503> (Accessed on 26 May 2012)

²¹¹ "שיטה שמאפשרת לנו, אזרחי מדינת ישראל, לקחת חלק פעיל ומתמשך בעיצוב המדינה ועתידנו. שיטה המבוססת על דמוקרטיה אמתית, חכמת ההמונים, שקיפות, אמינות המידע, איזון וגמישות, והעושה שימוש בכלים הטכנולוגיים של זמננו... יש לנו הזדמנות לעשות שינוי אמיתי וארוך טווח. ליצור מערכת שבה רצוננו עומד תמיד בראש סדר העדיפויות. רק אם נשתתף, נוכל לתת לקולנו את התוקף המגיע לו. אנו מזמינים אתכם להצטרף... רק ביחד נוכל ליצור את העתיד המגיע לנו".
Idemos איידמוס", Facebook.

<http://www.facebook.com/idemoss> (Accessed on 19 May 2012)

²¹² "קבוצת החשיבה האופרטיבית נוצרו כדי לשתף את הציבור הרחב בתהליך איסוף המידע, ההגעה למסקנות, ויצירת הפתרונות המעשיים בכל תחום בחיי אזרחי מדינת ישראל.

"קח"א - קבוצת חשיבה אופרטיבית", Facebook.

<http://www.facebook.com/Idemos.Kaha> (Accessed on 19 May 2012)

²¹³ "פח"א - פורום חשיבה אופרטיבית", Facebook.

<http://www.facebook.com/Idemos.Faha> (Accessed on 26 May 2012)

²¹⁴ "מביעים דעה - משאל-עם בפייסבוק", Facebook.

<http://www.facebook.com/Skarim.Israel> (Accessed on 19 May 2012)

²¹⁵ "בית העם שבתל אביב יהווה מרחב פורה לפעילות מיטיבה, יצירתית ופוליטית, שתקדם צדק חברתי בשיתוף ולמען כל שכבות האוכלוסייה".

"בית העם", Facebook.

<http://www.facebook.com/beithaam> (Accessed on 19 May 2012)

²¹⁶ "פסטיבל אקטיביזם שואף לבסס קהילה אקטיביסטית ליצירת מציאות סביבתית חברתית ברת קיימא בישראל." 2011 פסטיבל אקטיביזם | activism festival | مهرجان فَعَالِينَ", Facebook.

<http://www.facebook.com/festivalactivism> (Accessed on 19 May 2012)

²¹⁷ אתר עצומה

<http://www.atzuma.co.il> (Accessed on 19 May 2012)

²¹⁸ "משאל עם סולארי", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/203415929724570/משאל-עם-סולארי> (Accessed on 19 May 2012)

- לצד הפעילות החברתית, נעשה ניסיון לגייס את "חוכמת ההמון" לשם יצירת שיווק פוליטי :
- "מפלגת מעמד הביניים" – "מפלגת ביטוי – מעמד הביניים, מהפכה אמיתית מתחילה מבפנים". עמוד פייסבוק אשר נפתח בפברואר 2011²¹⁹.
  - "המפלגה הישירה" – יוזמה אשר מטרתה יצירת מפלגה ממשית בה יביעו האזרחים את דעתם ורצונם באמצעות אתר המפלגה ויצביעו על הצעות חוק והחלטות אותן יהיו מחויבים נציגי המפלגה לממש. מפלגה זו מפעילה אתר אינטרנט²²⁰ וכן פרופיל בפייסבוק²²¹.

219

"מפלגת מעמד הביניים", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/MidClass> (Accessed on 19 May 2012)

220
המפלגה הישירה

<http://hayeshira.org.il> (Accessed on 14 June 2012)

221

"המפלגה הישירה - מכניסה אתכם לכנסת", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/hayeshira> (Accessed on 14 June 2012)

פרק ה' – תגובת הממשל בישראל למחאה החברתית המקוונת – המימד הפיזי

ניתן לראות פעילויות ציבוריות שונות, שהתקיימו בגופים ממשלתיים, פרלמנטריים ואחרים, כתולדה – ישירה ועקיפה - של המחאה.

התוצר הישיר והמידי של המחאה היה החלטת הממשלה על הקמת ועדה ציבורית, "ועדת טרכטנברג". ועדה זו, "הועדה לשינוי חברתי כלכלי", הוקמה ב-10 באוגוסט 2011 על ידי הממשלה, באמצעות כתב מינוי לשם "גיבוש צעדים שיביאו להקלת נטל המחיה בישראל".²²² בראש הוועדה הועמד פרופ' מנואל טרכטנברג, יושב ראש הוועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת) במועצה להשכלה גבוהה (מל"ג), ולשעבר ראש המועצה הכלכלית-חברתית במשרד ראש הממשלה. בוועדה היו 14 חברים מהמגזר הפרטי, האקדמיה והמגזר הציבורי. בכתב המינוי נקבע כי "הצוות יבחן חלופות להקלת הנטל הכלכלי המוטל על אזרחי מדינת ישראל, ויביא את המלצותיו בפני הקבינט החברתי כלכלי". זאת בתחומים הבאים:

- "שינוי סדר העדיפויות במטרה להקל את הנטל הכלכלי של אזרחי ישראל.
  - שינוי בתמהיל תשלומי המיסים.
  - הרחבת הנגישות לשירותים חברתיים.
  - הגברת התחרותיות והיעילות בשוקי מוצרים ושירותים, במטרה להפחית את מחיריהם.
  - התווית צעדי יישום לתכנית הדיור שהושקה על ידי הממשלה ביולי 2011.
- המלצות הועדה הוגשו לממשלה ב-26 ספטמבר 2011,²²³ אושרו על ידה ב-9 באוקטובר 2011 ובהמשך אושרו על ידה באופן פרטני פרקים שונים מהמלצות אלו. מנגד, הוקם צוות מומחים חלופי בראשות הפרופסורים אביה ספיבק ויוסי יונה²²⁴ אשר כלל חמש ועדות נושאיות שונות ושמטרתן היתה לשמש "גוף עצמאי ובלתי תלוי שנועד להציע לציבור הרחב,

²²² בנימין נתניהו, "כתב מינוי", 10 אוגוסט 2011.

<http://hidavrut.gov.il/content/4244> (Accessed on 18 June 2012)

²²³ פרוט מסקנות דוח ועדת טרכטנברג, ראו באתר הוועדה: שיתוף הציבור – הוועדה לשינוי חברתי כלכלי

<http://hidavrut.gov.il> (Accessed on 18 June 2012)

אסף שטול-טראורינג, ערן אזרן, "מסקנות ועדת טרכטנברג: הדו"ח המלא", הארץ, 26 ספטמבר 2011.

<http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1484032> (Accessed on 13 June 2012)

אביטל להב, "טרכטנברג: יש לנו בשורה לזעקה הלגיטימית", Ynet, 26 ספטמבר 2011.

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4127867,00.html> (Accessed on 13 June 2012)

להשוואת המלצות הוועדה למול דרישות ראשי המאבק החברתי, ראה:

תני גולדשטיין, "המלצות ועדת טרכטנברג: מה ייצא לנו מהן?", Ynet, 26 ספטמבר 2011.

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4128069,00.html> (Accessed on 13 June 2012)

²²⁴ טל ליטמן, "פרופ' אביה ספיבק: "איש לא יודע מה המנדט של ועדת טרכטנברג", כלכליסט, 16 אוגוסט 2011.

ליושבי המאהלים ולגופים הלוקחים חלק במחאה חלופות לביסוסה מחדש של מדינת רווחה המושתתת על עקרונות של צדק חברתי²²⁵. ועדה זו זכתה לתמיכת פעילי מחאת "צדק חברתי" ופעילותה המקוונת היתה חלק מאתר זה.

• חינוך פיננסי

כדי לשפר את רמת החינוך הפיננסי של אזרחי ישראל ולשפר את יכולתם להימנע ממצוקות פיננסיות ולהתמודד עמן, החליטה ועדת השרים לענייני חברה וכלכלה (הקבינט החברתי-כלכלי) ביום ה-28 בנובמבר 2011 על שורת פעולות למען "הגברת החינוך הפיננסי בישראל"²²⁶. החלטה זו כוללת בין השאר את הצעדים הבאים:

- א. להכין תכנית מדיניות לאומית מקיפה לקידום החינוך הפיננסי ולהגברת האוריינות הפיננסית בישראל תוך התייחסות ליעדים כמותיים מדידים, ככל הניתן.
- ב. להקים מחלקה לחינוך פיננסי באגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר אשר תרכז את נושא החינוך הפיננסי בישראל, לרבות יישום תפקידי הממונה כמפורט בסעיף 2 להלן.
- ג. לכנס את הנהלת הקרן הציבורית לחינוך פיננסי (להלן – הקרן) לראשונה בתוך 4 חודשים מיום פרסום תיקון החוק ברשומות ולכנסה אחת ל-4 חודשים.
- ד. לבחון את הצורך בהסדרה בחקיקה של נושאים נוספים על מנת לקדם את החינוך הפיננסי בישראל.
- ה. לפעול להנגשת מידע בנושאים הנוגעים לחינוך פיננסי לציבור הרחב בכלים שונים, ובין היתר, באמצעות אתר אינטרנט ייעודי בתוך 18 חודשים ממועד קבלת החלטה זו.
- ו. לקדם שיתופי פעולה עם גורמים ממשלתיים, גופים מהמגזר העסקי, ארגונים מהמגזר השלישי וכן ארגונים בינלאומיים לשם קידום החינוך הפיננסי בישראל.
- ז. לקדם ידע ומחקר בנושאים הנוגעים לחינוך פיננסי וכן לבצע מדידה והערכה של תכניות חינוך פיננסי ושל המדיניות הלאומית לקידום חינוך פיננסי בישראל, לרבות באמצעות שימוש בסקרים.
- ח. לפעול למיפוי העוסקים בייעוץ בתחומי החינוך הפיננסי ולבחון את הצורך בהסדרת פעילותם.

<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3528208,00.html> (Accessed on 13 June 2012)

²²⁵ ספיבק / יונה – ועדת מומחים לצדק חברתי
http://j14.org.il/spivak/?page_id=17 (Accessed on 13 June 2012)

לעיון בהשוואת הפעילות המקוונת של שתי הועדות, ראו:
גל מור, "צוות מנואל מול צוות ספיבק: מי שולט במדיה החברתית?", *חורים ברשת*, 16 אוגוסט 2011.
<http://www.holesinthenet.co.il/archives/27458> (Accessed on 13 June 2012)

²²⁶ מזכירות הממשלה, "הגברת החינוך הפיננסי בישראל", *אתר משרד ראש הממשלה*.
<http://www.pmo.gov.il/PMO/Secretarial/Decisions/2011/12/des3926.htm> (Accessed on 11 June 2012)

לשם מימוש מטרות אלו הוקמה בסוף שנת 2011 מחלקת חינוך פיננסי באגף שוק ההון, ביטוח וחסכון שבמשרד האוצר בראשות גבי נירית גדסי. מטרתה היא להעניק חינוך פיננסי לאזרחי ישראל החל משלב בית הספר, זאת בשיתוף עם משרד החינוך, כפי שעולה מדיון בעניין חינוך פיננסי שנערך ב-13 במרץ 2012 בוועדת המשנה של ועדת הכספים לביטוח בכנסת²²⁷. במסגרת זו פורסם על ידי משרד האוצר בתאריך 10 מאי 2012 "קול קורא להצגת פעילויות ויוזמות קיימות בחינוך פיננסי"²²⁸.

• בנקאות

- **בנק הדואר** – בתאריך 5 יוני 2012 אישרה ועדת הכלכלה לקריאה שנייה ושלישית את הצעת החוק שתאפשר להרחיב את שירותי בנק הדואר²²⁹. בהודעת יו"ר ועדת הכלכלה, נמסר כי "ההצעה נועדה, בין היתר, להרחיב את נגישות השירותים הכספיים לציבור, בשים לב לקיומם של פערים כלכליים ובהתחשב בצרכים ייחודיים של קבוצות שונות באוכלוסייה". זאת בהתבסס על "תשתית של כ-650 סניפים, יותר מהתשתית של כל הבנקים יחד, שהמדינה צריכה לנצל במיוחד בפריפריה". עם זאת טען המפקח על בנק הדואר במשרד התקשורת כי "גם כיום וגם לאחר שהתיקון יאושר בנק הדואר לא יוכל לנהל פיקדונות ולתת אשראי בעצמו, אלא באמצעות גורם אחר. הוא יהיה רשאי להפיץ פיקדונות כסוכן, או לתת שירותי ייעוץ פיננסי וכלכלי בכפוף לרישיונות שיצטרך לקבל". היטיב להגדיר זאת יושב ראש הוועדה "הבשורה בקידום התחרות על משקי הבית היא לא מיידית, אלא עתידית. לדבריו, לא מדובר בתחרות אמתית כי הרחבת השירותים תעשה לרוב באמצעות גורם שלישי".
- **"ועדת זקן"** – ב-14 בדצמבר 2011 הוחלט על הקמת צוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות. כאשר מטרתו הוגדרה בכתב המינוי: "הצוות יבחן וימליץ על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי. הצוות ייתן דעתו לאמצעים שונים לפישוט המוצר הבנקאי, להעצמת כוח המיקוח של הלקוחות ולשיפור ושכלול תחום שירות נתוני האשראי, במגזר משקי הבית והעסקים הקטנים"²³⁰. בראש הוועדה מונה לעמוד דוד זקן, המפקח על הבנקים.

²²⁷ הכנסת השמונה-עשרה, מושב רביעי, "פרוטוקול מס' 15 מישיבת ועדת המשנה של ועדת הכספים לביטוח," 13 מרץ 2012.

www.knesset.gov.il/protocols/data/rf/ksafim/2012-03-13-08.rtf (Accessed on 11 June 2012)

²²⁸ משרד האוצר, אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון, "קול קורא להצגת פעילויות ויוזמות קיימות בחינוך פיננסי," 10 מאי 2012. <http://www.pirsum.gov.il/LAPAM/PublicAnnouncement/general/finansi.htm> (Accessed on 11 June 2012)

²²⁹ ועדת הכלכלה, "היו"ר שאמה-הכחן: החוק מניח את התשתית לבנק חברתי אמיתי," 5 יוני 2012. <http://portal.knesset.gov.il/com3kalkala/he-IL/Messages/03050612.htm> (Accessed on 11 June 2012)

²³⁰ ד"ר יובל שטייניץ, פרופ' סטנלי פישר, "צוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות – כתב מינוי," שר האוצר, נגיד בנק ישראל. <http://www.bankisrael.gov.il/press/heb/111214/111214a.pdf> (Accessed on 18 June 2012) שהם לוי, "פישר ושטייניץ מינו צוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות," 14 דצמבר 2011. <http://www.calcalist.co.il/markets/articles/0,7340,L-3555256,00.html> (Accessed on 11 June 2012)

עם מינויה נקבע כי הצוות יגיש את המלצותיו לנגיד בנק ישראל ולשר האוצר תוך 120 יום ממועד הקמתו. כעבור כחצי שנה היא סיימה את עבודתה ומסקנותיה תוגשנה לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל, ובראשן שלושה נושאים עיקריים²³¹:

- **פיקוח על המחירים והגברת שקיפות המערכת הבנקאית** – המלצה לקבוע תקרה לדמי ניהול תיקי ניירות ערך; הגברת הפיקוח על שוק ההלוואות החוץ בנקאיות; קביעת תקרה מקסימלית לריבית אותה ביכולתם לגבות מהציבור; חיוב הבנקים להעביר לבנק ישראל מידע על גובה העמלות והריביות הנגבות, מידע שיוצג באתר אשר יאפשר השוואה בין הבנקים.
- **הסרת חסמים והגברת התחרותיות** – המלצות להסרת חסמי המעבר בין בנקים ובינם לבתי ההשקעות, ולהקמת בנק אינטרנטי.
- **רפורמות מבניות** – יכולת קבלת מידע חיובי על לקוחות המוסדות הפיננסיים גם ללא הסכמתם של אלו, זאת לשם הגברת התחרותיות בין הבנקים על הלקוחות הטובים.

• **מוצרי מזון וצריכה**

“ועדת קדמי” - בתחילת יוני 2012 התפרסמו גם מסקנותיה של ועדת קדמי, ועדה משותפת למשרדי התמ”ת והאוצר בראשות מנכ”ל משרד התמ”ת שרון קדמי לבחינת רמת התחרותיות והמחירים בשוק מוצרי המזון והצריכה. מסקנות אלו קבעו כי “שוק המזון ריכוזי, לא תחרותי, דורסני כלפי יצרנים קטנים ולא ידידותי לצרכנים”²³².

הוועדה קבעה כי מחירי המזון בישראל גבוהים וכי מספר מועט של שחקנים שולטים בשוק זה, עד לכדי מצב בו “מניתוח ריכוזיות של 22 קטגוריות מוצרי מזון, ב-2010 ישראל הייתה הריכוזית ביותר ב-11 קטגוריות ושנייה ב-5”. לשם התמודדות עם מצב זה פרסמה הוועדה המלצות העוסקות בפתיחת השוק לתחרות דוגמת המלצות לעידוד מותגים פרטיים, ומתן עדיפות לעסקים קטנים; הפחתת חסמים לפתיחת חנויות באזורים בעלי רמת ריכוזיות גבוהה; המלצות בדבר פיקוח על מוצרי מזון ויתר שקיפות המחירים, ועוד.

אולם הועלו טענות כי מימוש המלצות אלה אינו וודאי וכי הדרך ליישומן ארוכה לאור שינויי החקיקה הנדרשים, כמו גם הטענה כי “במקרים רבים הוועדה נמנעה מלטפל בשורש הבעיה או להציע פתרונות ביניים, עד לתקופה שבה תושלם החקיקה הנדרשת ויישום המסקנות ייצא לדרך”²³³. בעת פרסום טיוטת מסקנות הוועדה, ב-21 בפברואר 2012, נטען כי מדובר ב”נצחון

²³¹ נכון לפרסום מחקר זה טרם התפרסמו רשמית מסקנות הוועדה. אלו אמורות להתפרסם לקראת סוף חודש יוני 2012 “לאחר השלמת ניסוחים אחרונים”.
סיוון איזסקו, “המלצות ועדת התחרותיות בבנקים: דמי הניהול שמשלמים עסקים קטנים ייחזכו ב-90%”, *The Marker*, 7 יוני 2012.

<http://www.themarker.com/markets/1.1725771> (Accessed on 11 June 2012)
שאל אמסטרדמסקי, “בלעדי ל”כלכליסט”: ועדת זקן חותכת לבנקים הכנסות של מיליארד שקל”, *כלכליסט*, 11 יוני 2012.
<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3573697,00.html> (Accessed on 11 June 2012)

²³² מירב קריסטל, “מסקנות ועדת קדמי: יוגבלו ספקי ורשתות המזון”, *ynet*, 4 יוני 2012.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4237938,00.html> (Accessed on 11 June 2012)
אילנית חיות, “ועדת קדמי: מחירי המזון בישראל גבוהים ב-20%-10% מ-OECD”, *גלובס*, 4 יוני 2012,
<http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000754078> (Accessed on 11 June 2012)

²³³ אילנית חיות, “הוזהל במזון? יישום המלצות ועדת קדמי לא נראה באופק”, *גלובס*, 4 ביוני 2012.

לרשתות ולספקים" וכי "טיטות המלצותיה המשוללת הצעות ורעיונות שעלו בעבר עת פרסום דו"ח הביניים ביניהם פירוק המונופולים בתחום המזון והגבלת הצמיחה"²³⁴.

• משק החלב

"ועדת קדמי" – לצד ועדות נוספות שהוקמו בשנת 2011 לשם מתן מענה למצוקות החברתיות שעלו ממחאה זו, הוקם ב-20 יוני 2011 על ידי שר התמ"ת, שלום שמחון, צוות לשם בחינת "המשמעויות של עליית מחירי מוצרי החלב במשק, על כלל ההיבטים ובכלל זה סוגיית הייבוא, הפיקוח על המחירים, התחרות, הריכוזיות ופערי התיווך"²³⁵. לראש הצוות מונה שרון קדמי, מנכ"ל משרד התמ"ת, כאשר הדיון הראשון בצוות נערך יומיים לאחר ההכרזה על הקמתו, ומטרתו היתה "גיבוש מסקנות אופרטיביות מיידיות לנושא משבר החלב ע"י צוות מקצועי בינמשרדי"²³⁶.

בתאריך 10 יולי 2011 סיימה הועדה את עבודתה²³⁷ כאשר בין המלצותיה היו פתיחת שוק החלב לייבוא, השבת מוצרים לפיקוח והורדת מחירי המטרה של החלב. הועדה פנתה לציבור באמצעות אתר "שיתוף הציבור" במטרה לקבל את עמדתו והערותיו לממצאיה עד לתאריך 7 מרץ 2012. מעניין כי רק 272 מהמבקרים באתר הצביעו (בדומה ל"לייקים" בפייסבוק) בעניין פניה זו, מהם 240 הצביעו נגדה ורק 32 בעדה²³⁸. מעיון ב-18 התגובות שהציבו המבקרים בעמוד זה, ניתן לראות כי כמעט כולן מתנגדות לדוח ומשקפות את הדעה שהביע בעניין זה ציבור הרפתנים.

שרת החקלאות אורית נוקד הגדירה את מסקנות הועדה כ"סיכול ממוקד" לענף החלב כולו²³⁹ והצהירה כי תגיש לממשלה "תכנית אלטרנטיבית ובה הצעות שיוזילו את מחירי מוצרי החלב לצרכן באופן מידי ובו בזמן ימנעו את הפגיעה האנושה ברפתנים". במקביל, מועצת החלב וכן התאחדות מגדלי הבקר, הגישו עתירות לבג"צ נגד הממשלה ופעילות הועדה²⁴⁰, והרפתנים הזהירו כי צעדי הועדה לא יביאו להורדת המחירים אלא לסגירת רפתות ולמחסור במוצרי חלב

²³⁴ <http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000754182> (Accessed on 11 June 2012) רקפת גלילי, "ועדת קדמי יורדת מהעץ: טיטות ההמלצות מרוככת; איסור על התניית ההוזלה ברכישת סל מוצרים", Bizportal, 21 פברואר 2012.

²³⁵ <http://www1.bizportal.co.il/article/307208> (Accessed on 11 June 2012) "שר התמ"ת ממנה צוות מקצועי לבחינת משק החלב (20.6.11)", משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, 20 יוני 2011.

²³⁶ <http://www.moital.gov.il/NR/exeres/42804499-1936-430C-870B-76F47091A2F8.htm> (Accessed on 19 June 2012) "שר התמ"ת הורה על הקמת צוות מקצועי והנחה את משרדו לגבש ביחד עם משרדי החקלאות והאוצר פתרון לכשלים במשק החלב (21.6.11)", משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, 21 יוני 2011.

²³⁷ <http://www.moital.gov.il/NR/exeres/AE76CEA1-AF4C-4D85-A12C-14014A8E3AE5.htm> (Accessed on 19 June 2012) "ועדת קדמי לעניין משק החלב סיימה את עבודתה (10.7.11)", משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

²³⁸ <http://www.moit.gov.il/NR/exeres/77F7222F-4C10-4838-B70E-3A5E490C5E4A.htm> (Accessed on 12 June 2012) "צוות המשנה לבחינת משק החלב בישראל: המלצות", שיתוף הציבור.

²³⁹ <http://www.shituf.gov.il/discussion/657> (Accessed on 13 June 2012) טל ליטמן, "שרת החקלאות: המלצות ועדת קדמי - הרס לענף החלב; אגיש לממשלה תכנית חליפית", כלכליסט, 2 אוגוסט 2011.

²⁴⁰ <http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3526695,00.html> (Accessed on 12 June 2012)

²⁴⁰ אביעד גליקמן ומירב קריסטל, "הרפתנים הגישו 2 עתירות לבג"צ נגד ועדת קדמי", Ynet, 27 יולי 2011. <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4100791,00.html> (Accessed on 13 June 2012)

טריים²⁴¹. בנוסף, מובילי מחאת הקוטג' יצאו ביוני 2012 נגד הוועדה ופנו למבקר המדינה כי יחקור את התנהלותה ויפעל לחשיפת הפרוטוקולים של דיוניה²⁴². כעבור ארבעה חודשים ממועד הפרסום, גם חלק מהמלצות אלו בוטלו על ידי ועדת הכלכלה כאשר מחיר החלב עודכן בניגוד להמלצות הוועדה²⁴³.

• רכב

"ועדת זליכה" – ועדה זו הוקמה על ידי שר התחבורה ישראל כץ ב-24 אוגוסט 2011 לשם בחינת התחרותיות בענף הרכב, אשר בראשה מונה לעמוד פרופ' ירון זליכה, לשעבר החשב הכללי במשרד האוצר.

שר התחבורה צין כי הוועדה "תבחן את צמצום הריכוזיות בענף יבוא הרכב ותגבש בהקדם המלצות להסרת חסמים שיובילו להגברת התחרותיות ולהוזלה של התעריפים לצרכן בכל ענפי הרכב.

הוועדה תציע חלופות לביצוע רפורמות שישפרו את התחרותיות בענף הרכב ותבחן בין השאר את הבעלויות הצולבות בין יבואני הרכב וחברות הליסינג, מוסכי הרכב, יבוא חלקי חילוף וקידום חקיקה שתחייב יבואני רכב במתן אחריות ושירות לכל רכב המיובא לישראל.

הוועדה תבחן בנוסף הקלות אפשריות בנושא יבוא אישי של רכב ותגבש המלצות להגברת התחרותיות גם בתחום יבוא רכב חשמלי, זאת בעקבות האישורים שהעניק לאחרונה אגף הרכב במשרד התחבורה ליבוא של מאות כלי רכב חשמליים מתוצרים שונים²⁴⁴.

חלקו הראשון של דוח הוועדה הוגש לשר התחבורה ב-12 בפברואר 2012²⁴⁵, כעבור עשרה ימים הודיע שר התחבורה על הקמת צוות בינמשרדי ליישום המלצות הדוח ולמחרת היום אימץ השר את עקרונות דוח "ועדת זליכה"²⁴⁶. היו"ר זליכה הצהיר "יש לי ניסיון רב בהגבלים ובחוסר תחרותיות, אך זמן רב לא נתקלתי בשוק כל-כך לא תחרותי"²⁴⁷. אולם גם לגבי המלצות ועדה זו נטען, טרם פורסמו, כי הן צפויות להיות מרוככות וכי רק היבואנים הגדולים יפגעו, בניגוד לטיטה

²⁴¹ מירב קריסטל, "הרפתנים: תוך שנתיים - מחסור במוצרי חלב טריים", *Ynet*, 31 יולי 2011. <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4102431,00.html> (Accessed on 13 June 2012)

²⁴² אלה לוי-וינריב, "פנייה למבקר: פרסם את דוח הביקורת על כשלי שוק החלב", *גלובס*, 10 יוני 2012. <http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000755824> (Accessed on 12 June 2012)

²⁴³ טל ליטמן, "עוד מכה לוועדת קדמי: ועדת הכלכלה אישרה עדכון נוסחת מחיר המטרה לפי חוק החלב", *כלכליסט*, 8 נובמבר 2011. <http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3551147,00.html> (Accessed on 12 June 2012)

²⁴⁴ "השר כץ מינה את זליכה לעמוד בראש ועדה ציבורית להגברת התחרותיות בענף הרכב", *משרד התחבורה התשתיות הלאומיות והבטיחות בדרכים*, 24 אוגוסט 2011. http://he.mot.gov.il/index.php?option=com_content&view=article&id=1758:dover-2011-08-24&catid=56:dover-c-1&Itemid=65 (Accessed on 19 June 2012)

²⁴⁵ דו"ח הוועדה הציבורית להגברת התחרותיות בענף הרכב, 12 בפברואר 2012. <http://media.mot.gov.il/DOVER/zilha-doch.pdf> (Accessed on 20 June 2012)

²⁴⁶ "השר כץ צפוי לאשר מחר את המלצות דו"ח ועדת זליכה", *משרד התחבורה התשתיות הלאומיות והבטיחות בדרכים*, 24 אוגוסט 2011. http://he.mot.gov.il/index.php?option=com_content&view=article&id=1964:dover-2012-02-22a&catid=56:dover-c-1&Itemid=65 (Accessed on 20 June 2012)

²⁴⁷ יואל שוורץ, "שר התחבורה: חסרה כאן תחרות והאזרחים מפסידים", *אוטו*, 23 בפברואר 2012. <http://www.auto.co.il/כתבה-28355-שר-התחבורה-חסרה-כאן-תחרות-והאזרח> (Accessed on 12 June 2012)

שכללה המלצה לפירוק כל הקבוצות בענף הרכב²⁴⁸. גם בחלוף הזמן נטען כי יישום המלצות הועדה מוטל בספק וכי אלו לא טיפלו בשורש הבעיה; "רצון לשנות לשם השינוי, גם אם לא ברור כלל איך הדבר ישפר את מצבו של הצרכן, אם לא ירע אותו"²⁴⁹. בישיבה הראשונה של הוועדה ליישום מסקנות ועדת זליכה" נפסלו חלק ממסקנותיה, תוך קביעה כי אלו "צפויות לעבור צמצום ואף ביטול של חלק מן המסקנות החשובות ביותר"²⁵⁰.

---

²⁴⁸ דניאל שמיל, "גם ועדת זליכה מתרככת: רק היבואנים הגדולים יפורקו", The Marker, 15 ינואר 2012. <http://www.themarker.com/dynamo/cars/1.1617130> (Accessed on 12 June 2012)

²⁴⁹ ניצן אביבי, "ועדת זליכה: ההבדל בין תיאוריה למציאות", אופק, 21 מאי 2012. <http://www.auto.co.il/כתבה-28718-ועדת-זליכה-ההבדל-בין-תיאוריה-למצ> (Accessed on 12 June 2012)

²⁵⁰ תומר הדר, "בלעדי ל"כלכליסט": מסקנות ועדת זליכה בנושא נתח שוק היבואנים לא ייושמו", כלכליסט, 20 מרץ 2012. <http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3565744,00.html> (Accessed on 12 June 2012)

תומר הדר, "ועדת זליכה לא עמדה בציפיות", כלכליסט, 22 פברואר 2012. <http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3562964,00.html> (Accessed on 12 June 2012)

פרק ו' – פעילות הממשל ברשתות החברתיות

הסברה מקוונת – פעילות בישראל ומחוצה לה

האינטרנט והרשתות החברתיות מהווים כר פורה ליצירת מידע, להעברתו ולקבלתו באופן מידי, נגיש ורחב תפוצה. בשל כך ראוי לגורמי הממשל בישראל כי יעשו שימוש רב אך מושכל במדיום זה לשם העברת מסרים הן לצרכי פנים (בעברית) והן לצרכי חוץ (בדגש על השפות האנגלית והערבית). כיום מתבטאת פעילות מקוונת זו בנוכחות משתנה ברשתות החברתיות, ובדגש על הפייסבוק, הכוללת בין השאר²⁵¹:

עברית - לצרכי פנים קיימים פרופילים רשמיים בפייסבוק לנשיא המדינה²⁵², ראש הממשלה²⁵³, מזכירות הממשלה²⁵⁴, הכנסת²⁵⁵. למשרדי ממשלה דוגמת: משרד החוץ²⁵⁶, משרד ההסברה והתפוצות²⁵⁷, משרד המדע והטכנולוגיה²⁵⁸, משרד האוצר²⁵⁹, משרד התחבורה²⁶⁰ ועוד. גופי ממשל דוגמת לשכת העיתונות הממשלתית²⁶¹ ולשכת הפרסום הממשלתית²⁶² וכן כוחות הביטחון דוגמת צה"ל²⁶³, חיל האוויר²⁶⁴.

²⁵¹ עוד אודות נוכחות מקוונת רשמית של ישראל, ראו:

"הנוכחות הרשמית של ישראל במדיה החברתית", שיתוף הציבור.

<http://www.shituf.gov.il/content/425> (Accessed on 12 June 2012)

"נשיא המדינה שמעון פרס – העמוד הרשמי", Facebook.

<http://www.facebook.com/PresidentPeres> (Accessed on 11 June 2012)

"ראש ממשלת ישראל", Facebook.

<http://www.facebook.com/HEBPMO> (Accessed on 11 June 2012)

"מזכירות הממשלה", Facebook.

<http://www.facebook.com/mazkirut> (Accessed on 11 June 2012)

"כנסת ישראל", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/140453352654873/כנסת-ישראל> (Accessed on 11 June 2012)

"משרד החוץ", Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraelHebrew> (Accessed on 11 June 2012)

"משרד ההסברה והתפוצות", Facebook.

<http://www.facebook.com/hasbarah> (Accessed on 11 June 2012)

"משרד המדע והטכנולוגיה Ministry of Science and Technology", Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraelMinistryOfScienceAndTechnology> (Accessed on 11 June 2012)

"Israeli Ministry of Finance - משרד האוצר הישראלי", Facebook.

<http://www.facebook.com/Israeli.Ministry.of.Finance> (Accessed on 11 June 2012)

"משרד התחבורה והביטחון בדרכים", Facebook.

<http://www.facebook.com/motgovil> (Accessed on 11 June 2012)

"לשכת העיתונות הממשלתית", Facebook.

<http://www.facebook.com/GovernmentPressOffice> (Accessed on 11 June 2012)

"לשכת הפרסום הממשלתית- לפ"מ", Facebook.

<http://www.facebook.com/lapam.gov> (Accessed on 11 June 2012)

"צה"ל – צבא ההגנה לישראל", Facebook.

<http://www.facebook.com/tzahalonline> (Accessed on 11 June 2012)

"חיל האוויר", Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraelAirForce.HE> (Accessed on 11 June 2012)

אנגלית - לצרכי חוץ קיימים פרופילים נפרדים וייעודיים באנגלית לחלק ממשרדי הממשלה ובכלל זה: משרד ראש הממשלה²⁶⁵, משרד החוץ²⁶⁶ (וכן עשרות פרופילים ייעודיים בשלל שפות עבור מרבית נציגויות ישראל בעולם), משרד ההסברה והתפוצות²⁶⁷, כמו גם עמודים רשמיים לנשיא המדינה²⁶⁸, ולכוחות הביטחון: צה"ל²⁶⁹, חיל האוויר²⁷⁰, חיל הים²⁷¹, דובר צה"ל²⁷² (ואף דפים אישיים לבעלי תפקידים שונים במסגרת דובר צה"ל).

לבד מפעילות נציגויות ישראל ברחבי העולם, הקיימות בשפות רבות, קיימות פעילויות נוספות בפייסבוק בשפות זרות דוגמת:

ערבית – פרופילים רשמיים לראש הממשלה²⁷³ ולממשלת ישראל²⁷⁴.

פרסית – פרופיל רשמי למשרד החוץ²⁷⁵.

צרפתית – דף לצה"ל²⁷⁶.

פעילות רשמית קיימת ברשתות חברתיות נוספות מלבד פייסבוק ובכלל זה: פעילות בטוויטר באמצעות חשבונות באנגלית עבור משרד ראש הממשלה²⁷⁷, משרד החוץ²⁷⁸, דובר צה"ל (ובו פעילות ענפה)²⁷⁹, ואף ערוץ יוטיוב של ראש הממשלה²⁸⁰.

---

²⁶⁵ "The Prime Minister of Israel," Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraeliPM> (Accessed on 11 June 2012)

²⁶⁶ "Israel Ministry of Foreign Affairs," Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraelMFA> (Accessed on 11 June 2012)

²⁶⁷ "Israel Ministry of Public Diplomacy and Diaspora Affairs," Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraelMinistryofPublicDiplomacy> (Accessed on 11 June 2012)

²⁶⁸ "Shimon Peres," Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/Shimon-Peres/240142419406136> (Accessed on 11 June 2012)

²⁶⁹ "Israel Defense Force," Facebook.

<http://www.facebook.com/idfonline> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷⁰ "Israel Air Force," Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraeliAirForce.EN> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷¹ "Israel Navy," Facebook.

<http://www.facebook.com/israel.navy> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷² "IDF Spokesperson," Facebook.

<http://www.facebook.com/IDFSpokesperson> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷³ "رئيس الوزراء الاسرائيلي," Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraeliPM.Arabic> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷⁴ "إسرائيل تتكلم بالعربية," Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraelArabic> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷⁵ "اسرائيل به فارسي," Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraelPersian> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷⁶ "Tahal-Armée de Défense d'Israël," Facebook.

<http://www.facebook.com/tsahalarmedededefensedisrael> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷⁷ "The PM of Israel," Twitter.

<https://twitter.com/#!/IsraeliPM> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷⁸ "Israel Foreign Min.," Twitter.

<https://twitter.com/#!/IsraelMFA> (Accessed on 11 June 2012)

²⁷⁹ "IDF," Twitter.

<https://twitter.com/#!/IDFSpokesperson> (Accessed on 11 June 2012)

²⁸⁰ "PM of Israel Benjamin Netanyahu," Youtube.

<http://www.youtube.com/user/israelipm> (Accessed on 11 June 2012)

ניתוח נוכחות רשמית זו של ישראל ברשתות החברתיות השונות, על סמך בדיקת עשרות הפרופילים הרשמיים שלעיל, יכול ללמד את המתבונן רבות ובכלל זה:

- האישים המצויים בחזית ההסברה ברשתות החברתיות – על פי רוב הנוכחות האישית הרשמית היחידה בפייסבוק היא עבור נשיא המדינה וראש הממשלה. מנגד, קיימת נוכחות אישית רשמית בפייסבוק ובטוויטר לגורמי מפתח בדובר צה"ל המצויים בחזית ההסברה הישראלית.
- משרדי הממשלה – בעת בדיקת הפעילות, ובדגש על הצלבת ה"לייקים" בין פרופיל ממשלתי אחד למשנהו, נראה כי לא קיימת בהכרח נוכחות רשמית בפייסבוק לכל אחד ממשרדי הממשלה. יתכן ואלו אכן קיימים ברשתות החברתיות, אולם ברמת חשיפה ופעילות נמוכות.
- נציגויות ישראל – נוכחות גבוהה בפייסבוק לנציגויות ישראל בחו"ל באמצעות עשרות רבות של דפים ייעודיים בשפות השונות.
- מגוון שפות – דפי הפייסבוק עבור נציגויות ישראל ברחבי העולם מעידים על ניסיון לייצר פעילות רשמית בשפות השונות, אולם מלבד נוכחות משמעותית בשפה האנגלית, זו שבשאר השפות לוקה בהחלט בחסר; נוכחות רשמית מועטה ביותר בשפה הערבית ובודדת בפרסית ובצרפתית.

שקיפות מקוונת – עיצוב אקטיבי של סדר יום ציבורי ואזרחי חדש

"שיתוף הציבור" - אחת היוזמות בנושא של שקיפות פעילות הממשל כלפי הציבור הינה האתר "שיתוף הציבור"²⁸¹ אשר הוקם ביולי 2010 ומהווה יוזמה של השר מיכאל איתן המופקד על שיפור השירות הממשלתי לציבור. האתר, המהווה חלק מ-Gov.il – פורטל השירותים והמידע הממשלתי ופעיל בשפות ערבית²⁸² ואנגלית²⁸³, מאפשר מידע שוטף אודות פעילות הממשלה במגוון רחב של נושאים וכן מייצר דיון באתר ב-15 תחומים שונים. מטרת היוזמה מוגדרת באתר²⁸⁴:

• "ליזום דיונים בנושאים שעל סדר היום הציבורי, בשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה ותוך הבטחת המשרדים להתייחסות רצינית ומקצועית, כנדרש מדיאלוג אמיתי בין הממשלה לאזרחים.

- לתת מענה ראשוני לכל תגובה באתר בתוך 24 שעות.
- להעביר את תגובות הגולשים לגורמים הממשלתיים הרלוונטיים ביותר לנושא ולבקש מהם התייחסות לתגובה.

²⁸¹ "שיתוף הציבור בנושאים משולחן הממשלה", Gov.il.

²⁸² <http://www.shituf.gov.il> (Accessed on 11 June 2012)

²⁸³ <http://www.gov.il/firstgov/topnavarb/arabic> (Accessed on 11 June 2012)

²⁸⁴ <http://www.gov.il/firstgov/english> (Accessed on 11 June 2012)

²⁸⁴ <http://www.shituf.gov.il/about> (Accessed on 11 June 2012)

• לעשות כל שביכולתנו על מנת לקבל תשובות רלוונטיות, מקצועיות ומהירות מהגורמים המקצועיים במשרדים. התשובות, יכול שתהיינה מכוונות לנושא או נושאים, ולא לתגובות אישיות, ספציפיות.

• לשמור על דיון ענייני וממוקד בנושאים השונים באתר.

• לשמור על דיון מכובד ולעשות כל שביכולתנו על מנת להסיר תגובות הנושאות אופי פוגעני כגון: תוכן מיני, אלים או דוחה, מסרי שנאה, קריאה למעשים אלימים או מסוכנים, תוכן הקורא לפגיעה בילדים או מעודד פגיעה שכזו ותוכן הכולל פגיעה בזכויות, כנהוג באתרי תוכן גולשים הגדולים בעולם.

• להיות פתוחים וליישם את הערות הגולשים לגבי אתר שיתוף הציבור.

משתמשי האתר יכולים להגיב על הנושאים ולהצביע בעדם או נגדם, כאשר המערכת מציגה את מספר הימים שנותרו עד לדיון בנושא בממשלה ואת הצבעות משתמשי האינטרנט בכל נושא ונושא (כמה בעדו וכמה נגדו). עוד כולל האתר בלוג ובו ידיעות שונות.

"אתר הוועדה לשינוי חברתית כלכלי" - אתר הבית של "ועדת טרכטנברג" המהווה חלק מפרויקט "שיתוף הציבור" של "ממשל זמין" אשר הוזכר לעיל²⁸⁵. באתר יכולים היו האזרחים להירשם ולכתוב בבלוג המצוי בו; לקרוא את דוח הוועדה בצורה ממוקדת לפי הנושאים השונים בו וכן להגיב עליו; לקרוא את פניות הציבור לוועדה ועוד.

"התקציב הפתוח" – יוזמה נוספת במסגרת זו, המהווה אף היא חלק מ"פורטל השירותים והמידע הממשלתי"²⁸⁶. אתר זה מאפשר לבחון את תקציב המדינה (בין השנים 2012-1992), הסכום הכללי והחלוקה לסעיפיו השונים בתרשימים ובגרפים. כל זאת תוך אפשרות לפרוט למרכיביו כל סעיף וסעיף בתקציב המדינה, כמו גם האפשרות לבחון את חלקו באחוזים של כל סעיף מתקציב משרדו.

"ממשלה שלום!" – עוד יוזמה של השר מיכאל איתן העומד בראש הוועדה שהחלה פעילותה בשנת 2010 לשם יצירת רפורמה בשירות הממשלתי לציבור²⁸⁷. באתר ניתן להתעדכן על פעילות הוועדה, להגיב, לקרוא את ההודעות הנצפות והמדוברות ביותר וכן את מסמכי היסוד של הוועדה, עקרונותיה ומטרותיה. האתר מהווה יוזמה ברוכה אך בעל רמת עדכניות נמוכה יחסית; הפרסום האחרון הוא מתאריך 16 במאי 2012 וזה הוקדם לו מה-25 בינואר אותה שנה. הפרסומים באתר זוכים לתגובות בודדות אם בכלל (מספר התגובות הרב ביותר לפרסום אחד עומד על 11 בלבד) והצפייה בהן נעה בין כמה מאות לכ-4,500 (הפרסום הנצפה ביותר באתר).

²⁸⁵ שיתוף הציבור – הוועדה לשינוי חברתי כלכלי

<http://hidavrut.gov.il> (Accessed on 11 June 2012)

²⁸⁶ התקציב הפתוח, פורטל השירותים והמידע הממשלתי.

<http://budget.msh.gov.il/#00,2012,0,1,1,1,0,0,0,0,0> (Accessed on 12 June 2012)

²⁸⁷ ממשלה שלום! רפורמה בשירות הממשלתי לציבור

<http://www.msh.gov.il> (Accessed on 12 June 2012)

“אתר מאגרי המידע הממשלתיים” – פרויקט של המשרד לקשר עם הציבור ו”ממשל זמין” אשר הושק ב-14 במאי 2012²⁸⁸ ושנועד “לשפר את השירות לציבור ולעודד שימוש יצירתי של הציבור, האקדמיה והממשל במאגרי המידע הממשלתיים”. זאת באמצעות חשיפת הציבור ל”מאגרים ממשלתיים המכילים מידע שיכול לשמש לתועלת הציבור, ואינם מכילים מידע פרטי, בטחוני או כזה החושף סודות מסחריים. באתר מוצגים 118 מאגרי מידע ממשלתיים שונים, כאשר הבולט שבהם הוא מאגר המידע של קווי התחבורה הציבורית, שיזם משרד התחבורה”²⁸⁹.

האתר מאפשר “איתור והורדה של נתונים בקלות וביעילות, בכפוף לחוק חופש המידע וחוק הגנת הפרטיות” ומהווה חלק ממדיניות הממשל הפתוח של ממשלת ישראל וזאת “בעקבות החלטת ועדת השרים לעניין שיפור השירות הממשלתי לציבור וממשל פתוח, ביום ב’, 29 בנובמבר, 2010”.

“מקשיבים לשטח” – האזנה לרחשי לב הציבור באמצעות הרשתות החברתיות

“צוות מנואל 2011” - אחת היוזמות המקוונות בתחום זה היתה הבלוג של מנואל טרכטנברג ראש הוועדה לשינוי כלכלי חברתי²⁹⁰ הנקרא “צוות מנואל 2011”. הבלוג כולל פוסטים שהועלו במהלך עבודתה של הוועדה כאשר האחרון שבהם הוא “פוסט סיכום” מה-28 ספטמבר 2011. עוד כולל הבלוג מילון למונחים כלכליים שונים אשר “בא לשרת את הציבור ומטרתו לסייע לאזרחים להבין טוב יותר את מושגי היסוד”²⁹¹, וכן מידע על חברי הוועדה.

“צוות מנואל” מוגדר כ”חלק מצוות ההידברות של הוועדה, ואחראי על ההידברות ברשתות החברתיות”. צוות זה היה בפעיל ברשתות החברתיות באמצעות דף פייסבוק (אשר לו כ-3,900 לייקים)²⁹², חשבון בטוויטר (ובו 883 ציוצים)²⁹³ ואף ערוץ ביוטיוב ובו 21 סרטונים²⁹⁴. זאת לצד ערוץ יוטיוב של “ועדת טרכטנברג” עצמה²⁹⁵.

בדומה לבלוג, כך גם הרשתות החברתיות פעלו עד ל-28 בספטמבר והדיווח האחרון בהן היה אותו “פוסט סיכום” מבלוג הוועדה, כאמור לעיל.

“שיתוף הציבור” - במקביל לאתר האינטרנט של מיזם זה, קיים לו פרופיל בפייסבוק²⁹⁶ אשר החל פעולתו כבר ביולי 2010 ובו ניתן “להתעדכן, להגיב, לעקוב ולהשפיע על הצעות החוק החדשות”.

²⁸⁸ אתר מאגרי המידע הממשלתיים | Data.gov.il

<http://www.data.gov.il> (Accessed on 12 June 2012)

²⁸⁹ “השר איתן משיק את אתר מאגרי המידע של ישראל: data.gov.il, ”ממשלה שלום!“, 14 מאי 2012.

<http://www.msh.gov.il/?p=880> (Accessed on 12 June 2012)

²⁹⁰ צוות מנואל 2011

<http://www.teammanuel2011.org.il> (Accessed on 11 June 2012)

²⁹¹ <http://www.teammanuel2011.org.il/terms> (Accessed on 11 June 2012)

²⁹² “Team Manuel 2011 צוות מנואל”, Facebook.

<https://www.facebook.com/teammanuel2011> (Accessed on 11 June 2012)

²⁹³ “Team Manuel 2011”, Twitter.

<https://twitter.com/#!/TeamManuel2011> (Accessed on 11 June 2012)

²⁹⁴ “צוות מנואל”, Youtube.

<http://www.youtube.com/user/teammanuel2011> (Accessed on 11 June 2012)

²⁹⁵ “הוועדה לשינוי חברתי כלכלי”, Youtube.

<http://www.youtube.com/user/HidavrutGov> (Accessed on 13 June 2012)

²⁹⁶ “שיתוף הציבור”, Facebook.

<http://www.facebook.com/Shituf.Gov> (Accessed on 11 June 2012)

פעילות פוליטית מקוונת - פוליטיקאים בישראל עושים שימוש מגוון באינטרנט וברשתות החברתיות השונות לשם שיווק פעילותם לציבור וקשר עמו. במסגרת זו ניתן למנות אתרי אינטרנט דוגמת אלו של השרים סילבן שלום (הפעיל בארבע רשתות חברתיות ובבלוג)²⁹⁷, ישראל כ"ץ²⁹⁸, מיכאל איתן (הפעיל בשש רשתות חברתיות שונות)²⁹⁹, גדעון סער³⁰⁰, יוסי פלד³⁰¹, דן מרידור³⁰², יולי אדלשטיין³⁰³. יצוין רק כי לחלק מהשרים עמוד אינטרנט אישי. אתרי מפלגות: הליכוד³⁰⁴, קדימה³⁰⁵, העבודה³⁰⁶, מר"צ³⁰⁷, ישראל ביתנו³⁰⁸, ש"ס³⁰⁹ ואחרות. כל זאת לצד פעילות ענפה של פוליטיקאים רבים בשלל הרשתות החברתיות ובדגש על הפייסבוק, אף של שרים אשר אינם מפעילים אתר אינטרנט רשמי: גלעד ארדן³¹⁰, משה כחלון³¹¹, לימור לבנת³¹², משה יעלון³¹³, אלי ישי³¹⁴, אהוד ברק³¹⁵.

- ²⁹⁷ אתר המשנה לראש הממשלה סילבן שלום
<http://www.silvan-shalom.co.il> (Accessed on 13 June 2012)
- ²⁹⁸ האתר הרשמי של השר ישראל כ"ץ
<http://www.israelkatz.co.il> (Accessed on 12 June 2012)
- ²⁹⁹ האתר של השר מיכאל איתן
<http://www.miki.org.il> (Accessed on 12 June 2012)
- ³⁰⁰ גדעון סער, שר החינוך
<http://www.gideonsaar.com> (Accessed on 13 June 2012)
- ³⁰¹ אתר הבית של יוסי פלד
<http://www.yossipeled.org.il> (Accessed on 20 June 2012)
- ³⁰² דן מרידור, סגן ראש הממשלה והשר לענייני מודיעין
<http://www.meridor.co.il> (Accessed on 20 June 2012)
- ³⁰³ ח"כ יולי יואל אדלשטיין, שר ההסברה והתפוצות
<http://www.edelstein.org.il> (Accessed on 20 June 2012)
- ³⁰⁴ אתר הליכוד
<http://www.netanyahu.org.il> (Accessed on 12 June 2012)
- ³⁰⁵ אתר קדימה
<http://www.kadima.org.il> (Accessed on 13 June 2012)
- ³⁰⁶ אתר העבודה
<http://www.havoda.org.il> (Accessed on 13 June 2012)
- ³⁰⁷ אתר מר"צ
<http://www.myparty.org.il> (Accessed on 13 June 2012)
- ³⁰⁸ אתר ישראל ביתנו
<http://www.beytenu.org.il> (Accessed on 13 June 2012)
- ³⁰⁹ אתר ש"ס
<http://shas.org.il> (Accessed on 13 June 2012)
- ³¹⁰ "Gilad Erdan", Facebook.
<http://www.facebook.com/gilad.erdan> (Accessed on 20 June 2012)
- ³¹¹ "השר משה כחלון", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/השר-משה-כחלון/191979490841238> (Accessed on 20 June 2012)
- ³¹² "Limor Livnat - לימור לבנת", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/לימור-לבנת/15572620778990> (Accessed on 20 June 2012)
- ³¹³ "משה (בוגי) יעלון - Moshe (Bogie) Ya'alon", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/משה-בוגי-יעלון/Moshe-Bogie-Yaalon/173196886046831> (Accessed on 20 June 2012)
- ³¹⁴ "אלי ישי", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/אלי-ישי/137409609701165> (Accessed on 20 June 2012)
- ³¹⁵ "אהוד ברק", Facebook.
<http://www.facebook.com/Barak.Ehud> (Accessed on 20 June 2012)

לכך יש להוסיף פעילות מקוונת רבה, בדגש על הפייסבוק (לצד אתרי אינטרנט אישיים בחלק מהמקרים), של חברי כנסת רבים מכל רחבי הבית, בכלל זה:

יואל חסון (קדימה)³¹⁶, נחמן שי (קדימה)³¹⁷, אריה ביבי (קדימה)³¹⁸, אבי דיכטר (קדימה)³¹⁹, איוב קרא (ליכוד)³²⁰, מירי רגב (ליכוד)³²¹, דני דנון (ליכוד)³²², אופיר אקוניס (ליכוד)³²³, שלי יחימוביץ' (עבודה)³²⁴, דניאל בן סימון (עבודה)³²⁵, אבישי ברורמן (עבודה)³²⁶, יצחק הרצוג (עבודה)³²⁷, איתן כבל (עבודה)³²⁸, ניצן הורוביץ (מר"צ)³²⁹, זהבה גלאון (מר"צ)³³⁰ ועוד רבים מחברי הכנסת.

בהקשר זה ניתן להזכיר גם את דוח מבקר המדינה אודות "המשט התורכי" ובו פרק מיוחד בדבר ליקויי ההסברה הלאומית בזמן משט זה בצורת עיכוב קריטי בתגובה במענה ההסברתי הלאומי, חוסר תיאום בין הגופים השונים העוסקים בהסברה בישראל, כמו גם חוסר בדוברות בשפה הערבית³³¹.

-
- ³¹⁶ "Yoel Hasson," Facebook.
<http://www.facebook.com/yoel1> (Accessed on 20 June 2012)
- ³¹⁷ "Nachman Shai," Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/Nachman-Shai/129026353819048> (Accessed on 20 June 2012)
- ³¹⁸ "Arie Bibi," Facebook.
<http://www.facebook.com/bibi.org.il> (Accessed on 20 June 2012)
- ³¹⁹ "Avi Dichter," Facebook.
<http://www.facebook.com/AviDichter1> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²⁰ "איוב קרא," Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/258598010822055/איוב-קרא> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²¹ "Miri Regev מירי רגב," Facebook.
<http://www.facebook.com/knesset.miri.regev> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²² "Danny Danon - דני דנון," Facebook.
<http://www.facebook.com/DanonDanny> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²³ "Ofir Akunis - אופיר אקוניס," Facebook.
<http://www.facebook.com/OfirAkunis> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²⁴ "שלי יחימוביץ'," Facebook.
<http://www.facebook.com/ShellyYachimovich> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²⁵ "דניאל בן סימון," Facebook.
<http://www.facebook.com/knesset.Daniel.Ben.Simon> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²⁶ "Avishay Braverman - אבישי ברורמן," Facebook.
<http://www.facebook.com/avishaybraverman> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²⁷ "יצחק (בוז'י) הרצוג," Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/161648040544835/יצחק-בוז'י-הרצוג> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²⁸ "איתן כבל," Facebook.
<http://www.facebook.com/eitan.cabel> (Accessed on 20 June 2012)
- ³²⁹ "Nitzan Horowitz - ניצן הורוביץ," Facebook.
<http://www.facebook.com/Horowitz.Nitzan> (Accessed on 20 June 2012)
- ³³⁰ "Zehava Galon," Facebook.
<http://www.facebook.com/zehavagalon> (Accessed on 20 June 2012)
- ³³¹ ירון דרוקמן, "המבקר: כך הפסידה ישראל בהסברה על המרמה," Ynet, 13 יוני 2012.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4241578,00.html> (Accessed on 13 June 2012)

סיכום ומסקנות

סיכום

שנת 2011 המחישה את חשיבות המחאות ואת יכולתו של האזרח הבודד ליצור מחאה חברתית ופוליטית, להביא לכדי שינויים במדיניות ממשל ואפילו להפלת ממשלים קיימים ושליטים דוגמת מובארכ, אשר שלט במצרים במשך כשלושים שנה. מחאות 2011 באזורנו ובישראל העלו ביתר שאת את חשיבות האינטרנט בכלל והרשתות החברתיות בפרט ואת היותם כלי מידי, זמין, רחב תפוצה ופתוח לקבלת מידע, העברתו ויצירתו מקצוות ארץ לרחבי העולם.

מאפיינים אלו שימשו במה אידיאלית לגורמי המחאה השונים ברחבי המזרח התיכון ובישראל לארגון המחאות: ליצירת האירועים המקוונים אשר הובילו להפגנות ולמחאות ברחובות הערים; להפצת המסר ברחבי הרשתות החברתיות ומשם ל"אמצעי התקשורת הישנה", דבר אשר הגביר את עוצמת המסר גם לחסרי נגישות לאינטרנט; כמו גם לסיקור ולתיעוד מידיים של האירועים הפיזיים במרחבי האינטרנט עם ולאחר התרחשותם.

אירועים אלו הוכיחו כי ניתן לקיים מחזור חיים כמעט שלם של כל אירוע ובכלל זה מחאה מכל סוג שהוא בזירה המקוונת. "כמעט שלם", זאת הואיל ועדיין יש צורך במימוש הפיזי של הפגנות אלו ברחובות הערים. הוכח שוב, כי אין בהכרח די באירועים מקוונים ליצירת שינוי מידי ורחב תפוצה דוגמת שינויים חברתיים והפלת ממשלים.

מעבר לחשיבות האינטרנט והרשתות החברתיות, העצימו מחאות 2011 ברחבי המזרח התיכון ובישראל את תפקידו של האזרח: יוצר המחאה, המפגין, זה מוכן להתעמת אף עם כוחות הביטחון והמשטרה.

שלל אירועי המחאה הוכיחו שוב כי האינטרנט מהווה במה להבעת מחאה ומגבר רב עוצמה לכל אותם קולות מודחקים המצויים בשולי החברה, אולם אין ביכולתו של האינטרנט לכשעצמו ליצור מחאה. אם משתמשי אינטרנט רבים ייקחו חלק בפעילות המקוונת (לדוגמא באמצעות "לייקים"), אך ימנעו מנוכחות פיזית במחאות ומהגעה להפגנות, תהיה זו "מחאת כורסא" בלבד; כך שעם כל עוצמתן של המדיה החדשה והרשתות החברתיות, אירועים חשובים מתרחשים עדיין בעולם הפיזי ועדיין יש צורך באדם שיממש אירועים אלו וימירם - מהעולם הווירטואלי לעולם הממשי, וחזרה.

אירועי 2011 הוכיחו את יכולת האינטרנט לשמש במה דו כיוונית בידי שני הצדדים: הן למחוללי המחאה ותומכיהם והן לגורמי השלטון, במטרה להעביר מסרים מצד לצד, להפיץ את המסר וליצור במות מקוונות לתקשורת פתוחה, מתמדת ורציפה.

מסקנות

ערוצי תקשורת מקוונים – האינטרנט מהווה זירת מידע הולכת וגדלה ברחבי העולם אשר בשל זמינותו הרבה, תפוצתו ומידיותו הוא מעניק כוח רב בידי זה הנתפס בעולם הפיזי כחלש ופגיע על פני גורמי הממשל אשר נתפסים כגורם בעל העוצמה. המסר המקוון של הגורמים הללו הינו לרוב קליט, לא רק בשל היותם הצד החלש, אלא גם בשל יכולתם להתאים עצמם במהירות רבה יותר למדיום דינאמי זה, בעיקר בהשוואה לגופי הממשל, אשר זמן תגובתם איטי בהרבה. אירועי מחאות 2011, בישראל וברבות ממדינות המזרח התיכון, מדגישים את הצורך ביצירת ערוצי תקשורת מקוונים של הממשל, מגוונים ככל האפשר, אשר יפעלו הן לצרכי פנים והן לצרכי חוץ. זאת בשפות השונות, בשלל הערוצים הקיימים (בלוגים, רשתות חברתיות, RSS, אתרי חדשות ייעודיים), כמו גם בפעילות הסברה מקוונת של יחידים (פוליטיקאים, אנשי ממשל ומקצוע) וגופי ממשל (משרד החוץ, לשכת העיתונות הממשלתית, מערך ההסברה הלאומי, דובר צה"ל ועוד).

שיתוף הציבור – אירועי מחאות 2011 ויוזמות ממשל שונות מדגישים את הצורך ביצירת ערוצי תקשורת והדברות קבועים ודו סטריים בין הממשל לאזרחי המדינה אשר במסגרתם יוכל הממשל לספק מידע אמין, מקיף ומידי לתושבים באמצעות מאגרי מידע זמינים, ומידע חדשותי על הנעשה, וזאת בשקיפות שלטונית מרבית. מאידך, יוכלו במות מקוונות אלו לשמש ערוץ לקבלת משובים שוטפים, רחבים ובזמן אמת מהציבור הרחב אודות התנהלות הממשל, לצד יוזמות שונות בהן ניתן לשלב את הידע הרב הקיים באוכלוסייה באמצעות "חוכמת ההמונים".

הכרת השטח – האינטרנט לא רק שימש בסיס ליצירת אירועים מקוונים ומחאות פיזיות, אלא גם לצמיחתה של הנהגת המחאות, ולעלייתן למרכז הבמה הציבורית של דמויות אשר טרם פרוץ אותם אירועים (מקוונים ופיזיים) לא היו ידועות כלל, לא במחאות בעולם הערבי ולא באלו שבישראל.

האינטרנט מהווה לא רק מקום הצמיחה של הנהגות אלה, אלא גם מקור החשיפה, הפעילות והתיעוד שלהן. לפיכך, אירועים אלו מצביעים על הצורך להכיר את ההנהגות החדשות (אנשים, גופים, יוזמות ותנועות) הצומחות, בעיקר באמצעות האינטרנט, בעיתות שכאלה.

מהי מהפכת הפייסבוק האמיתית ? – האם "מהפכת הפייסבוק" היא אכן אותו תהליך אשר תחילתו באירוע מקוון בפייסבוק להפגנות ב-25 בינואר במצרים ואשר בסופו התפטר נשיא מצרים? הרי את השלטון בפועל תפס הצבא וגם לסבב השני של הבחירות לנשיאות עלה נציג המשטר הישן, למול נציג האחים המוסלמים.

האם המחאה נעלמה?

מסקנתי היא כי "מהפכת הפייסבוק" האמיתית היא זו היומיומית, לא זו המשנה משטרים וסדרי עולם, אלא זו הקיימת באופן תדיר ויומיומי, על פי רוב מתחת לפני השטח, במהלכה הולך וחודר השימוש באינטרנט וברשתות החברתיות לחלקים הולכים וגדלים ממדינות האזור אשר חווה

צמיחה אדירה ולא ידועה בהיבטים שונים הקשורים בעולם האינטרנט והסלולר (גם אם כל מדינה במזרח התיכון שונה בכך מרעותה).

תהליכים אלו, של חדירה הולכת וגוברת של מהפכת המידע המקוון, מאפשרים דיווחים ישירים על הנעשה בהפגנות, תיעוד מעשי טבח, ומעל לכל במה יומיומית לכל אותם "קולות אחרים" הנעדרים ביטוי באמצעי "התקשורת הישנה", בעיקר במשטרים ריכוזיים, בהם נשלטים אמצעי התקשורת באופן הדוק ורב עוצמה: נשים יכולות לספר על "החיים מאחורי הרעלה"; צעירים נחשפים לתרבות המערב ויכולים ליצור קשרים חברתיים בצורה ישירה; ארגונים שונים מפיצים לרחבי עולם תיעוד ועדויות על הפרות זכויות אדם, ועוד.

האינטרנט יוצר מהפכה ? – אירועי המחאה הוכיחו מעל לכל את חשיבות האזרח, לא רק ביצירת מחאה מקוונת, אלא את חשיבותו הרבה ביצירת האירועים הפיזיים, אשר בלעדיהם תישאר מחאה זו מקוונת בלבד. מנגד, הדגישו אלו את היות האינטרנט במה, גם אם רחבת תפוצה וזמינה, אולם כזו אשר אין ביכולתה לבד ליצור שינויים חברתיים ופוליטיים מהותיים, ללא פעילות פיזית של האזרחים, אשר תהפוך את השינויים לממשיים.

נספח א' – רשתות חברתיות מקוונות

רשתות חברתיות אמנם מזוהות בימינו עם האינטרנט ומהוות סממן המרכזי בשלב ההתפתחותי הנוכחי שלו, אולם מקורן של הרשתות החברתיות מצוי בעולם הפיזי, עוד טרם היות האינטרנט.³³²

רשת חברתית פיזית הינה צבר של אנשים המתאגדים לשם מטרה משותפת, בעיקר חברתית אך גם עסקית, תוך קיום קשרים דו סטריים ברמות שונות בין החברים. רשת חברתית יכולה להיות: חברים מבית הספר; מילואימניקים אשר נפגשים במהלך השרות ומחוצה לו; פגישת מחזור של החברים מהתיכון; או אף ישיבת ועד הבית.

רשתות חברתיות פיזיות אלו, המוכרות היטב מחיי היום יום, קיבלו מפנה עם הופעת האינטרנט, אשר אפשר יצירה של רשתות חברתיות מקוונות בין אנשים אשר אין בינם כל קשר פיזי. כלומר רשתות חברתיות מקוונות מיישמות את הרעיון העומד מאחורי אלו הפיזיות, תוך הרחבת היריעה והקשרים בין החברים בהן והתגברות על מחסומי מרחק וזמן; עם זאת ישנו הבדל איכותי בין הרשתות הפיזיות והווירטואליות. בעוד שברשתות הפיזיות משמשים כלי התקשורת כאמצעי ליצירת הקשר, ברשת הווירטואלית לעיתים המדיום הוא זה המייצר את הקשר בין האנשים, לא רק זה המאפשר אותו; כך יוצרות הרשתות הווירטואליות קשרים גם בין אנשים שאינם מכירים כלל זה את זה ושיתכן כי לא יפגשו לעולם בעולם הממשי; גם היקפי הקבוצות בעולם הווירטואלי שונים לחלוטין מאלו של הרשתות החברתיות של "העולם הישן".

רשתות חברתיות מקוונות מאופיינות בהיותן על פי רוב נושאיות (בדומה למטרה הנפרדת שיש לכל רשת חברתית פיזית), כמו גם בעובדה כי כל משתמש מציג עצמו באמצעות פרופיל אישי בכל רשת ורשת ובאמצעותו הוא מתקשר עם יתר המשתמשים.

בדומה לרשת החברתית הפיזית, המשתמש ברשת החברתית המקוונת יכול להוסיף ולהחסיר חברים ממעגל חבריו ולתקשר עימם בדרכים שונות וכן לשתף עימם תכנים. גם כאן ישנו הבדל בכך שהמידע הנאגר ברשתות המקוונות למעשה אינו יכול להימחק מהן, גם אם המשתמש מוחק אותו מצדו.

הרשתות החברתיות המקוונות הראשונות הופיעו במחצית הראשונה של העשור 2000-2010. כיום הן כבר לא תופעה חולפת, אלא חלק מהותי וקבוע מחיי היום יום. הרשת החברתית הפופולארית ביותר בעולם היא פייסבוק³³³ (Facebook) אשר לה כ-900 מיליון משתמשים. כיום ישנן רשתות חברתיות פופולאריות רבות³³⁴, אשר חלקן עולמיות ואחרות פופולאריות במדינה או אזור גיאוגרפי מסוים. מבין הרשתות החברתיות המקוונות הפופולאריות ביותר ברחבי העולם כיום ניתן למנות את:

³³² לקריאה אודות היבטים שונים של רשתות חברתיות בעולם הפיזי, ראה:

"Social Network References (Academic Bibliography)", [Social Networks](http://www.socialnetworks.org).

<http://www.socialnetworks.org> (Accessed on 11 April 2012)

³³³ <http://www.facebook.com> (Accessed on 11 April 2012)

³³⁴ "Top 15 Most Popular Social Networking Sites | April 2012", [eBiz](http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites).

<http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites> (Accessed on 11 April 2012)

- ³³⁵YouTube – רשת חברתית מקוונת ייעודית לתחום סרטוני וידאו: העלאת סרטונים, שיתוף, וצפייה בהם.
- ³³⁶Twitter – רשת חברתית מקוונת אשר מטרתה העברת מסרים בין החברים בה, כאשר אורכו של כל מסר (Tweet – ציוץ), אינו עולה על 140 תווים.
- ³³⁷LinkedIn – רשת חברתית מקוונת בעלת מאפיינים עסקיים המיועדת ליצירת קשרים עסקיים וחיפוש משרות, עובדים, הזדמנויות עסקיות ושותפויות בין החברים ברשת זו.
- ³³⁸Picasa, ³³⁹Flickr – רשתות חברתיות מקוונות ייעודיות לתחום התמונות והתיעוד המצולם. ברשתות אלו מעלים המשתמשים תמונות שונות לפרופיל שלהם, משתפים תמונות, מגיבים ועוד.

---

³³⁵ <http://www.youtube.com> (Accessed on 11 April 2012)

³³⁶ <http://twitter.com> (Accessed on 11 April 2012)

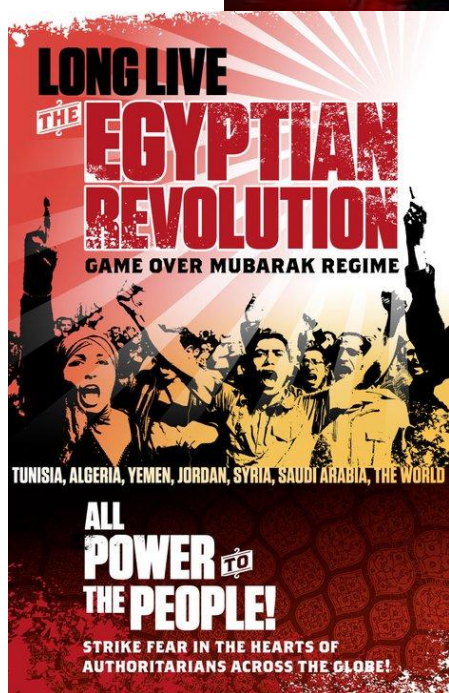
³³⁷ <https://www.linkedin.com> (Accessed on 11 April 2012)

³³⁸ <http://picasa.google.com> (Accessed on 11 April 2012)

³³⁹ <http://www.flickr.com> (Accessed on 11 April 2012)

נספח ב' – כרזות "מהפכת הפייסבוק" במצרים ומחאות מקוונות
במזרח התיכון

מצרים

340

³⁴⁰ «ثورة المغتربين العراقيين 25 شباط Revolution», Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ثورة-المغتربين-العراقيين-25-شباط-Revolution/112706298804185> (Accessed on 09 May 2012)

נספח ג' – ציוצים במחאת "אביב העמים הערבי"

- 341 **HGhazaryan** Uninstalling dictator in progress ...
...99.9% complete
#Egypt #Jan25 #Tahrir #Mubarak
8:05 PM Feb 10th via web
Top Tweet 100+ Retweets
- 342 **NexusAI** After what I've seen in #Tunisia and #Egypt I must say
that I'm proud to be an Arabic young man for the first time ever.
#Jan25 #Feb12
14 minutes ago via Twitter for Android
1 Retweet
- 343 **nohawagih** #egypt #jan25 #revolution initiative to update egyptian
history school curriculums (about time)
15 minutes ago via Twitter for BlackBerry®
2 Retweets
- 344 **hananpacha** #Jan25: official newspapers who changed course on
day 1 after victory should be prosecuted #NewEgypt
14 minutes ago via web
- 345 **Fempeace** So Mubarak Is Gone—What Does That Mean For
Egyptian Women? » Feminist Peace Network <http://ow.ly/3VfFM>
#jan25
4 minutes ago via HootSuite
1 Retweet
- 346 **rimakader** #Egypt stock exchange to reopen Wed via
@france_presse <http://goo.gl/jUf2i> #Jan25 #Mubarak
8 minutes ago via web

-
- 341 "Hovsep Ghazaryan," [Twitter](#).
<http://twitter.com/HGhazaryan> (Accessed on 07 April 2012)
- 342 "Mr. Mojo Risin'," [Twitter](#).
<http://twitter.com/NexusAI> (Accessed on 07 April 2012)
- 343 "Noha Wagih," [Twitter](#).
<http://twitter.com/nohawagih> (Accessed on 07 April 2012)
- 344 "Hana Dusuky," [Twitter](#).
<http://twitter.com/hananpacha> (Accessed on 07 April 2012)
- 345 "FeministPeaceNetwork," [Twitter](#).
<http://twitter.com/Fempeace> (Accessed on 07 April 2012)
- 346 "Rima Abdelkader," [Twitter](#).
<http://twitter.com/rimakader> (Accessed on 07 April 2012)

 MissTaha One word to Obama: Shut up! #Egypt #Jan25 #Obama @WhiteHouse
15 minutes ago via web

347

 Ghonim Dear Western Governments, You've been silent for 30 years supporting the regime that was oppressing us. Please don't get involved now #Jan25
3:53 PM Feb 11th via web
Top Tweet ↻ 100+ Retweets

348

 Ghonim Dear Egyptians, Go back to your work on Sunday, work like never before and help Egypt become a developed country. #Jan25
about 16 hours ago via web
↻ 100+ Retweets

 Jnoubiyeh Thousands of #Egyptian oil workers will stage demonstrations tomorrow demanding an end to all gas exports to Israel. #Jan25 #Egypt
4 minutes ago via web
↻ 5 Retweets

349

 iRevolt The Camp David Accords should be immediately abrogated; no peace with apartheid. #Jan25
about 12 hours ago via Twiterrific
↻ 10 Retweets

350

 morsea Egypt's former PM and Information Ministers are under house arrest. Winds change in #cairo. #jan25
19 minutes ago via TweetDeck

 lindsayscarroll Total dance party in Medan talaat harb #jan25 #Egypt #tahrir
less than 20 seconds ago via TweetDeck

---

³⁴⁷ "Hagar Taha," [Twitter](#).
<http://twitter.com/MissTaha> (Accessed on 07 April 2012)

³⁴⁸ "Wael Ghonim," [Twitter](#).
<http://twitter.com/Ghonim> (Accessed on 07 April 2012)

³⁴⁹ "Roqayah," [Twitter](#).
<http://twitter.com/iRevolt> (Accessed on 07 April 2012)

³⁵⁰ "Andrew Morse," [Twitter](#).
<http://twitter.com/morsea> (Accessed on 07 April 2012)
"Lindsay Carroll," [Twitter](#).
<http://twitter.com/lindsayscarroll> (Accessed on 07 April 2012)

נספח ד' – תגיות ייעודיות בטוויטר במחאת "אביב העמים הערבי"

- ³⁵¹#jan25 - מצרים
- ³⁵²#Feb3 - תימן
- ³⁵³#Feb05 - סוריה
- ³⁵⁴#Feb12 - אלג'יריה
- ³⁵⁵#Feb14 - בחרין
- ³⁵⁶#March13 - מרוקו
- ³⁵⁷#ArabProtest - מחאה ערבית כללית

---

³⁵¹ "#jan25", [Twitter](#).

<http://twitter.com/search?q=%23jan25> (Accessed on 11 June 2012)

³⁵² "#Feb3", [Twitter](#).

<http://twitter.com/search?q=%23Feb3> (Accessed on 11 June 2012)

³⁵³ "#Feb05", [Twitter](#).

<http://twitter.com/search?q=%23Feb05> (Accessed on 11 June 2012)

³⁵⁴ "#Feb12", [Twitter](#).

<http://twitter.com/search?q=%23Feb12> (Accessed on 11 June 2012)

³⁵⁵ "#Feb14", [Twitter](#).

<http://twitter.com/search?q=%23feb14> (Accessed on 11 June 2012)

³⁵⁶ "#March13", [Twitter](#).

<http://twitter.com/search?q=%23March13> (Accessed on 11 June 2012)

³⁵⁷ "#ArabProtest", [Twitter](#).

<http://twitter.com/search?q=%23ArabProtest> (Accessed on 11 June 2012)

נספח ה' – פתרונות טכנולוגיים במחאת "אביב העמים הערבי"

Speak to Tweet³⁵⁸

The screenshot shows the Twitter profile for 'speak2tweet', a verified account. The profile picture is a blue icon of a mobile phone with speech bubbles. The bio states: 'Click the link in each tweet to hear a voice tweet from that country. Call +16504194196 or +390662207294 or +97316199858 to hear tweets or leave a tweet.' The account has 15 following, 10,795 followers, and 548 listed. The main content area shows four tweets, all starting with 'voice-to-tweet from #egypt:' followed by a bit.ly link. The tweets are dated from 'about 4 hours ago' to 'about 16 hours ago'. The right sidebar shows 'Tweets' (3,216), 'Favorites', 'Actions' (block, report for spam), 'You both follow' (with 6 profile icons), and 'Following' (with 6 profile icons).

³⁵⁸ "Speak To Tweet", [Twitter](http://twitter.com/speak2tweet).
<http://twitter.com/speak2tweet> (Accessed on 04 April 2012)

The path of protest

Drag the timeline slider above or use the navigation stick below to explore the road. Roll over the icons to find out more

אל-גיזירה³⁶⁰

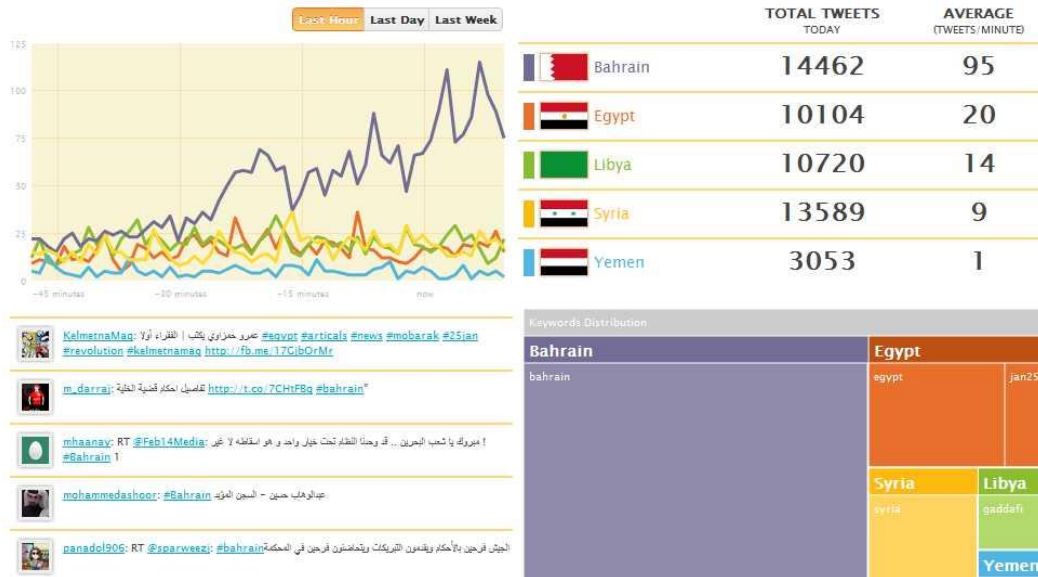
As uprisings turn to revolutions in the Middle East, Al Jazeera's New Media team releases a Twitter Dashboard that illustrates what is being tweeted about and where.

In the top right section you can see the total number of tweets for the day about developments in these four countries.

Top left: Here the number of tweets for the day are graphed.

The bottom right shows the hashtag distribution for each country getting the most attention in the Twittersphere. Click each country's name to expand, and right-click to collapse.

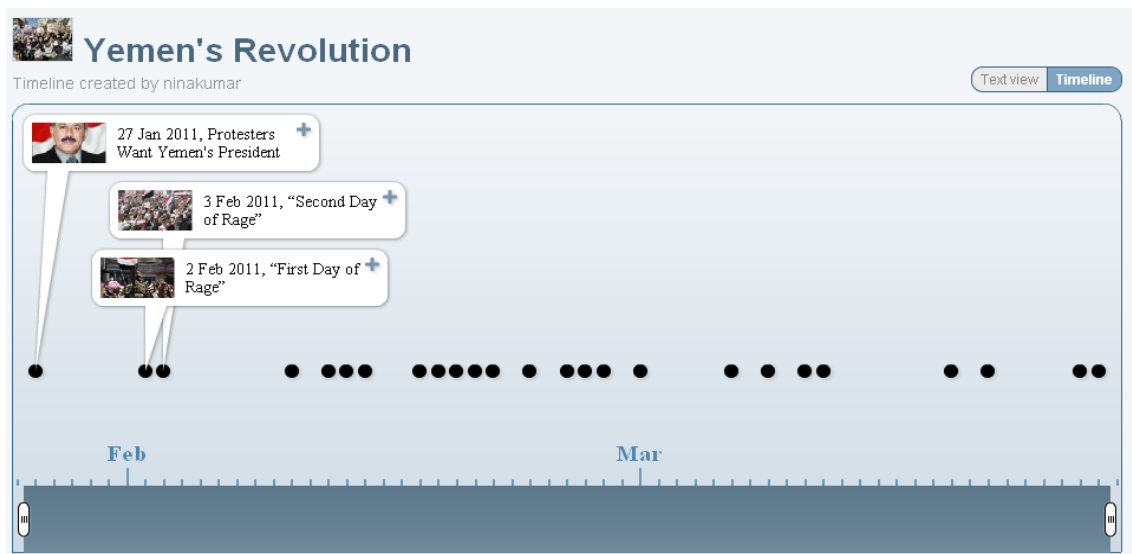
Bottom left: This is a Twitter stream of all tweets related to the four countries highlighted in this dashboard.

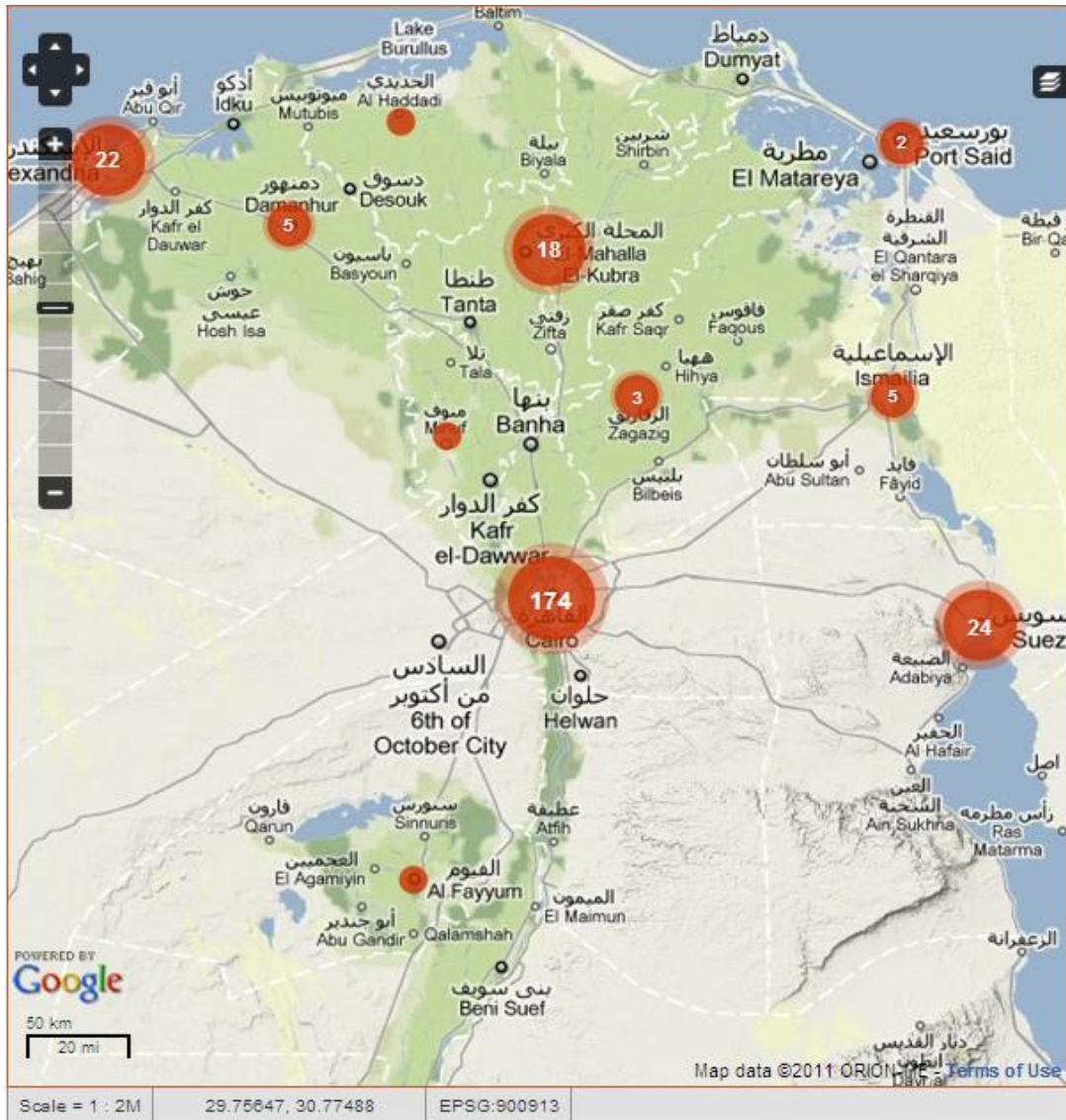
³⁵⁹ Garry blight, Sheila Pulham, "The path of protest", *The Guardian*, 8 June 2011. <http://www.guardian.co.uk/world/interactive/2011/mar/22/middle-east-protest-interactive-timeline> (Accessed on 04 April 2012)

³⁶⁰ "Region in turmoil", Al-Jazeera, <http://blogs.aljazeera.net/twitter-dashboard> (Accessed on 04 April 2012)

Yemen's Revolution³⁶¹

³⁶¹ ninakumar, "Yeme's Revolution," [timetoast](http://www.timetoast.com/timelines/131956), no date.
<http://www.timetoast.com/timelines/131956> (Accessed on 04 April 2012)

View more information on protest locations within Cairo:

362 View "Day of wrath" in Cairo in a larger map

View more information on protest locations throughout Egypt:

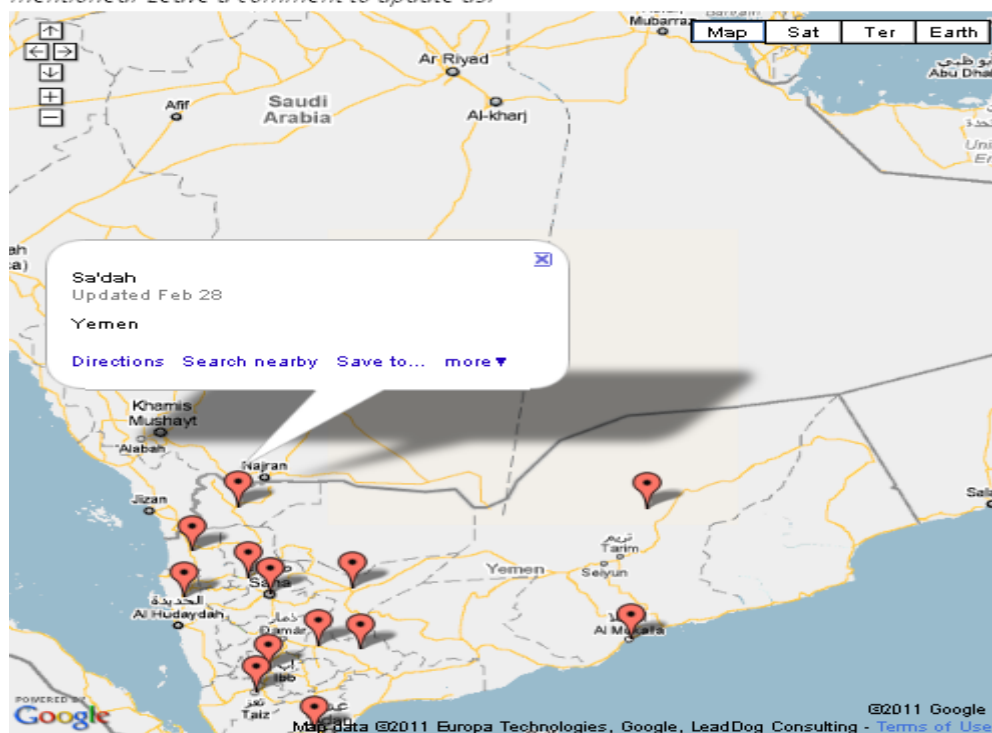
View Anger in Egypt in a larger map

363

362 "Mapping Egypt's uprising," Google Maps, 28 January 2011
<http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&msa=0&msid=204401305100193944749.00049ae87d91bc07a4ad4&t=h&source=embed&ll=30.050745,31.250868&spn=0.033432,0.055704&z=14> (Accessed on 04 April 2012)

363 "Anger in Egypt", Google Maps, 28 January 2011

Did we miss a protest? Have a video or picture we should link to one or more of the cities mentioned? Leave a comment to update us!

³⁶⁵ אותה אפשר לראות גם בצורה מורחבת כחלק מאותו השרות

Yemen's Uprising

A map of all current protests in Yemen.

8,875 views - Public

Created on Feb 22 - Updated 5 days ago

By - 2 Collaborators

[Rate this map](#) - 2 comments

<http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&msa=0&msid=200862560253289452107.00049ae8b970f8bb78f9f&t=h&source=embed&ll=30.619005,31.151733&spn=2.127192,3.565063&z=8> (Accessed on 04 April 2012)

³⁶⁴ <http://yemenis4justice.com/map-of-yemens-uprising> (לא זמין)

³⁶⁵ "Yemen's Uprising", [Google maps](#), February 22, 2011.

<http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&msa=0&msid=212128643497068133192.00049ceafc9b82f769567&ll=17.035777,47.438965&spn=13.208781,13.601074&z=6&source=embed> (Accessed on 04 April 2012)

Tunisia's social protests

Map of demonstrations over unemployment that have spread across the North African country.

Last Modified: 04 Jan 2011 15:13 GMT

Email Print Share Send Feedback

Tweet 57 Like 440

366 "Tunisia's social protests," Al-Jazeera, January 4, 2011. <http://english.aljazeera.net/news/africa/2011/01/20111415114167177.html> (Accessed on 04 April 2012)

נספח ו' – נוכחות מקוונת של מחאת הדיור – ישראל 2011

להלן פירוט מרבית מאהלי מחאת האוהלים אשר היתה להם נוכחות ופעילות מקוונת בפייסבוק:

- מאהל ירושלים³⁶⁷
- החזית הצפונית³⁶⁸
- קריית טבעון³⁶⁹
- חולון³⁷⁰
- עיר האוהלים הרצליה³⁷¹
- מחאת פרדס חנה - כרכור³⁷²
- מחאת אור עקיבא³⁷³
- מאהל גבעתיים³⁷⁴
- רמת ישי³⁷⁵
- חדרה³⁷⁶
- עפולה³⁷⁷
- מאהל המחאה בקריית שמונה³⁷⁸

---

³⁶⁷ "בי זה אוהל - מאהל ירושלים", [Facebook](https://www.facebook.com/JlmTent) (Accessed on 09 May 2012)

³⁶⁸ "בי זה אוהל - החזית הצפונית", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/240433082657311/ב-זה-אוהל-החזית-הצפונית) (Accessed on 09 May 2012)

³⁶⁹ "בי זה אוהל - קריית טבעון", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/199215120136319/ב-זה-אוהל-קריית-טבעון) (Accessed on 09 May 2012)

³⁷⁰ "בי זה אוהל - חולון", [Facebook](https://www.facebook.com/Bet.Ze.Ohel.Holon) (Accessed on 19 May 2012)

³⁷¹ "עיר האוהלים הרצליה - מחאת הדיור - בי זה אוהל", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/254067581272995/עיר-האוהלים-הרצליה-מחאת-הדיור-ב-זה-אוהל) (Accessed on 19 May 2012)

³⁷² "בי זה אוהל - מחאת פרדס-חנה כרכור", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/224965137542593/ב-זה-אוהל-מחאת-פרדס-חנה-כרכור) (Accessed on 19 May 2012)

³⁷³ "בי זה אוהל - מחאת אור עקיבא", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/245783542109970/ב-זה-אוהל-מחאת-אור-עקיבא) (Accessed on 19 May 2012)

³⁷⁴ "בי זה אוהל - מאהל גבעתיים", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/268723736476771/ב-זה-אוהל-מאהל-גבעתיים) (לא זמין)

³⁷⁵ "בי זה אוהל רמת ישי", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/210665185648805/ב-זה-אוהל-רמת-ישי) (Accessed on 19 May 2012)

³⁷⁶ "בי זה אוהל - חדרה", [Facebook](https://www.facebook.com/HaderaTent) (Accessed on 19 May 2012)

³⁷⁷ "בי זה אוהל - עפולה", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/125902150835513/ב-זה-אוהל-עפולה) (Accessed on 19 May 2012)

³⁷⁸ "מאהל המחאה בקריית שמונה", [Facebook](https://www.facebook.com/J14.Israel.k8)

- "נאבקות ונאבקים על הבית בדרום תל אביב"³⁷⁹
- מאהל מודיעין³⁸⁰
- סניף הטכניון³⁸¹
- חיפה - סינמטק³⁸²
- מאהל רחובות³⁸³
- מאהל ראשון לציון³⁸⁴
- מחאת הדיור בצפת³⁸⁵
- מחוז צפון³⁸⁶
- מאהל הרצליה³⁸⁷
- מאהל מצפה רמון³⁸⁸
- מחאת פרדסיה ויישובי לב השרון³⁸⁹
- חיפה – ככר מאירהוף³⁹⁰
- סניף רמת הגולן³⁹¹

-
- ³⁷⁹ "שאגת הדרום - נאבקות ונאבקים על הבית בדרום תל אביב", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/-שאגת-הדרום-נאבקות-ונאבקים-על-הבית-בדרום-תל-אביב/233849079981377> (Accessed on 19 May 2012)
- ³⁸⁰ "בי זה אוהל - מאהל מודיעין", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-מאהל-מודיעין/145619022183960> (Accessed on 19 May 2012)
- ³⁸¹ "בי זה אוהל \ סניף הטכניון", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-סניף-הטכניון/123996754358550> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁸² "בי זה אוהל - חיפה – סינמטק", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-חיפה-סינמטק/225054760869177> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁸³ "בי זה אוהל- מאהל רחובות", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/MahalRehovot> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁸⁴ "בי זה אוהל - מאהל ראשון לציון", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/TentRishon> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁸⁵ "בי זה אוהל - מחאת הדיור צפת Tent city in Tzfat", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-מחאת-הדיור-צפת-Tent-city-in-Tzfat/144175835668777> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁸⁶ "בי זה אוהל - מחוז צפון", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-מחוז-צפון/202548559800712> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁸⁷ "בי זה אוהל - מאהל הרצליה", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-מאהל-הרצליה/139411279478895> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁸⁸ "בי זה אוהל - מאהל מצפה רמון", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-מאהל-מצפה-רמון/195657880493345> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁸⁹ "בי זה אוהל - מחאת פרדסיה ויישובי לב השרון", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-מחאת-פרדסיה-ויישובי-לב-השרון/208677942514766> (Accessed on 11 June 2012)
- ³⁹⁰ "בי זה אוהל - חיפה - ככר מאירהוף", [Facebook](https://www.facebook.com/).
<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-חיפה-ככר-מאירהוף/120239748071382> (Accessed on 11 June 2012)

- הוד השרון³⁹²
- נוה שרת, תל אביב³⁹³
- מאהל קרית אונו והסביבה³⁹⁴
- מזכרת בתיה³⁹⁵
- מאהל רמת השרון³⁹⁶
- מאבק הדיור בבית שמש³⁹⁷
- מאבק הדיור בחיפה ובקריות³⁹⁸
- אור יהודה³⁹⁹
- מאהל המחאה ביפו⁴⁰⁰
- מאהל ירושלים⁴⁰¹
- עיר האוהלים רעננה⁴⁰²
- רמת גן⁴⁰³

---

³⁹¹ "בי זה אוהל / סניף רמת הגולן, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/213306375383667/ב-זה-אוהל-סניף-רמת-הגולן/> (Accessed on 11 June 2012)

³⁹² "בי זה אוהל הוד השרון, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/136952516389544/ב-זה-אוהל-הוד-השרון/> (Accessed on 11 June 2012)

³⁹³ "בי זה אוהל - נוה שרת, תל אביב, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/249471051743629/ב-זה-אוהל-נוה-שרת-תל-אביב/> (Accessed on 19 May 2012)

³⁹⁴ "בי זה אוהל-מאהל קרית אונו והסביבה, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/220594057987243/ב-זה-אוהל-מאהל-קרית-אנו-והסביבה/> (Accessed on 11 June 2012)

³⁹⁵ "בי זה אוהל - מזכרת בתיה, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/204040986319328/ב-זה-אוהל-מזכרת-בתיה/> (Accessed on 11 June 2012)

³⁹⁶ "בי זה אוהל - מאהל רמת השרון, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/219970974721629/ב-זה-אוהל-מאהל-רמת-השרון/> (Accessed on 11 June 2012)

³⁹⁷ "בי זה אוהל - מאבק הדיור בבית שמש, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/210402462351247/ב-זה-אוהל-מאבק-הדיור-בבית-שמש/> (Accessed on 11 June 2012)

³⁹⁸ "מאבק הדיור בחיפה ובקריות, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/134719743278836/מאבק-הדיור-בחיפה-ובקריות/> (Accessed on 11 June 2012)

³⁹⁹ "בי זה אוהל - אור יהודה, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/169421236459769/ב-זה-אוהל-אור-יהודה/> (Accessed on 11 June 2012)

⁴⁰⁰ "מאהל המחאה יפו/חימת האצטבם יאפא, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/144312208984732/מאהל-המחאה-יפו-חימת-האצטבם-יאפא/> (Accessed on 11 June 2012)

⁴⁰¹ "בי זה אוהל - מאהל ירושלים, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/JlmTent> (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁰² "בי זה אוהל - עיר האוהלים רעננה, ", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/219338131446518/ב-זה-אוהל-עיר-האוהלים-רעננה/> (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁰³ "בי זה אוהל - רמת גן, ", [Facebook](#).

- מאהל בית שאן⁴⁰⁴
- גן העיר, ירושלים⁴⁰⁵
- מאהל כיכר ה-מדינה⁴⁰⁶
- המחותרת הקרייתית⁴⁰⁷
- מאהל ג'סי כהן בחולון⁴⁰⁸
- מאהל המחאה בן גוריון⁴⁰⁹
- מאהל המחאה בכרמיאל⁴¹⁰
- מאהל כיכר רבין⁴¹¹
- מאהל שדרות נורדאו⁴¹²
- מחאת הדיור באשקלון⁴¹³
- "החזית החיפאית"⁴¹⁴
- "מאהל אין ברירה – לוד"⁴¹⁵
- "גבעת אולגה מתעוררת"⁴¹⁶

<http://www.facebook.com/pages/244004455620449> ב-זה אוהל-רמת-גן (Accessed on 11 June 2012)

⁴⁰⁴ "ב' זה אוהל - מאהל בית שאן, ", Facebook

<http://www.facebook.com/BeitSH> (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁰⁵ "ב' זה אוהל- גן העיר, ירושלים, ", Facebook

<http://www.facebook.com/pages/178835765523315> ב-זה אוהל-גן-העיר-ירושלים (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁰⁶ "מאהל כיכר ה-מדינה, ", Facebook

<http://www.facebook.com/maahal.kikar.hamedina> (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁰⁷ "ב' זה אוהל- המחותרת הקרייתית, ", Facebook

<http://www.facebook.com/pages/250792061607716> ב-זה אוהל-המחותרת-הקרייתית (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁰⁸ "מאהל ג'סי כהן בחולון, ", Facebook

<http://www.facebook.com/Hoolon> (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁰⁹ "מאהל המחאה בן גוריון, ", Facebook

<http://www.facebook.com/pages/174084095995353> מאהל-המחאה-בן-גוריון (Accessed on 11 May 2012)

⁴¹⁰ "מאהל המחאה בכרמיאל, ", Facebook

<http://www.facebook.com/pages/224086484274062> מאהל-המחאה-בכרמיאל (Accessed on 11 May 2012)

⁴¹¹ "מאהל כיכר רבין, ", Facebook

<http://www.facebook.com/occupy.rabin.square> (Accessed on 11 May 2012)

⁴¹² "מאהל שדרות נורדאו – המהפכה החברתית, ", Facebook

<http://www.facebook.com/nordarevolution> (Accessed on 11 May 2012)

⁴¹³ "מחאת הדיור באשקלון, ", Facebook

<http://www.facebook.com/pages/197130423677138> מחאת-הדיור-באשקלון (Accessed on 11 May 2012)

⁴¹⁴ "ב' זה אוהל – החזית החיפאית, ", Facebook

<http://www.facebook.com/pages/244178858935686> ב-זה אוהל-החזית-החיפאית (Accessed on 19 May 2012)

⁴¹⁵ "מאהל אין ברירה – לוד, ", Facebook

<http://www.facebook.com/No.Choice.Lod> (Accessed on 19 May 2012)

⁴¹⁶ "ב' זה אוהל – גבעת אולגה מתעוררת, ", Facebook

<http://www.facebook.com/pages/256697804361262> ב-זה אוהל-גבעת-אולגה-מתעוררת (Accessed on 19 May 2012)

- "מחאת דיירי שדרות רוטשילד"⁴¹⁷ – מחאת דיירי הרחוב נגד השלכות נוכחות המפגינים על חיי התושבים בו.
  - "מאהל כפר סבא"⁴¹⁸
  - "מאהל הדיור בראש העין"⁴¹⁹
  - "מאהל ואדי ניסנאס"⁴²⁰
  - "מאהל הכנסת"⁴²¹
- חלק מדפי הפייסבוק היו של מגזרים, קבוצות וקהלים התומכים במאבק האוהלים :
- ישראלים בחו"ל⁴²²
  - "קיבוצניקים במאבק חברתי"⁴²³
  - "המחאה החברתית – קיבוצים"⁴²⁴
  - "שכנים מתגייסים למחאה בתל אביב"⁴²⁵
  - "מילואימניקים בעד צדק חברתי"⁴²⁶

יוזמות מקוונות נוספות בפייסבוק בעניין מחאת הדיור :

-
- ⁴¹⁷ "ב' זה אוהל - מחאת דיירי שדרות רוטשילד", <http://www.facebook.com/pages/195600447168253/ב-זה-אוהל-מחאת-דיירי-שדרות-רוטשילד/> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁴¹⁸ "מאהל כפר סבא", <http://www.facebook.com/pages/205129102876136/מאהל-כפר-סבא/> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴¹⁹ "מאהל הדיור בראש העין", <http://www.facebook.com/pages/210120245704910/מאהל-הדיור-בראש-העין/> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴²⁰ "خيمة وادي النسناس - מאהל ואדי ניסנאס", <http://www.facebook.com/pages/231024030268903/خيمة-وادي-النسناس-מאהל-ואדי-ניסנאס/> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁴²¹ "מאהל הכנסת", <http://www.facebook.com/pages/145671872188947/מאהל-הכנסת/> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴²² "ב' זה גם האוהל שלנו" - ישראלים בחו"ל מצטרפים למאבק, <http://www.facebook.com/pages/-/188285054569641/ב-זה-גם-האוהל-שלנו-ישראלים-בחול-מצטרפים-למאבק/> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁴²³ "ב' זה אוהל - קיבוצניקים במאבק החברתי", <http://www.facebook.com/pages/182400645158713/ב-זה-אוהל-קיבוצניקים-במאבק-החברתי/> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁴²⁴ "המחאה החברתית – קיבוצים", <http://www.facebook.com/pages/133246123434357/המחאה-החברתית-קיבוצים/> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁴²⁵ "ב' זה אוהל - שכנים מתגייסים למחאה בתל אביב", <http://www.facebook.com/pages/22464056757934/ב-זה-אוהל-שכנים-מתגייסים-למחאה-בתל-אביב/> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁴²⁶ "מילואימניקים בעד צדק חברתי", <http://www.facebook.com/pages/245794745444592/מילואימניקים-בעד-צדק-חברתי/> (Accessed on 11 May 2012)

- "פיקוח על דמי השכירות למגורים"⁴²⁷
- "Rent Control - מורידים את מחירי הדירות"⁴²⁸
- "דיוור בר השגה בבת-ים עכשיו"⁴²⁹
- "הקואליציה לדיוור בר השגה"⁴³⁰
- "שחרור בתים זה צדק חברתי"⁴³¹
- "דיוור לכולם – קמפיין הדיוור של האסיפה הארצית"⁴³²
- "לא לרפורמת הולילנד ממשיכים להילחם על הבית"⁴³³
- "די לפינויים מהדיוור הציבורי כפי لإجلاءات المساكن العامه"⁴³⁴
- "המאבק על הזכות לדיוור"⁴³⁵
- "מבנים נטושים בתל אביב"⁴³⁶
- "ב' זה בנייה ביהודה ושומרון בנגב ובגליל"⁴³⁷
- "ב' זה בנייה בירושלים"⁴³⁸

לצד זאת נפתחו בפייסבוק עמודים רבים אשר מטרתם לנהל ולרכז את הפעילות המקוונת והפיזית של מחאת האוהלים :

-
- ⁴²⁷ "פיקוח על דמי השכירות למגורים", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/180711235308865).
(Accessed on 11 May 2012)
- ⁴²⁸ "Rent Control - מורידים את מחירי הדירות", [Facebook](https://www.facebook.com/rentcontrol.il).
(Accessed on 19 May 2012)
- ⁴²⁹ "דיוור בר השגה בבת-ים עכשיו", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/125607667503180).
(Accessed on 19 May 2012)
- ⁴³⁰ "הקואליציה לדיוור בר השגה", [Facebook](https://www.facebook.com/DIUR.BarHasaga).
(Accessed on 19 May 2012)
- ⁴³¹ "שחרור בתים זה צדק חברתי", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/137586199669342).
(Accessed on 11 June 2012)
- ⁴³² "דיוור לכולם - קמפיין הדיוור של האסיפה הארצית", [Facebook](https://www.facebook.com/diyur.for.all).
(Accessed on 11 June 2012)
- ⁴³³ "לא לרפורמת הולילנד ממשיכים להילחם על הבית", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/292463150780963).
(Accessed on 11 June 2012)
- ⁴³⁴ "די לפינויים מהדיוור הציבורי כפי لإجلاءات المساكن العامه", [Facebook](https://www.facebook.com/public.housing).
(Accessed on 11 May 2012)
- ⁴³⁵ "המאבק על הזכות לדיוור", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/133259376762756).
(Accessed on 11 May 2012)
- ⁴³⁶ "ב' זה מבנה נטוש - מבנים נטושים בתל אביב", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/177781798957540).
(Accessed on 11 May 2012)
- ⁴³⁷ "ב' זה בנייה ביהודה ושומרון בנגב ובגליל", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/257897114220620).
(Accessed on 11 May 2012)
- ⁴³⁸ "ב' זה בנייה בירושלים", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/202676816454949).
(Accessed on 19 May 2012)

- "ב' זה אוהל - צוות ויזואל",⁴³⁹
- "מחאת האוהלים מרכז תיאום ארצי",⁴⁴⁰
- "J14 זמן אמת אזור המרכז",⁴⁴¹
- "J14 זמן אמת אזור הצפון",⁴⁴²
- "J14 זמן אמת ירושלים",⁴⁴³
- "J14 זמן אמת חיפה",⁴⁴⁴
- "J14 זמן אמת אזור הדרום",⁴⁴⁵
- "J14 זמן אמת תל אביב",⁴⁴⁶
- "Tent City Israel English",⁴⁴⁷

---

⁴³⁹ "ב' זה אוהל - צוות ויזואל", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/pages/150405655039416> (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁴⁰ "מחאת האוהלים מרכז תיאום ארצי", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/groups/131318956956888> (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁴¹ "עשו לייק לדף זה לקבלת עדכוני זמן אמת מראשי המאהלים באזור המרכז חוץ מתל אביב."
 "J14 זמן אמת אזור המרכז", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/j14center> (Accessed on 26 May 2012)

⁴⁴² "J14 זמן אמת אזור הצפון", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/j14north> (Accessed on 26 May 2012)

⁴⁴³ "J14 זמן אמת ירושלים", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/j14jerusalem> (Accessed on 26 May 2012)

⁴⁴⁴ "J14 זמן אמת חיפה", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/j14haifa> (Accessed on 26 May 2012)

⁴⁴⁵ "J14 זמן אמת אזור הדרום", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/j14south> (Accessed on 26 May 2012)

⁴⁴⁶ "J14 זמן אמת תל אביב", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/j14telaviv> (Accessed on 26 May 2012)

⁴⁴⁷ "Tent City Israel English", [Facebook](https://www.facebook.com),
<http://www.facebook.com/TentCityIsraelEnglish> (Accessed on 26 May 2012)

נספח ז' - ביטויים מקוונים למחאה צרכנית – ישראל 2011

צרכנות – כללי

- "החרם הצרכני השבועי – בכל שבוע מחרימים מוצר או שירות עד שיחזור למחיר שפוי",⁴⁴⁸
- "ב' זה ביטול יוקר המחייה",⁴⁴⁹
- "משמר הצרכנים",⁴⁵⁰

חברות ותאגידים

• שטראוס

- "שטראוס",⁴⁵¹
- "שטראוס לא שלי",⁴⁵²

• תנובה

- "לא קונים יותר תנובה – החרם הגדול",⁴⁵³
- "חרם על מוצרי תנובה לפחות עד לחגים!",⁴⁵⁴
- "חרם מוצרי תנובה",⁴⁵⁵
- "חרם על תנובה - מחאה על יוקר מוצרי החלב במטרה להוריד את המחירים",⁴⁵⁶
- "קוטג' הוא הסמל קרן אייפקס זה הכיס - מושכים את הכסף",⁴⁵⁷
- "מחרימים את חברת החלב הגדולה בישראל",⁴⁵⁸

---

⁴⁴⁸ "החרם הצרכני השבועי – בכל שבוע מחרימים מוצר או שירות עד שיחזור למחיר שפוי", [Facebook](http://www.facebook.com/HeremIL) (Accessed on 19 May 2012)

⁴⁴⁹ "ב' זה ביטול יוקר המחייה", [Facebook](http://www.facebook.com/pages/231599300218739/ב-זה-ביטול-יוקר-המחיה) (Accessed on 19 May 2012)

⁴⁵⁰ "משמר הצרכנים", [Facebook](http://www.facebook.com/pages/176870142427706/משמר-הצרכנים) (Accessed on 26 May 2012)

⁴⁵¹ "שטראוס - עלית לנו ביוקר", [Facebook](http://www.facebook.com/LokonimStrauss) (Accessed on 09 May 2012)

⁴⁵² "שטראוס לא שלי", [Facebook](http://www.facebook.com/pages/163561117075330/שטראוס-לא-שלי) (Accessed on 09 May 2012)

⁴⁵³ "לא קונים יותר תנובה - החרם הגדול", [Facebook](http://www.facebook.com/no.more.tnuva) (Accessed on 09 May 2012)

⁴⁵⁴ "חרם על מוצרי תנובה לפחות עד לחגים!", [Facebook](http://www.facebook.com/events/185774524829051) (Accessed on 09 May 2012)

⁴⁵⁵ "חרם מוצרי תנובה", [Facebook](http://www.facebook.com/pages/244522065572818/חרם-מוצרי-תנובה) (Accessed on 11 May 2012)

⁴⁵⁶ "חרם על תנובה - מחאה על יוקר מוצרי החלב במטרה להוריד את המחירים", [Facebook](http://www.facebook.com/pages/-חרם-על-תנובה-מחאה-על-יוקר-מוצרי-החלב-במטרה-להוריד-את-המחירים/109199489185928) (Accessed on 19 May 2012)

⁴⁵⁷ "קוטג' הוא הסמל קרן אייפקס זה הכיס - מושכים את הכסף", [Facebook](http://www.facebook.com/pages/-קוטג-הוא-הסמל-קרן-אייפקס-זה-הכיס-מושכים-את-הכסף) (Accessed on 26 May 2012)

- **אסם** – "לא קונים אסם – החרם הגדול"⁴⁵⁹
- "חרם על תנובה, זוגלובק, אסם וטבעול!"⁴⁶⁰

סופרמרקטים

- "מחרימים את AM PM ושאר הסופרמרקטים"⁴⁶¹
- "מחרימים את האורגניק מרקט ושופרסל"⁴⁶²

יבוא מוצרים

- "כ' זה כחול לבן - מחרימים את הגבינות המיובאות"⁴⁶³

תעסוקה

- "להוציא את חברות כוח האדם מחוץ לחוק"⁴⁶⁴
- "מאבק העובדים הסוציאליים - האיגוד לא יסתום לנו את הפה"⁴⁶⁵
- "מאבק זכויות עובדי קבלן"⁴⁶⁶
- "מאבק עובדי הקבלן"⁴⁶⁷
- "שוויון זכויות לעצמאים ולפריילנסרים בישראל"⁴⁶⁸
- "העסקה הוגנת – בן גוריון"⁴⁶⁹

-
- ⁴⁵⁸ "מחרימים את חברת החלב הגדולה בישראל", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/232623346779704/אל-בישראל-הגדולה-החלב-הגדולה>
(Accessed on 26 May 2012)
  - ⁴⁵⁹ <http://www.facebook.com/pages/162244470524303/לא-קונים-אסם-החרם-הגדול> (העמוד לא זמין)
  - ⁴⁶⁰ "חרם על תנובה, זוגלובק, אסם וטבעול!", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/events/112842538819289> (Accessed on 11 May 2012)
  - ⁴⁶¹ "מחרימים את AM PM ושאר הסופרמרקטים", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/AM-PM-122937167806715-מחרימים-את-שאר-הסופרמרקטים>
(Accessed on 11 May 2012)
  - ⁴⁶² "מחרימים את האורגניק מרקט ושופרסל", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/122135414538846/מחרימים-את-האורגניק-מרקט-ושופרסל>
(Accessed on 11 May 2012)
  - ⁴⁶³ "כ' זה כחול לבן - מחרימים את הגבינות המיובאות", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/-כ-זה-כחול-לבן-מחרימים-את-הגבינות-המיובאות/259449320732065> (Accessed on 09 May 2012)
  - ⁴⁶⁴ "להוציא את חברות כוח האדם מחוץ לחוק", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/236174706412986/להוציא-את-חברות-כוח-האדם-מחוץ-לחוק>
(Accessed on 09 May 2012)
  - ⁴⁶⁵ "מאבק העובדים הסוציאליים - האיגוד לא יסתום לנו את הפה", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/-מאבק-העובדים-הסוציאליים-האיגוד-לא-יסתום-לנו-את-הפה/158565320866401> (Accessed on 11 May 2012)
  - ⁴⁶⁶ "מאבק זכויות עובדי קבלן", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/140075516060908/מאבק-זכויות-עובדי-קבלן> (Accessed on 11 May 2012)
  - ⁴⁶⁷ "מאבק עובדי הקבלן", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/ovedikablan> (Accessed on 11 May 2012)
  - ⁴⁶⁸ "שוויון זכויות לעצמאים ולפריילנסרים בישראל", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/SelfEmployedRights> (Accessed on 11 May 2012)
  - ⁴⁶⁹ "העסקה הוגנת – בן גוריון", [Facebook](https://www.facebook.com).

- "משנים את השיטה - העסקה הוגנת, העסקה ישירה"⁴⁷⁰
- "ע'י זה [לא] עבדות - למען שוק עבודה מכבד ומקיים"⁴⁷¹
- "מאבק עובדי חיפה כימיקלים"⁴⁷²

ריכוזיות המשק

- "המאבק נגד הריכוזיות במשק"⁴⁷³
- "מאבק המכולות"⁴⁷⁴
- "מהיום קונים במכולת"⁴⁷⁵
- "מכולות לנצח"⁴⁷⁶
- "היוזמה לפירוק הריכוזיות - פורום חברתי לביטול ריכוזיות במשק"⁴⁷⁷
- "הון + שלטון = עולם תחתון. מחסלים את המונופולים, נלחמים בקרטלים"⁴⁷⁸

בריאות ורפואה

- "מאבק הרופאים להצלת הרפואה הציבורית"⁴⁷⁹
- "אזרחים למען הרופאים המתמחים"⁴⁸⁰
- "המטה הציבורי לשוויון בבריאות"⁴⁸¹

-
- <http://www.facebook.com/workersbgu> (Accessed on 26 May 2012)
⁴⁷⁰ "משנים את השיטה - העסקה הוגנת, העסקה ישירה", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/238386789534549/עסקה-הוגנת-העסקה-ישירה>
 (Accessed on 26 May 2012)
⁴⁷¹ "ע'י זה [לא] עבדות - למען שוק עבודה מכבד ומקיים", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/143323652418047/ע-זה-לא-עבדות-למען-שוק-עבודה-מכבד-ומקיים>
 (Accessed on 26 May 2012)
⁴⁷² <http://www.facebook.com/pages/154927974554226/מאבק-עובדי-חיפה-כימיקלים>
 (Accessed on 27 May 2012)
- ⁴⁷³ "המאבק נגד הריכוזיות במשק", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/140724026006025/המאבק-נגד-הריכוזיות-במשק> (Accessed on 09 May 2012)
- ⁴⁷⁴ "מאבק המכולות", Facebook.
- <http://www.facebook.com/macolotforever> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁴⁷⁵ "מהיום קונים במכולת", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/332913216760662/מהיום-קונים-במכולת> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁴⁷⁶ "מכולות לנצח", Facebook.
- <http://www.facebook.com/profile.php?id=100003660557649> (Accessed on 11 May 2012)
⁴⁷⁷ "היוזמה לפירוק הריכוזיות - פורום חברתי לביטול ריכוזיות במשק", Facebook.
- <http://www.facebook.com/rikuziut> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴⁷⁸ "הון + שלטון = עולם תחתון. מחסלים את המונופולים, נלחמים בקרטלים", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/-הון-שלטון-עולם-תחתון-מחסלים-את-המונופולים-נלחמים-בקרטלים>
 (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴⁷⁹ "מאבק הרופאים להצלת הרפואה הציבורית", Facebook.
- <http://www.facebook.com/sosbriut> (העמוד לא זמין)
- ⁴⁸⁰ "אזרחים למען הרופאים המתמחים", Facebook.
- <http://www.facebook.com/am.lemaan.harefuah> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁴⁸¹ "המטה הציבורי לשוויון בבריאות", Facebook.

- "סל זה בריאות",⁴⁸²

תקשורת

- "מדיה חופשית",⁴⁸³
- "תקשורת ופוליטיקה בעידן הטייקונים",⁴⁸⁴
- "הון, שלטון ותקשורת",⁴⁸⁵
- "ביטול אגרת הטלוויזיה",⁴⁸⁶
- "מבטלים את פיטורי עיתונאי Ynet המתאגדים",⁴⁸⁷

תחבורה

- "מחזירים את הקווים לציבור",⁴⁸⁸
- "מדרכות להולכי רגל",⁴⁸⁹
- "המאבק של קשישי ותושבי הדר יוסף ברפורמת התחבורה הציבורית",⁴⁹⁰
- "תחבורה ציבורית הוגנת ויעילה גם בשבת וחג",⁴⁹¹
- "פיצוי עצמי ברכבת. מוחים ולא משלמים באוקטובר",⁴⁹²
- "חרם על חברת אל על",⁴⁹³
- "תחנות אוטובוס מוזנחות",⁴⁹⁴

-
- <http://www.facebook.com/shivion> (Accessed on 19 May 2012)
"סל זה בריאות", Facebook⁴⁸²
- <http://www.facebook.com/SalBeriyut> (Accessed on 19 May 2012)
"מדיה חופשית", Facebook⁴⁸³
- <http://www.facebook.com/pages/193517927409414/מדיה-חופשית> (Accessed on 09 May 2012)
"תקשורת ופוליטיקה בעידן הטייקונים", Facebook⁴⁸⁴
- <http://www.facebook.com/CapitalismeSavage> (Accessed on 11 May 2012)
"הון, שלטון ותקשורת", Facebook⁴⁸⁵
- <http://www.facebook.com/pages/255741254465475/הון-שלטון-ותקשורת> (Accessed on 11 May 2012)
"ביטול אגרת הטלוויזיה", Facebook⁴⁸⁶
- <http://www.facebook.com/agrazera> (Accessed on 19 May 2012)
"מבטלים את פיטורי עיתונאי Ynet המתאגדים", Facebook⁴⁸⁷
- <http://www.facebook.com/ynet.vs.workers> (Accessed on 19 May 2012)
"מחזירים את הקווים לציבור", Facebook⁴⁸⁸
- <http://www.facebook.com/shituftsibur> (Accessed on 11 May 2012)
"מדרכות להולכי רגל", Facebook⁴⁸⁹
- <http://www.facebook.com/pedestrianrights> (Accessed on 11 May 2012)
"המאבק של קשישי ותושבי הדר יוסף ברפורמת התחבורה הציבורית", Facebook⁴⁹⁰
- <http://www.facebook.com/pages/-המאבק-של-קשישי-ותושבי-הדר-יוסף-ברפורמת-התחבורה-הציבורית> (Accessed on 11 May 2012)
"תחבורה ציבורית הוגנת ויעילה גם בשבת וחג", Facebook⁴⁹¹
- <http://www.facebook.com/tranport.in.shabat> (Accessed on 11 May 2012)
"פיצוי עצמי ברכבת. מוחים ולא משלמים באוקטובר", Facebook⁴⁹²
- <http://www.facebook.com/pages/-פיצוי-עצמי-ברכבת-מוחים-ולא-משלמים-באוקטובר> (Accessed on 11 May 2012)
"חרם על חברת אל על", Facebook⁴⁹³
- <http://www.facebook.com/pages/El-AI-185580594853758-חרם-על-חברת-אל-על> (Accessed on 11 May 2012)
"חרם על חברת אל על", Facebook⁴⁹³

- "שר התחבורה, מתי בפעם האחרונה נסעת באוטובוס?"⁴⁹⁵
- "ארגון נוסעי התחבורה הציבורית בישראל"⁴⁹⁶
- "קו 189 – המחאה"⁴⁹⁷
- "24/7 - מקדמים את התחבורה הציבורית במטרופולין חיפה"⁴⁹⁸
- "אקטיביזם תחבורתי"⁴⁹⁹
- "סיטיפס שמה עלינו פס"⁵⁰⁰
- "הרכבת הקלה? איזו תקלה"⁵⁰¹
- "הצילו את רחוב אגריפס והשוק"⁵⁰²
- "ת"א - שבילי אופניים לשומקום"⁵⁰³
- "בתל אביב לא הולכים על שבילי אופניים"⁵⁰⁴

איכות סביבה

- "א' זה אסדה - מעבירים את מפעלי הגז לים"⁵⁰⁵
- "מצילים את מפרץ עכו - מרחיקים את מפעלי הגז לים"⁵⁰⁶

-
- ⁴⁹⁴ "תחנות אוטובוס מוזנחות", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/busstaions> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴⁹⁵ "שר התחבורה, מתי בפעם האחרונה נסעת באוטובוס?", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/SaBeOtoBus> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴⁹⁶ "ארגון בעל אופי צרכני שהוקם על ידי נוסעי תחבורה ציבורית בישראל".
 "ארגון נוסעי התחבורה הציבורית בישראל", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/tachbura.org> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴⁹⁷ "קו 189 – המחאה", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/265235866853550/קו-189-המחאה> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴⁹⁸ "24/7 - מקדמים את התחבורה הציבורית במטרופולין חיפה", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/haifa247> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁴⁹⁹ "לקדם את התחבורה הציבורית ע"י מתן מידע לנוסעים על קווים, לוחות זמנים ודרכי הגעה"
 "אקטיביזם תחבורתי", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/127976713944104/אקטיביזם-תחבורתי> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁵⁰⁰ "סיטיפס שמה עלינו פס", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/288660251189729/סיטיפס-שמה-עלינו-פס> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁵⁰¹ "הרכבת הקלה? איזו תקלה", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/rakevet.takala> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁵⁰² "הצילו את רחוב אגריפס והשוק", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/113951805350322/הצילו-את-רחוב-אגריפס-והשוק> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁵⁰³ "ת"א - שבילי אופניים לשומקום", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/telaviv.bike.lanes.to.nowhere> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁵⁰⁴ "בתל אביב לא הולכים על שבילי אופניים", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/181834225196373/בתל-אביב-לא-הולכים-על-שבילי-אופניים> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁵⁰⁵ "א' זה אסדה - מעבירים את מפעלי הגז לים", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/113520718752945/א-זה-אסדה-מעבירים-את-מפעלי-הגז-ליים> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁵⁰⁶ "מצילים את מפרץ עכו - מרחיקים את מפעלי הגז לים", [Facebook](#).

- "סוגרים את מיכל האמוניה עכשיו"⁵⁰⁷
- "לא למפעל ההתפלה בחוף שבי ציון"⁵⁰⁸
- "העם דורש צדק סביבתי! המאבק על החופים"⁵⁰⁹
- "לא למכרה פוספטים בשדה בריר"⁵¹⁰
- "שומרים על אוצרות הטבע - מכריזים על פארק החוף הראשון בת"א"⁵¹¹
- "מצילים את חוף נחשולים"⁵¹²
- "מצילים את חוף בצת ואכזיב"⁵¹³
- "ממשיכים את המאבק - מחזירים את החיים לים המלח !"⁵¹⁴
- "מסרבים לנשום אויר רעיל! המאבק בזיהום האוויר בתחנה המרכזית בירושלים"⁵¹⁵

אנרגיה

- "רוצים חשמל בזול"⁵¹⁶
- "מחאה נגד חברת החשמל"⁵¹⁷
- "תגליות הגז שייכות לכל אזרחי ישראל"⁵¹⁸

-
- <http://www.facebook.com/akko.no.gas> (Accessed on 26 May 2012)
⁵⁰⁷ "סוגרים את מיכל האמוניה עכשיו", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/pages/219179068131066/עכשיו-מיכל-האמוניה-עכשיו> (Accessed on 11 May 2012)
⁵⁰⁸ "לא למפעל ההתפלה בחוף שבי ציון", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/pages/189284501155129/לא-למפעל-ההתפלה-בחוף-שבי-ציון> (Accessed on 26 May 2012)
⁵⁰⁹ "העם דורש צדק סביבתי! המאבק על החופים", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/pages/304856432863743/העם-דורש-צדק-סביבתי-המאבק-על-החופים> (Accessed on 11 May 2012)
⁵¹⁰ "לא למכרה פוספטים בשדה בריר", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/pages/182703861772434/לא-למכרה-פוספטים-בשדה-בריר> (Accessed on 11 May 2012)
⁵¹¹ "שומרים על אוצרות הטבע - מכריזים על פארק החוף הראשון בת"א", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/OtzarTeva> (Accessed on 11 May 2012)
⁵¹² "מצילים את חוף נחשולים", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/pages/189324674471923/מצילים-את-חוף-נחשולים> (Accessed on 26 May 2012)
⁵¹³ "מצילים את חוף בצת וחוף אכזיב", [Save Betzet and Achziv Beach](#), [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/SaveBetzet> (Accessed on 26 May 2012)
⁵¹⁴ "ממשיכים את המאבק - מחזירים את החיים לים המלח !", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/pages/-ליים-המלח-את-החיים-ליים-המלח> (Accessed on 26 May 2012)
⁵¹⁵ "מסרבים לנשום אויר רעיל! המאבק בזיהום האוויר בתחנה המרכזית בירושלים", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/pages/מסרבים-לנשום-אויר-רעיל-המאבק-בזיהום-האוויר-בתחנה-המרכזית> (Accessed on 26 May 2012)
⁵¹⁶ "רוצים חשמל בזול", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/electricity3> (Accessed on 19 May 2012)
⁵¹⁷ "מחאה נגד חברת החשמל", [Facebook](#).
- <http://www.facebook.com/pages/מחאה-נגד-חברת-החשמל> (Accessed on 19 May 2012)
⁵¹⁸ "תגליות הגז שייכות לכל אזרחי ישראל", [Facebook](#).

דלק

- "מי האחראי האמיתי לעליית מחירי הדלק?"⁵¹⁹
  - "דף מחאה על עליית מחירי הדלק"⁵²⁰
  - "המאבק יצא לדלק"⁵²¹
  - "לוחצים ברקס למחירי הדלק"⁵²²
  - "עצומה נגד העלאת מחירי הדלק"⁵²³
  - "מורידים את מחירי הדלק"⁵²⁴
  - "עוצרים את מחירי הדלק"⁵²⁵
  - "ביולי 2011 מורידים את מחירי הדלק! - חרם צרכנים פו yellow"⁵²⁶
  - "חרם צרכנים וצרכניות על דלק"⁵²⁷
- הערה** – בנוסף לפעילות זו נפתחו עשרות רבות של קבוצות וחשבונות בפייסבוק אשר מטרתם הורדת מחירי הדלק בישראל⁵²⁸.

חינוך ותרבות

- "צדק חברתי מתחיל בחינוך - מעירים את המחאה, מצילים את החינוך"⁵²⁹

<http://www.facebook.com/pages/137543642938053/אזרחי-ישראל-לכל-אזרחי-ישראל>
(Accessed on 11 May 2012)

⁵¹⁹ "מי האחראי האמיתי לעליית מחירי הדלק?", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Delek.Info> (Accessed on 11 May 2012)

⁵²⁰ "דף מחאה על עליית מחירי הדלק", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Delek.Petition> (Accessed on 11 May 2012)

⁵²¹ "המאבק יצא לדלק", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/250084178407338/המאבק-יצא-לדלק> (Accessed on 19 May 2012)

⁵²² "לוחצים ברקס למחירי הדלק", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/108917515854558/לוחצים-ברקס-למחירי-הדלק> (Accessed on 19 May 2012)

⁵²³ "עצומה נגד העלאת מחירי הדלק", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/127784600625434/עצומה-נגד-העלאת-מחירי-הדלק> (Accessed on 19 May 2012)

⁵²⁴ "מורידים את מחירי הדלק", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/142738009120438/מורידים-את-מחירי-הדלק> (Accessed on 19 May 2012)

⁵²⁵ "עוצרים את מחירי הדלק", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/195938703755071/עוצרים-את-מחירי-הדלק> (Accessed on 19 May 2012)

⁵²⁶ "ביולי 2011 מורידים את מחירי הדלק! - חרם צרכנים פו yellow", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/236436589705699-ביולי-2011-מורידים-את-מחירי-הדלק-חרם-צרכנים-פו-yellow> (Accessed on 26 May 2012)

⁵²⁷ "חרם צרכנים וצרכניות על דלק", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/dontbuy.delek> (Accessed on 26 May 2012)

⁵²⁸

<http://www.facebook.com/search/results.php?q=%D7%9E%D7%97%D7%99%D7%A8%D7%99%20%D7%94%D7%93%D7%9C%D7%A7&init=quick&tas=0.9185669617727399> (Accessed on 19 May 2012)

⁵²⁹ "צדק חברתי מתחיל בחינוך - מעירים את המחאה, מצילים את החינוך", [Facebook](#).

- "אמנים ויוצרים מצטרפים למאבק – הזכות ליצירה, תרבות ואמנות"⁵³⁰
- "מאבק האמנים הפלסטיים"⁵³¹

פוליטיקה ושיטת ממשל

- "80%"⁵³²
- "לסלק מהכנסת לוביסטים בשכר"⁵³³
- "דמוקרטיה אמיתית עכשיו"⁵³⁴

בנקאות

- "Occupy Ehad-Haam - כיבוש הבורסה בת"א"⁵³⁵
- "מחאת הבנקים"⁵³⁶
- "ב' זה אוהל - העמוד הרשמי של מאבק נגד עמלות הבנקים"⁵³⁷
- "נשבר כבר מהמשכנתא - בואו נדפוק את הבנקים חזרה- חרם צרכנים"⁵³⁸

חברה, רווחה ודת

- "פליטים הם לא פושעים - נאבקים בהקמת מתקן המעצר לפליטים"⁵³⁹
- "שואה תקומה וזיכרון. שיפור תנאי חייהם של ניצולי השואה במדינת ישראל"⁵⁴⁰
- "ר' זה רווחה לישראל"⁵⁴¹

-
- <http://www.facebook.com/pages/-את-המחאה-מצילים-את-החינוך-מעירים-את-המחאה-מצילים-את-252957581406335> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁵³⁰ "אמנים ויוצרים מצטרפים למאבק – הזכות ליצירה, תרבות ואמנות", Facebook.
- <http://www.facebook.com/artrights> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵³¹ "מאבק האמנים הפלסטיים", Facebook.
- <http://www.facebook.com/ILArtistsRights> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵³² "80%", Facebook.
- <http://www.facebook.com/IL80p> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁵³³ "לסלק מהכנסת לוביסטים בשכר", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/141317322636969/לסלק-מהכנסת-לוביסטים-בשכר> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁵³⁴ "דמוקרטיה אמיתית עכשיו - Real Democracy NOW Israel", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/דמוקרטיה-אמיתית-עכשיו-Real-Democracy-NOW-Israel/159675967440208> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵³⁵ "Occupy Ehad-Haam - כיבוש הבורסה בת"א", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/כיבוש-הבורסה-בתא/177059849043970> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁵³⁶ "מחאת הבנקים", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/126295617496460/מחאת-הבנקים> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁵³⁷ "ב' זה אוהל - העמוד הרשמי של מאבק נגד עמלות הבנקים", Facebook.
- <http://www.facebook.com/pages/-ב-זה-אוהל-העמוד-הרשמי-של-מאבק-נגד-עמלות-הבנקים-232740340104315> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁵³⁸ "נשבר כבר מהמשכנתא- בואו נדפוק את הבנקים חזרה- חרם צרכנים", Facebook.
- <http://www.facebook.com/antibanks> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵³⁹ "פליטים הם לא פושעים - נאבקים בהקמת מתקן המעצר לפליטים", Facebook.
- <http://www.facebook.com/CancelDetentionCenter> (Accessed on 11 May 2012)
- ⁵⁴⁰ "שואה תקומה וזיכרון. שיפור תנאי חייהם של ניצולי השואה במדינת ישראל", Facebook.
- <http://www.facebook.com/ShoahSurvivors2011> (Accessed on 11 May 2012)

- "א' זה אבא ! מאבק הילדים לשני הורים"⁵⁴²
- "שירותי סיעוד לילדים נכים במימון המדינה"⁵⁴³
- "דרישת חוק בכנסת להעלאת כל קצבאות ביטוח לאומי לקיום בכבוד"⁵⁴⁴
- "גם לי אכפת מעובדת הסיעוד שמטפלת בסבתא שלי"⁵⁴⁵
- "הרבנות הראשית לישראל – לפרק לפרק"⁵⁴⁶
- "שעון הקיץ טוב לישראל"⁵⁴⁷
- "ככה לא מתנהגים"⁵⁴⁸

-
- ⁵⁴¹ "ר' זה רווחה לישראל", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/arnondanieli> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵⁴² "א' זה אבא ! מאבק הילדים לשני הורים", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/zedekhevraati> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵⁴³ "שירותי סיעוד לילדים נכים במימון המדינה", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/yeladim.nechim> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵⁴⁴ "דרישת חוק בכנסת להעלאת כל קצבאות ביטוח לאומי לקיום בכבוד", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/alimalul> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵⁴⁵ "גם לי אכפת מעובדת הסיעוד שמטפלת בסבתא שלי", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/-בסבתא-שמטפלת-בסבתא-שלי/146789668684225> (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵⁴⁶ "הרבנות הראשית לישראל – לפרק לפרק", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/323631807680508/לפרק-לפרק-לישראל-לפרק-לפרק>
 (Accessed on 19 May 2012)
- ⁵⁴⁷ "שעון הקיץ טוב לישראל", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/shaonkazit> (Accessed on 26 May 2012)
- ⁵⁴⁸ "חשיפת מקרים ויוזמת פעילות נגד שימוש בכוח וניצול לרעה של סמכות בכדי לפגוע בכבודם של אחרים. לא נשתוק הם. צריכים לדעת שככה לא מתנהגים."
 "ככה לא מתנהגים", [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/360107877371857/ככה-לא-מתנהגים> (Accessed on 27 May 2012)

552 **שליטת בעלי ההון**

551

<http://www.facebook.com/photo.php?fbid=261924010513623&set=o.162244470524303&type=1&ref=nf> (Accessed on 07 April 2012)

552

<http://www.facebook.com/photo.php?fbid=236176846412772&set=a.236176843079439.63713.236174706412986&type=3&theater> (Accessed on 07 April 2012)

נספח ט' – המימד הפיזי במחאה המקוונת בישראל

”מהמאהל למעגל: 1000 שולחנות דיון”

”לשם מה ”השולחנות העגולים”? שבעה שבועות של בירור חברתי מגיעים אל השלב המעשי. שיח-המונים, ענק וראשון מסוגו, אשר יאפשר לחשוב, לנתח, לבחון ולהגדיר במשותף: מה השינוי החברתי שנרצה לראות בישראל ומה עשה כדי שהוא יקרה? אירוע חסר תקדים - 1000 שולחנות, רבבות מתדיינים, 1,000 מנחים מקצועיים – דיון משותף, שקוף ותכליתי, שיערך בו-זמנית בתל אביב-יפו ובכל רחבי הארץ, עיקרי הדיון ישלחו ברשת, בזמן אמת לצוות עורכים ויוצגו על מסכי ענק. תוצרי הדיון יהוו בהמשך בסיס נתונים רחב של ”חכמת הרבים” וישמשו להובלת המחאה לשלב של שינוי חברתי.”⁵⁵³

הרעיון שמאחורי

אחד ההישגים החשובים ביותר של המאבק הוא שינוי עמוק של תרבות השיח וההקשבה בתוך הציבור הישראלי, ובמיוחד בין המעטים השולטים לבין אזרחי המדינה. אירוע 1,000 השולחנות יהווה שיא חדש של המחאה. הן מבחינת עומק הדיון והן מבחינת המסר. הערב יהיה צעד משמעותי בדרך ליצירת מערכת יחסים בריאה יותר בין המגזרים, הרשויות והמעמדות בחברה הישראלית. שיח המעגלים פועל במאהלים מאז הקמתם. הוא מאפשר לציבור אנשים שאינם מכירים זה את זה להתחבר ולדון לעומקם של הנושאים הבווערים. כל מפגש מסתיים ברעיונות מעשיים ויצירתיים, המייצרים חיבורים חדשים שמובילים לעוד עשייה והשפעה. עכשיו, עולים מדרגה - אלף מעגלים בו זמנית. במוצאי שבת 10/9/2011 ייפתח המעגל לכל - כולם שותפים! זה העיקר! כך מתאפשר למגוון של דעות, רקעים, השקפות ונקודות מבט להישמע ולהיות חלק פעיל בעיצוב הדרך.

⁵⁵³ ”מהמאהל למעגל: 1000 שולחנות דיון”, Facebook.

<http://www.facebook.com/1000Tables> (Accessed on 11 June 2012)

“הפגנה: קורת גג לכולם”

“האפליה והגזענות במדיניות הדיור בישראל לובשות פנים שונות, הן מתבטאות בסירוב להשכיר דירות לאנשים בשל צבעם, דתם או מוצאם, בייבוש מנגנון הדיור הציבורי בישראל, בנישול ועקירה של אוכלוסיות מאדמתן ההיסטורית, במתן העדפה והטבות בדיור לאוכלוסיות חזקות תוך דחיקתן של האוכלוסיות המוחלשות, בחלוקה לא צודקת של הקרקעות בישראל, בהעדר פתרונות דיור הולמים לעולים וקשישים ועוד.

נצא מכיכר רבין בשעה שש בערב ונצעד כולנו יחד בחולצות שחורות ודגלים שחורים- תושבי ותושבות הפריפריות הגיאוגרפיות והחברתיות, השיכונים, המעברות, הגטאות, הכפרים הבלתי מוכרים, נפגעות ונפגעי הדיור הציבורי, עולים וקשישים הסובלים מאפליה בדיור וכל מי שמתנגד לגזענות- בקריאה לצדק ושיוויון בדיור ובחלוקת הקרקעות ולהכרה בקורת גג כזכות יסוד.

קבוצות וארגונים שותפים נוספים :

מרכז מוסאוא | מרכז תמורה | מאהל חב"ש (חברה שיוויונית) - מול בית ראש הממשלה בירושלים | הקשת הדמוקרטית המזרחית | המעברה | תושבי הכפר אל-עראקיב | מאבק המשפחות בליפתא | עמותת טבקה | המרכז לפלורליזם יהודי | באר שבע המשוחררת | פורום דו-קיום בנגב לשוויון אזרחי וילדים ישראלים | מועצת העמותות יוצאי ברית המועצות וחבר העמים | עמותת רופאים לזכויות אדם | אג'נדה – מרכז ישראלי לאסטרטגיה תקשורתית | קו לעובד | האגודה לזכויות האזרח בישראל | פורום הכרה - למען הכרה בכפרי הבדווים בנגב | מען - הפורום לארגוני נשים ערביות בנגב | קואליצית נשים לשלום ועוד

הסעות ייצאו מכל רחבי הארץ: צפון, דרום, מרכז, ת"א- יפו ושכונות הדרום.⁵⁵⁴

---

⁵⁵⁴ “כולנו יחד נגד אפליה וגזענות בדיור | כלנו מעאד התמיז והעنصرية بالسكن”, Facebook. <http://www.facebook.com/events/418878544797941> (Accessed on 05 May 2012)

הפגנה

מظاهرة

تظاهر ضد العنصرية في الحق بالسكن

מפגינות ומפגינים נגד גזענות בדיור

קודת גג לכולם السكن الكريم للجميع

יום שלישי • 8/5/2012 • בשעה 18:00 • מכיכר רבין לרחבת בית אריאלה • ת"א

יום الثلاثاء • 2012/5/8 • في الساعة 18:00 • من ساحة رابين الى ساحة بيت اريئلا • تل ابيب

יום שלישי ה-8.5 נצעד יחד כנגד האפליה הגזענית בדיור בישראל • יום الثلاثاء 8/5/ נخرج לתظاهر معا ضد التمييز العنصري بالسكن في اسرائيل

التمييز والعنصرية في سياسة الاسكان في اسرائيل تنقص اوجه مختلفة وهي تنجلي في رفض تأجير بيوت لانس معينين بسبب لون بشرتهم. قوميتهم. دينهم او اصلهم. وكذلك بتجفيف كل مسار الاسكان الشعبي في الدولة وبسلب وتهجير مجموعات من ارضهم والتي امتلكوها حتى قبل قيام الدولة. وزد على ذلك اعطاء افضلية ومحفزات لمجموعات سكان قوية ومؤسسة اقتصاديا وبالمقابل رفض واقصاء للمجموعات المستضعفة وذلك من خلال تقسيم غير عادل للاراضي في الدولة.

نبدأ التظاهر من ساحة رابين ونسير كلنا سوية بالبلوزات والاعلام السوداء. سكان الضواحي الجغرافية والاجتماعية من القرى والمدن ومن القرى الغير معترف بها في النقب ومضطري السكن الشعبي وكل من يرفض التمييز العنصري لنصرخ معا من اجل العدل والمساواة بالسكن وبתخصيص الاراضي والاعتراف بالحق في السكن كحق اساسي

האפליה והגזענות במדיניות הדיור בישראל לובשות פנים שונות, הן מחבטאות בסירוב להשכיר דירות לאנשים בשל צבעם, דתם או מוצאם, בייבוש מנגנון הדיור הציבורי בישראל, בנישול ועקירה של אוכלוסיות מאדמתן ההיסטורית, במתן העדפה והטבות בדיור לאוכלוסיות חזקות תוך דחיקתן של האוכלוסיות המוחלשות, בחלוקה לא צודקת של הקרקעות בישראל ועוד.

נצא מכיכר רבין ונצעד כולנו יחד בחולצות שחורות ודגלים שחורים- תושבי ותושבות הפריפריה הגיאוגרפיות והחברתיות, השיכונים, המעברות, הכפרים הבלתי מוכרים, נפגעות ונפגעי הדיור הציבורי וכל מי שמתנגד לאפליה וגזענות- בקריאה לצדק ושיוויון בדיור ובקרקעות ולהכרה בקורת אג כזכות יסוד.

הסעות יצאו מכל רחבי הארץ • ללסטר מן جميع أنحاء البلاد

לפרטים במייל: stopracism.org@gmail.com
באתר: http://www.fght racism.org/anti-racism/
ובעתוד הפייסבוק: ייכולנו נגד גזענות- גזענות נגד כולנו

גזענות וזלזול לזר שחממז כולנו נגד גזענות

www.fght racism.org/anti-racism

www.fght racism.org/anti-racism

www.fght racism.org/anti-racism

www.fght racism.org/anti-racism

www.fght racism.org/anti-racism

www.fght racism.org/anti-racism

555

555 מאבק הדיור הציבורי

http://diortzibury.wordpress.com (Accessed on 05 May 2012)

”מחזירים את המדינה לאזרחים”

12.5.12

**אנחנו המדינה הזאת.
אל תתעסקו איתנו**

התקווה - 17:30 - רח' גבעתי פינת ההגנה
יד אליהו - 18:15 - רח' יגאל אלון פינת יצחק שדה
פלורנטין - 17:30 - רח' סלמה פינת שד' וושינגטון
שפירא - 17:30 - רח' סלמה פינת רח' מסילת ישרים
18:45 - התאחדות צעדות בצומת מעריב

**צעדת
השכונות**

יום שבת, 12.5

556

”צעדת המיליון 14.07.2012”

557

557

<http://www.facebook.com/photo.php?fbid=344142032317460&set=a.344142008984129.84085.201930046538660&type=3&theater> (Accessed on 04 May 2012)

רשימת מקורות

כתבות ומאמרים

אביבי, ניצן, "ועדת זליכה: ההבדל בין תיאוריה למציאות", אוטו, 21 מאי 2012.
<http://www.auto.co.il/כתבה-28718-ועדת-זליכה-ההבדל-בין-תיאוריה-למצ>

איזסקו, סיוון, "המלצות ועדת התחרותיות בבנקים: דמי הניהול שמשלמים עסקים קטנים ייחתכו ב-90%", The Marker, 7 יוני 2012.
<http://www.themarker.com/markets/1.1725771>

אמסטרדמסקי, שאול, "בלעדי ל"כלכליסט": ועדת זקן חותכת לבנקים הכנסות של מיליארד שקל", כלכליסט, 11 יוני 2012.
<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3573697,00.html>

גולדשטיין, תני, "המלצות ועדת טרכטנברג: מה ייצא לנו מהן?", Ynet, 26 ספטמבר 2011.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4128069,00.html>

גילי, רקפת, "ועדת קדמי יורדת מהעץ: טיוטת ההמלצות מרוככת; איסור על התניית ההוזלה ברכישת סל מוצרים", Bizportal, 21 פברואר 2012.
<http://www1.bizportal.co.il/article/307208>

גליקמן, אביעד ומירב קריסטל, "הרפתנים הגישו 2 עתירת לבג"ץ נגד ועדת קדמי", Ynet, 27 יולי 2011.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4100791,00.html>

גלעד, אסף, "הטכנולוגיה הישראלית של נרוס חסמה את הרשת עבור מובארק", כלכליסט, 07 פברואר 2011.
<http://www.calcalist.co.il/internet/articles/0,7340,L-3507376,00.html>

דרוקמן, ירון, "המבקר: כך הפסידה ישראל בהסברה על המרמרה", Ynet, 13 יוני 2012.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4241578,00.html>

הדר, תומר, "ועדת זליכה לא עמדה בציפיות", כלכליסט, 22 פברואר 2012.
<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3562964,00.html>

הדר, תומר, "פרסום ראשון - ועדת זליכה: גם מחירוני הרכב יבדקו", כלכליסט, 11 ספטמבר 2011.
<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3531098,00.html>

המכון לחקר תקשורת המזרח התיכון, "המשבר הפנימי במצרים (ב): השביתה, המהומות וסיקורן", 13 אפריל 2008.
http://www.memri.org/cgi-webxxy/sal/sal.pl?lang=he&ID=107345_memri&act=show&dbid=articles&dataid=1328

הס, סער, "התחיל בפייסבוק, נגמר בכיכר. ימים של הפיכה", Ynet, 12 פברואר 2011.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4027288,00.html>

חיות, אילנות, "הוזלה במזון? יישום המלצות ועדת קדמי לא נראה באופק", גלובס, 4 ביוני 2012.

<http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000754182>

חיות, אילנית, "ועדת קדמי: מחירי המזון בישראל גבוהים ב-20%-10% מב-OECD", גלובס, 4 יוני 2012,

<http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000754078>

ירון, עודד, "לציף בטוויטר ממצרים בלי חיבור לאינטרנט", קפטן אינטרנט, הארץ, 1 פברואר 2011.

<http://www.haaretz.co.il/captain/spages/1212752.html>

כביר, עומר, "דיווחים: האינטרנט והסלולר במצרים חזרו לפעול", כלכליסט, 2 פברואר 2011.
<http://www.calcalist.co.il/internet/articles/0,7340,L-3505781,00.html>

להב, אביטל, "טרקטנברג: יש לנו בשורה לזעקה הלגיטימית", Ynet, 26 ספטמבר 2011.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4127867,00.html>

לוי, שהם, "פישר ושטייניץ מינו צוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות", כלכליסט, 14 דצמבר 2011.

<http://www.calcalist.co.il/markets/articles/0,7340,L-3555256,00.html>

לוי-וינריב, אלה, "פנייה למבקר: פרסם את דוח הביקורת על כשלי שוק החלב", גלובס, 10 יוני 2012.

<http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000755824>

ליטמן, טל, "עוד מכה לוועדת קדמי: ועדת הכלכלה אישרה עדכון נוסחת מחיר המטרה לפי חוק החלב", כלכליסט, 8 נובמבר 2011.

<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3551147,00.html>

ליטמן, טל, "פרופ' אביה ספיבק: "איש לא יודע מה המנדט של ועדת טרכטנברג", כלכליסט, 16 אוגוסט 2011.

<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3528208,00.html>

ליטמן, טל, "שרת החקלאות: המלצות ועדת קדמי - הרס לענף החלב; אגיש לממשלה תוכנית חליפית", כלכליסט, 2 אוגוסט 2011.

<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3526695,00.html>

מגל, שי, "איך מצרים ניתקה את האינטרנט", עו"ד חיים רביה, 30 ינואר 2011
<http://law.co.il/news/free-speech/2011/01/30/egypt-disconnects-internet-traffic>

מור, גל, "צוות מנואל מול צוות ספיבק: מי שולט במדיה החברתית?", חורים ברשת, 16 אוגוסט 2011.

<http://www.holesinthenet.co.il/archives/27458>

פבל, טל, "הגבלות על האינטרנט באיראן כפונקציה של מערכות בחירות", Middleeasternet.com, 18 באפריל, 2009.

<http://www.middleeast-internet-monitor.com/?p=216>

פבל, טל, "הקול האחר" – נשים בשיח המקוון במזרח התיכון ובעולם האסלאמי", Middleeasternet.com, 31 במאי, 2008.

<http://www.middleeast-internet-monitor.com/?p=480>

פבל, טל, "השתקתם קבוצה אחת בפייסבוק, פתחתם עשרות", הארץ, 4 אפריל 2011.
<http://www.haaretz.co.il/captain/net/1.1170575> (Accessed on 04 April 2012)

פבל, טל, "יום הנכבה: כרוניקה של נכבה ידועה מראש", הארץ, 16 מאי 2011.
<http://www.haaretz.co.il/captain/net/1.1174415>

פבל, טל, "לפני הבחירות: איראן סוגרת את הרשת", middleeasternet.com, 9 ביוני, 2009.
<http://www.middleeast-internet-monitor.com/?p=232>

קריסטל, מירב, "הרפתנים: תוך שנתיים - מחסור במוצרי חלב טריים", Ynet, 31 יולי 2011.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4102431,00.html>

קריסטל, מירב, "מסקנות ועדת קדמי: יוגבלו ספקי ורשתות המזון", Ynet, 4 יוני 2012.
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4237938,00.html>

שוורץ, יואל, "שר התחבורה: חסרה כאן תחרות והאזרחים מפסידים", אוטו, 23 פברואר 2012.
<http://www.auto.co.il/כתבה-28355-שר-התחבורה-חסרה-כאן-תחרות-והאזרח.aspx>

שטול-טראורינג, אסף, אזורן, ערוך, "מסקנות ועדת טרכטנברג: הדו"ח המלא", הארץ, 26 ספטמבר 2011.
<http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1484032>

שמיל, דניאל, "גם ועדת זליכה מתרככת: רק היבואנים הגדולים יפורקו", The Marker, 15 ינואר 2012.
<http://www.themarker.com/dynamo/cars/1.1617130>

אתרי אינטרנט

אתר הבית של יוסי פלד

<http://www.yossipeled.org.il>

אתר הליכוד

<http://www.netanyahu.org.il>

אתר המשנה לראש הממשלה סילבן שלום

<http://www.silvan-shalom.co.il>

אתר העבודה

<http://www.havoda.org.il>

אתר ישראל ביתנו

<http://www.beytenu.org.il>

אתר מאגרי המידע הממשלתיים Data.gov.il

<http://www.data.gov.il>

אתר מר"צ

<http://www.myparty.org.il>

אתר קדימה

<http://www.kadima.org.il>

אתר ש"ס

<http://shas.org.il>

גדעון סער, שר החינוך

<http://www.gideonsaar.com>

”די לעלייט מחירי הדלק, עצומה, 26 דצמבר 2010.

<http://www.atzuma.co.il/b95>

דן מרידור, סגן ראש הממשלה והשר לענייני מודיעין

<http://www.meridor.co.il>

האתר הרשמי של השר ישראל כ”ץ

<http://www.israelkatz.co.il>

האתר של השר מיכאל איתן

<http://www.miki.org.il>

המפלגה הישירה

<http://hayeshira.org.il>

התקציב הפתוח

<http://budget.msh.gov.il/#00,2012,0,1,1,1,0,0,0,0,0,0>

ח”כ יולי (יואל) אדלשטיין, שר ההסברה והתפוצות

<http://www.edelstein.org.il>

מאבק הדיור הציבורי

<http://diortzibury.wordpress.com>

מחזירים את המדינה לאזרחים

<http://12m-il.org>

ממשלה שלום! רפורמה בשירות הממשלתי לציבור

<http://www.msh.gov.il>

ספיבק / יונה – ועדת מומחים לצדק חברתי

http://j14.org.il/spivak/?page_id=17

עצומה

<http://www.atzuma.co.il>

צוות מנואל 2011

<http://www.teammanuel2011.org.il>

”שיתוף הציבור בנושאים משולחן הממשלה” Gov.il

<http://www.shituf.gov.il>

שיתוף הציבור – הוועדה לשינוי חברתי כלכלי

<http://hidavrut.gov.il>

דוחות ומסמכים

דו”ח הוועדה הציבורית להגברת התחרותיות בענף הרכב, 12 פברואר 2012.

<http://media.mot.gov.il/DOVER/zilha-doch.pdf>

הכנסת השמונה-עשרה, מושב רביעי, פרוטוקול מס' 15 מישיבת ועדת המשנה של ועדת הכספים לביטוח, 13 מרץ 2012.

www.knesset.gov.il/protocols/data/rtf/ksafim/2012-03-13-08.rtf

ועדת הכלכלה, "היו"ר שאמה-הכהן: החוק מניח את התשתית לבנק חברתי אמיתי", 5 יוני 2012.
<http://portal.knesset.gov.il/com3kalkala/he-IL/Messages/03050612.htm>

מזכירות הממשלה, "הגברת החינוך הפיננסי בישראל", אתר משרד ראש הממשלה
<http://www.pmo.gov.il/PMO/Secretarial/Decisions/2011/12/des3926.htm>

ממשלה שלום!, "השר איתן משיק את אתר מאגרי המידע של ישראל: data.gov.il", 14 מאי 2012.

<http://www.msh.gov.il/?p=880>

משרד האוצר, אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון, "קול קורא להצגת פעילויות ויוזמות קיימות בחינוך פיננסי", Gov.il, 10 מאי 2012.

<http://www.pirsum.gov.il/LAPAM/PublicAnnouncement/general/finansi.htm>

משרד התחבורה התשתיות הלאומיות והבטיחות בדרכים, "השר כץ מינה את זליכה לעמוד בראש ועדה ציבורית להגברת התחרותיות בענף הרכב", 24 אוגוסט 2011.

http://he.mot.gov.il/index.php?option=com_content&view=article&id=1758:dover-2011-08-24&catid=56:dover-c-1&Itemid=65

משרד התחבורה התשתיות הלאומיות והבטיחות בדרכים, "השר כץ צפוי לאשר מחר את המלצות דו"ח ועדת זליכה", 24 אוגוסט 2011.

http://he.mot.gov.il/index.php?option=com_content&view=article&id=1964:dover-2012-02-22a&catid=56:dover-c-1&Itemid=65

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, "ועדת קדמי לעניין משק החלב סיימה את עבודתה", (10.7.11).

<http://www.moit.gov.il/NR/exeres/77F7222F-4C10-4838-B70E-3A5E490C5E4A.htm>

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, "שר התמ"ת הורה על הקמת צוות מקצועי והנחה את משרדו לגבש ביחד עם משרדי החקלאות והאוצר פתרון לכשלים במשק החלב (21.6.11)", 21 יוני 2011.

<http://www.moital.gov.il/NR/exeres/AE76CEA1-AF4C-4D85-A12C-14014A8E3AE5.htm>

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, "שר התמ"ת ממנה צוות מקצועי לבחינת משק החלב", (20.6.11), 20 יוני 2011.

<http://www.moital.gov.il/NR/exeres/42804499-1936-430C-870B-76F47091A2F8.htm>

נתניהו, בנימין, "כתב מינוי", 10 אוגוסט 2011.

<http://hidavrut.gov.il/content/4244>

שטייניץ, ד"ר יובל, פרופ' סטנלי פישר, "צוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות – כתב מינוי", שר האוצר, נגיד בנק ישראל.

<http://www.bankisrael.gov.il/press/heb/111214/111214a.pdf>

שיתוף הציבור, "הנוכחות הרשמית של ישראל במדיה החברתית",

<http://www.shituf.gov.il/content/425>

שיתוף הציבור, "צוות המשנה לבחינת משק החלב בישראל: המלצות",

<http://www.shituf.gov.il/discussion/657>

רשתות חברתיות

פייסבוק

"15 דקות - תושבי ירושלים למען תחבורה ציבורית יעילה", Facebook.
<http://www.facebook.com/15dakot>

"24/7 - מקדמים את התחבורה הציבורית במטרופולין חיפה", Facebook.
<http://www.facebook.com/haifa247>

"80%", Facebook.
<http://www.facebook.com/IL80p>

"א' זה אבא ! מאבק הילדים לשני הורים", Facebook.
<http://www.facebook.com/zedekhevraati>

"א' זה אסדה - מעבירים את מפעלי הגז לים", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/-א-זה-אסדה-מעבירים-את-מפעלי-הגז-ליים/113520718752945>

"Avishay Braverman - אבישי ברורמן", Facebook.
<http://www.facebook.com/avishaybraverman>

"אהוד ברק", Facebook.
<http://www.facebook.com/Barak.Ehud>

"Ofir Akunis - אופיר אקוניס", Facebook.
<http://www.facebook.com/OfirAkunis>

"אזרחים למען הרופאים המתמחים", Facebook.
<http://www.facebook.com/am.lemaan.harefuah>

"Idemos איידמוס", Facebook.
<http://www.facebook.com/idemos>

"איוב קרא", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/איוב-קרא/258598010822055>

"אירוע 2,021 שולחנות עגולים", Facebook.
<http://www.facebook.com/2021roundtables>

"אירוע 2,021 שולחנות עגולים", Facebook.
<http://www.facebook.com/events/147424705358503>

"איתן כבל", Facebook.
<http://www.facebook.com/eitan.cabel>

"אלי ישי", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/אלי-ישי/137409609701165>

"אמנים ויוצרים מצטרפים למאבק – הזכות ליצירה, תרבות ואמנות", [Facebook](https://www.facebook.com/artrights),
<http://www.facebook.com/artrights>

"אקטיביזם תחבורתי", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/127976713944104> אקטיביזם-תחבורתי/

"ארגון נוסעי התחבורה הציבורית בישראל", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/tachbura.org>

"ב-12 למאי - ההתעוררות החברתית יוצאת לרחובות – ירושלים", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/events/349063415149231>

"ב' זה אוהל - אור יהודה", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/169421236459769> ב-זה-אוהל-אור-יהודה/

"ב' זה אוהל – גבעת אולגה מתעוררת", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/256697804361262> ב-זה-אוהל-גבעת-אולגה-מתעוררת/

"ב' זה אוהל- גן העיר, ירושלים", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/178835765523315> ב-זה-אוהל-גן-העיר-ירושלים/

"ב' זה אוהל - דף המטה", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/252824361409765> ב-זה-אוהל-דף-המטה/

"ב' זה אוהל – החזית החיפאית", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/244178858935686> ב-זה-אוהל-החזית-החיפאית/

"ב' זה אוהל - החזית הצפונית", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/240433082657311> ב-זה-אוהל-החזית-הצפונית/

"ב' זה אוהל- המחותרת הקרייתית", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/250792061607716> ב-זה-אוהל-המחותרת-הקרייתית/

"ב' זה אוהל - העמוד הרשמי של מאבק הדיור", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/j14rev>

"ב' זה אוהל - העמוד הרשמי של מאבק נגד עמלות הבנקים", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/pages/-עמלות-נגד-מאבק-של-מאבק-נגד-עמלות-הבנקים/232740340104315>

"ב' זה אוהל – חדרה", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/HaderaTent>

"ב' זה אוהל – חולון", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/Bet.Ze.Ohel.Holon>

"ב' זה אוהל - מאהל בית שאן", [Facebook](https://www.facebook.com).
<http://www.facebook.com/BeitSH>

"ב' זה אוהל – מאהל גבעתיים", [Facebook](https://www.facebook.com).

<http://www.facebook.com/pages/268723736476771> ב-זה אוהל-מאהל-גבעתיים

”ב' זה אוהל - מאהל ירושלים, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/JlmTent>

”ב' זה אוהל - מחאת אור עקיבא, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/245783542109970> ב-זה אוהל-מחאת-אור-עקיבא

”ב' זה אוהל - מחאת דיירי שדרות רוטשילד, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-מחאת-דיירי-שדרות-רוטשילד/195600447168253>

”ב' זה אוהל - מחאת פרדס-חנה כרכור, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-מחאת-פרדס-חנה-כרכור/224965137542593>

”ב' זה אוהל - עיר האוהלים רעננה, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-עיר-האוהלים-רעננה/219338131446518>

”ב' זה אוהל- עפולה, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-עפולה/125902150835513>

”ב' זה אוהל - צוות ויזואל, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-צוות-ויזואל/150405655039416>

”ב' זה אוהל - קיבוצניקים במאבק החברתי, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-קיבוצניקים-במאבק-החברתי/182400645158713>

”ב' זה אוהל - קרית טבעון, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-קרית-טבעון/199215120136319>

”ב' זה אוהל - רמת גן, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-רמת-גן/244004455620449>

”ב' זה אוהל רמת ישי, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-רמת-ישי/210665185648805>

”ב' זה אוהל - שכנים מתגייסים למחאה בתל אביב, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-אוהל-שכנים-מתגייסים-למחאה-בתל-אביב/22464056757934>

”ב' זה ביטול יוקר המחייה, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-ביטול-יוקר-המחייה/231599300218739>

”ב' זה גם האוהל שלנו” - ישראלים בחו”ל מצטרפים למאבק, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-גם-האוהל-שלנו-ישראלים-בחול-מצטרפים-למאבק/188285054569641>

”ב' זה בנייה ביהודה ושומרון בנגב ובגליל, ” Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-בנייה-ביהודה-ושומרון-בנגב-ובגליל/257897114220620>

"ב' זה בנייה בירושלים", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/202676816454949/ב-זה-בנייה-בירושלים>

"ב' זה מבנה נטוש - מבנים נטושים בתל אביב", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ב-זה-מבנה-נטוש-מבנים-נטושים-בתל-אביב/177781798957540>

"ביוולי 2011 מורידים את מחירי הדלק ! - חרם צרכנים פז yellow", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ביוולי-2011-מורידים-את-מחירי-הדלק-חרם-צרכנים-פז-yellow/236436589705699>

"ביטול אגרת הטלוויזיה", Facebook.

<http://www.facebook.com/agrazera>

"בית העם", Facebook.

<http://www.facebook.com/beithaam>

"בתל אביב לא הולכים על שבילי אופניים", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/בתל-אביב-לא-הולכים-על-שבילי-אופניים/181834225196373>

"גם אני נגד הפחמית", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/גם-אני-נגד-הפחמית/194041613108>

"גם לי אכפת מעובדת הסיעוד שמטפלת בסבתא שלי", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/גם-לי-איכפת-מעובדת-הסיעוד-שמטפלת-בסבתא-שלי/146789668684225>

"גם לי נמאס שהבנקים חולבים אותי!", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/גם-לי-נמאס-שהבנקים-חולבים-אותי/183239262446>

"די לפינויים מהדיוור הציבורי כפי لإجلاءات المساكن العامه", Facebook.

<http://www.facebook.com/public.housing>

"דיוור בר השגה בבת-ים עכשיו", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/דיוור-בר-השגה-בבת-ים-עכשיו/125607667503180>

"דיוור לכולם - קמפיין הדיוור של האסיפה הארצית", Facebook.

<http://www.facebook.com/diyur.for.all>

"דמוקרטיה אמיתית עכשיו - Real Democracy NOW Israel", Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/דמוקרטיה-אמיתית-עכשיו-Real-Democracy-NOW-Israel/159675967440208>

"Danny Danon - דני דנון", Facebook.

<http://www.facebook.com/DanonDanny>

"דניאל בן סימון", Facebook.

<http://www.facebook.com/knesset.Daniel.Ben.Simon>

"דף מחאה על עליית מחירי הדלק", Facebook.

<http://www.facebook.com/Delek.Petition>

”דרישת חוק בכנסת להעלאת כל קצבאות ביטוח לאומי לקיום בכבוד,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/alimalul>

”הדף הרשמי של צעדת העגלות,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/agalotrishmi>

”הון + שלטון = עולם תחתון. מחסלים את המונופולים, נלחמים בקרטלים,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/הון-שלטון-עולם-תחתון-מחסלים-את-המונופולים-לחמים-בקרטלים/138475406237375>

”הון, שלטון ותקשורת,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/הון-שלטון-ותקשורת/255741254465475>

”החרם הצרכני השבועי – בכל שבוע מחרימים מוצר או שירות עד שיחזור למחיר שפוי,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/HeremIL>

”היוזמה לפירוק הריכוזיות - פורום חברתי לביטול ריכוזיות במשק,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/rikuziut>

”המאבק ברפורמת התכנון של נתניהו,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/responsible.planning>

”המאבק יצא לדלק,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/המאבק-יצא-לדלק/250084178407338>

”המאבק על הזכות לדיור,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/המאבק-על-הזכות-לדיור/133259376762756>

”המאבק נגד הריכוזיות במשק,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/המאבק-נגד-הריכוזיות-במשק/140724026006025>

”המאבק של קשישי ותושבי הדר יוסף ברפורמת התחבורה הציבורית,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/המאבק-של-קשישי-ותושבי-הדר-יוסף-ברפורמת-התחבורה-הציבורית/269204863136992>

”המחאה החברתית – קיבוצים,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/המחאה-החברתית-קיבוצים/133246123434357>

”המטה הציבורי לשוויון בבריאות,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/shivion>

”המטה למאבק בגזענות בישראל האתלף למנאחזה العنصرية في إسرائيل,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/המטה-למאבק-בגזענות-בישראל-האתלף-למנאחזה-العنصرية-في-إسرائيل/185288574840667>

”המפלגה הישירה - מכניסה אתכם לכנסת,“ [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/hayeshira>

"הנגב מתעורר ודורש צדק חברתי", [Facebook](https://www.facebook.com/NegevAwake)
<http://www.facebook.com/NegevAwake>

"העם דורש צדק חברתי", [Facebook](https://www.facebook.com/changeisrael)
<http://www.facebook.com/changeisrael>

"העם דורש צדק סביבתי! המאבק על החופים", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/pages/העם-דורש-צדק-סביבתי-המאבק-על-החופים/304856432863743>

"העם דורש שיתוף ושקיפות", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/pages/העם-דורש-שיתוף-ושקיפות/212848362101147>

"העסקה הוגנת – בן גוריון", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/workersbgu>

"הפגנה נגד חוק העבדות - Protest against the Slavery Law", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/events/149747601753948>

"הפגנת 'קול האזרח' - תתקיים ביום שלישי 15.2.11", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/events/198867230127794>

"הפגנה של 'הביוקר' מחאה על עליית המחירים", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/events/200225093341945>

"הפגנת החופים!", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/events/270438552987144>

"הפגנת המיליון בחיפה", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/events/127097904055362>

"הפורטל הישראלי לצדק חברתי", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/jportal.org.il>

"הפרדה לחרדים? תחבורה ציבורית בשבת לחילונים", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/pages/הפרדה-לחרדים-תחבורה-ציבורית-בשבת-לחילונים/168747179822194>

"הצילו את רחוב אגריפס והשוק", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/pages/הצילו-את-רחוב-אגריפס-והשוק/113951805350322>

"הקואליציה לדיור בר השגה", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/DIUR.BarHasaga>

"הקפות צדק חברתי סביב הכנסת!", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/events/213293462069865>

"הרבנות הראשית לישראל – לפרק לפרק", [Facebook](https://www.facebook.com/)
<http://www.facebook.com/pages/הרבנות-הראשית-לישראל-לפרק-לפרק/323631807680508>

"הרכבת הקלה? איזו תקלה", [Facebook](https://www.facebook.com/)

<http://www.facebook.com/rakevet.takala>

השר משה כחלון, "Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/191979490841238/השר-משה-כחלון>

התעוררנו ולא נחזור לישון, "Facebook.

<http://www.facebook.com/hitorarnu>

חי-פה בחיפה – מחזירים את המדינה לאזרחים ואת חיפה לתושבים!, "Facebook.

<http://www.facebook.com/events/352769964786850>

חייבים לעשות סוף לשליטת הטייקונים, "Facebook.

<http://www.facebook.com/events/305709539508063>

חיל האוויר, "Facebook.

<http://www.facebook.com/IsraelAirForce.HE>

חרם מוצרי תנובה, "Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/244522065572818/חרם-מוצרי-תנובה>

חרם על חברת אל על El Al, "Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/על-חברת-אל-על-EI-AI/185580594853758>

חרם על מוצרי תנובה לפחות עד לחגים!, "Facebook.

<http://www.facebook.com/events/185774524829051>

חרם על תנובה, זוגלובק, אסם וטבעולי!, "Facebook.

<http://www.facebook.com/events/112842538819289>

חרם על תנובה - מחאה על יוקר מוצרי החלב במטרה להוריד את המחירים, "Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/חרם-על-תנובה-מחאה-על-יוקר-מוצרי-החלב-במטרה-להוריד-את-המחירים/109199489185928>

חרם צרכנים וצרכניות על דלק, "Facebook.

<http://www.facebook.com/dontbuy.delek>

חרם צרכנים כנגד תנובה, "Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/חרם-צרכנים-כנגד-תנובה/169675989725739>

OCCUPY K8 - יוצאים לרחוב - מתחברים לעולם M12, "Facebook.

<http://www.facebook.com/events/334046019994920>

ישראלי אמיתי לא משתמט, "Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/ישראלי-אמיתי-לא-משתמט/145604477853>

לא לרפורמת הולילנד ממשיכים להילחם על הבית, "Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/לא-לרפורמת-הולילנד-ממשיכים-להילחם-על-הבית/292463150780963>

כ"י זה כחול לבן - מחרימים את הגבינות המיובאות, "Facebook.

<http://www.facebook.com/pages/כ-זה-כחול-לבן-מחרימים-את-הגבינות-המיובאות/259449320732065>

”כולנו יחד נגד אפליה וגזענות בדיור ׀ כלנו معاً ضد التمييز والعنصرية بالسكن,“ [Facebook](https://www.facebook.com/events/418878544797941)
<http://www.facebook.com/events/418878544797941>

”Occupy Ehad-Haam - כיבוש הבורסה בת״א,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/Occupy-Ehad-Haam--כיבוש-הבורסה-177059849043970/בא>

”ככה לא מתנהגים,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/360107877371857/ככה-לא-מתנהגים>

”כנסת ישראל,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/140453352654873/כנסת-ישראל>

”לא למכרה פוספטים בשדה בריר,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/182703861772434/לא-למכרה-פוספטים-בשדה-בריר>

”לא למפעל ההתפלה בחוף שבי ציון,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/לא-למפעל-ההתפלה-בחוף-שבי-189284501155129/ציון>

”לא קונים אסם – החרם הגדול,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/162244470524303/לא-קונים-אסם-החרם-הגדול>

”לא קונים יותר תנובה - החרם הגדול,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/no.more.tnuva>

”להוציא את חברות כוח האדם מחוץ לחוק,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/להוציא-את-חברות-כוח-האדם-מחוץ-236174706412986/לחוק>

”לוחצים ברקס למחירי הדלק,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/108917515854558/לוחצים-ברקס-למחירי-הדלק>

”Limor Livnat - לימור לבנת,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/Limor-Livnat-155726207778990/לימור-לבנת>

”לסלק מהכנסת לוביסטים בשכר,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/141317322636969/לסלק-מהכנסת-לוביסטים-בשכר>

”לשכת העיתונות הממשלתית,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/GovernmentPressOffice>

”לשכת הפרסום הממשלתית- לפ״מ,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/lapam.gov>

”מאבק האמנים הפלסטיים,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/ILArtistsRights>

”מאבק המכולות,“ [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/macolotforever>

”מאבק העגלות של אזור השרון”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/186795688049880).
[http://www.facebook.com/pages/186795688049880](https://www.facebook.com/pages/186795688049880)

”מאבק העובדים הסוציאליים- האיגוד לא יסתום לנו את הפה”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/158565320866401).
[http://www.facebook.com/pages/158565320866401](https://www.facebook.com/pages/158565320866401)

”מאבק הרופאים להצלת הרפואה הציבורית”, [Facebook](https://www.facebook.com/sosbriut).
[http://www.facebook.com/sosbriut](https://www.facebook.com/sosbriut)

”מאבק זכויות עובדי קבלן”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/140075516060908).
[http://www.facebook.com/pages/140075516060908](https://www.facebook.com/pages/140075516060908)

”מאבק עובדי הקבלן”, [Facebook](https://www.facebook.com/ovedikablan).
[http://www.facebook.com/ovedikablan](https://www.facebook.com/ovedikablan)

”מאבק עובדי חיפה כימיקלים”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/154927974554226).
[http://www.facebook.com/pages/154927974554226](https://www.facebook.com/pages/154927974554226)

”מאהל אין ברירה – לוד”, [Facebook](https://www.facebook.com/No.Choice.Lod).
[http://www.facebook.com/No.Choice.Lod](https://www.facebook.com/No.Choice.Lod)

”מאהל ג'סי כהן בחולון”, [Facebook](https://www.facebook.com/Hoolon).
[http://www.facebook.com/Hoolon](https://www.facebook.com/Hoolon)

”מאהל הדיור בראש העין”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/210120245704910).
[http://www.facebook.com/pages/210120245704910](https://www.facebook.com/pages/210120245704910)

”מאהל הכנסת”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/145671872188947).
[http://www.facebook.com/pages/145671872188947](https://www.facebook.com/pages/145671872188947)

”מאהל המחאה בכרמיאל”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/224086484274062).
[http://www.facebook.com/pages/224086484274062](https://www.facebook.com/pages/224086484274062)

”מאהל המחאה בן גוריון”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/174084095995353).
[http://www.facebook.com/pages/174084095995353](https://www.facebook.com/pages/174084095995353)

”מאהל המחאה בקריית שמונה”, [Facebook](https://www.facebook.com/J14.Israel.k8).
[http://www.facebook.com/J14.Israel.k8](https://www.facebook.com/J14.Israel.k8)

”מאהל כיכר ה-מדינה”, [Facebook](https://www.facebook.com/maahal.kikar.hamedina).
[http://www.facebook.com/maahal.kikar.hamedina](https://www.facebook.com/maahal.kikar.hamedina)

”מאהל המחאה יפו/כיפתו האצטמא יאפה”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/144312208984732).
[http://www.facebook.com/pages/144312208984732](https://www.facebook.com/pages/144312208984732)

”כיפתו וואדי הנסנאס - מאהל וואדי ניסנאס”, [Facebook](https://www.facebook.com/pages/231024030268903).
[http://www.facebook.com/pages/231024030268903](https://www.facebook.com/pages/231024030268903)

”מאהל כיכר רבין”, [Facebook](https://www.facebook.com/occupy.rabin.square).
[http://www.facebook.com/occupy.rabin.square](https://www.facebook.com/occupy.rabin.square)

”מאהל כפר סבא,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/205129102876136)
[http://www.facebook.com/pages/205129102876136/מאהל-כפר-סבא](https://www.facebook.com/pages/205129102876136)

”מאהל שדרות נורדאו – המהפכה החברתית,“ [Facebook](https://www.facebook.com/nordarevolution)
[http://www.facebook.com/nordarevolution](https://www.facebook.com/nordarevolution)

”מבטלים את פיטורי עיתונאי Ynet המתאגדים,“ [Facebook](https://www.facebook.com/ynet.vs.workers)
[http://www.facebook.com/ynet.vs.workers](https://www.facebook.com/ynet.vs.workers)

מביעים דעה - משאל-עם בפייסבוק,“ [Facebook](https://www.facebook.com/Skarim.Israel)
[http://www.facebook.com/Skarim.Israel](https://www.facebook.com/Skarim.Israel)

”מדיה חופשית,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/193517927409414)
[http://www.facebook.com/pages/193517927409414/מדיה-חופשית](https://www.facebook.com/pages/193517927409414)

”מדרכות להולכי רגל,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pedestrianrights)
[http://www.facebook.com/pedestrianrights](https://www.facebook.com/pedestrianrights)

”מהיום קונים במכולת,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/332913216760662)
[http://www.facebook.com/pages/332913216760662/מהיום-קונים-במכולת](https://www.facebook.com/pages/332913216760662)

”מהיר בעיר - פותרים את משבר התחבורה בת”א-יפו,“ [Facebook](https://www.facebook.com/metro4all)
[http://www.facebook.com/metro4all](https://www.facebook.com/metro4all)

”מהמאהל למעגל: 1000 שולחנות דיון,“ [Facebook](https://www.facebook.com/1000Tables)
[http://www.facebook.com/1000Tables](https://www.facebook.com/1000Tables)

”Rent Control - מורידים את מחירי הדירות,“ [Facebook](https://www.facebook.com/rentcontrol.il)
[http://www.facebook.com/rentcontrol.il](https://www.facebook.com/rentcontrol.il)

”מורידים את מחירי הדלק,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/142738009120438)
[http://www.facebook.com/pages/142738009120438/מורידים-את-מחירי-הדלק](https://www.facebook.com/pages/142738009120438)

”מזכירות הממשלה,“ [Facebook](https://www.facebook.com/mazkirut)
[http://www.facebook.com/mazkirut](https://www.facebook.com/mazkirut)

”מחאה נגד חברת החשמל,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/216182615086322)
[http://www.facebook.com/pages/216182615086322/מחאה-נגד-חברת-החשמל](https://www.facebook.com/pages/216182615086322)

”מחאת האוהלים מרכז תיאום ארצי,“ [Facebook](https://www.facebook.com/groups/131318956956888)
[http://www.facebook.com/groups/131318956956888](https://www.facebook.com/groups/131318956956888)

”מחאת הבנקים,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/126295617496460)
[http://www.facebook.com/pages/126295617496460/מחאת-הבנקים](https://www.facebook.com/pages/126295617496460)

”מחאת הדיור באשקלון,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/197130423677138)
[http://www.facebook.com/pages/197130423677138/מחאת-הדיור-באשקלון](https://www.facebook.com/pages/197130423677138)

”ה12 במאי – מחזירים את המדינה לאזרחים,“ [Facebook](https://www.facebook.com/events/418479664838299)
[http://www.facebook.com/events/418479664838299](https://www.facebook.com/events/418479664838299)

"M Israel12 // מחזירים את המדינה לאזרחים 12.5.12, " [Facebook](https://www.facebook.com/may12israel)
<http://www.facebook.com/may12israel>

"מחזירים את הקווים לציבור, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/shituftsibur>

"מחרימים את האורגניק מרקט ושופרסל, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/מחרימים-את-האורגניק-מרקט-ושופרסל/122135414538846>

"מחרימים את חברת החלב הגדולה בישראל, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/מחרימים-את-חברת-החלב-הגדולה-בישראל/232623346779704>

"מחרימים את AM PM ושאר הסופרמרקטים, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/שאר-AM-PM-מחרימים-את-הסופרמרקטים/122937167806715>

"מי האחראי האמיתי לעליית מחירי הדלק?, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/Delek.Info>

"מילואימניקים בעד צדק חברתי, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/מילואימניקים-בעד-צדק-חברתי/245794745444592>

"Miri Regev מירי רגב, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/knesset.miri.regev>

"מכולות לנצח, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/profile.php?id=100003660557649>

"ממשיכים את המאבק - מחזירים את החיים לים המלח, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/ממשיכים-את-המאבק-מחזירים-את-החיים-ליים-המלח/189410627781493>

"מסרבים לנשום אויר רעיל! המאבק בזיהום האוויר בתחנה המרכזית בירושלים, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/מסרבים-לנשום-אוויר-רעיל-המאבק-בזיהום-האוויר-בתחנה-המרכזית-בירושלים/279503958773352>

"מפלגת מעמד הביניים, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/MidClass>

"מצטרפים לצדק חברתי, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/tzedekhevratl>

"מצילים את חוף בצת וחוף אכזיב Save Betzet and Achziv Beach, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/SaveBetzet>

"מצילים את חוף נחשולים, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/pages/מצילים-את-חוף-נחשולים/189324674471923>

"מצילים את מפרץ עכו - מרחיקים את מפעלי הגז לים, " [Facebook](https://www.facebook.com)
<http://www.facebook.com/akko.no.gas>

"מרד תשלומי מים בדימונה", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/147252305309198/מַרד-תְּשֻׁלּוּמֵי-מֵיִם-בְּדִימוֹנָה/>

"משאל עם סלולארי", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/203415929724570/מְשָׁאֵל-עִם-סְלוּלָאָרִי/>

"משה (בוגי) יעלון - Moshe (Bogie) Ya'alon", [Facebook](#).

[http://www.facebook.com/pages/Moshe-Bogie-משה-בוגי-יעלון-Ya'alon/173196886046831](http://www.facebook.com/pages/Moshe-Bogie-משה-בוגי-יעלון/Ya'alon/173196886046831)

"משמר הצרכנים", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/176870142427706/מְשַׁמֵּר-הַצְּרָכָנִים/>

"משנים את השיטה - העסקה הוגנת, העסקה ישירה", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/מְשַׁנֵּים-אֶת-הַשִּׁיטָה-הַעֲסָקָה-הַוְּגֹנֶת-הַעֲסָקָה-יְשִׁירָה/238386789534549>

"Israeli Ministry of Finance - משרד האוצר הישראלי", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Israeli.Ministry.of.Finance>

"משרד ההסברה והתפוצות", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/hasbarah>

"משרד החוץ", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/IsraelHebrew>

"משרד המדע והטכנולוגיה Ministry of Science and Technology", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/IsraelMinistryOfScienceAndTechnology>

"משרד התחבורה והבטיחות בדרכים", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/motgovil>

"מתנדבים למחאה הציבורית", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/mitnadvim4israel>

"Nitzan Horowitz - ניצן הורוביץ", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Horowitz.Nitzan>

"נפגשים בכיכר", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/J14.Israel>

"נשבר כבר מהמשכנתא- בואו נדפוק את הבנקים חזרה- חרם צרכנים", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/antibanks>

"נשיא המדינה שמעון פרס – העמוד הרשמי", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/PresidentPeres>

"סוגרים את מיכל האמוניה עכשיו", [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/סוגרים-את-מיכל-האמוניה-עכשיו/219179068131066>

”סיטיפס שמה עלינו פס,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/288660251189729).
<http://www.facebook.com/pages/288660251189729> סיטיפס-שמה-עלינו-פס/

”סל זה בריאות,“ [Facebook](https://www.facebook.com/SalBeriyut).
<http://www.facebook.com/SalBeriyut>

”עי זה [לא] עבדות - למען שוק עבודה מכבד ומקיים,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/143323652418047).
<http://www.facebook.com/pages/143323652418047> ע-זה-לא-עבדות-למען-שוק-עבודה-מכבד-ומקיים/

”עוצרים את מחירי הדלק,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/195938703755071).
<http://www.facebook.com/pages/195938703755071> עוצרים-את-מחירי-הדלק/

”עיר האוהלים הרצליה - מחאת הדיור - בי זה אוהל,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/254067581272995).
<http://www.facebook.com/pages/254067581272995> עיר-האוהלים-הרצליה-מחאת-הדיור-ב-זה-אוהל/

”עצומה נגד העלאת מחירי הדלק,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/127784600625434).
<http://www.facebook.com/pages/127784600625434> עצומה-נגד-העלאת-מחירי-הדלק/

”עצרת חירום למען הצלת חופי הכרמל,“ [Facebook](https://www.facebook.com/events/143637822401446).
<http://www.facebook.com/events/143637822401446>

”פח"א - פרום חשיבה אופרטיבית,“ [Facebook](https://www.facebook.com/Idemos.Faha).
<http://www.facebook.com/Idemos.Faha>

”פיצוי עצמי ברכבת. מוחים ולא משלמים באוקטובר,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/200858849982198).
<http://www.facebook.com/pages/200858849982198> פיצוי-עצמי-ברכבת-מוחים-ולא-משלמים-באוקטובר/

”פיקוח על דמי השכירות למגורים,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/180711235308865).
<http://www.facebook.com/pages/180711235308865> פיקוח-על-דמי-השכירות-למגורים/

”פליטים הם לא פושעים - נאבקים בהקמת מתקן המעצר לפליטים,“ [Facebook](https://www.facebook.com/CancelDetentionCenter).
<http://www.facebook.com/CancelDetentionCenter>

”2011 פסטיבל אקטיביזם | activism festival | مهرجان فعّالين,“ [Facebook](https://www.facebook.com/festivalactivism).
<http://www.facebook.com/festivalactivism>

”צדק חברתי - אירועים/עצרות/הפגנות - העמוד הרשמי,“ [Facebook](https://www.facebook.com/j14events).
<http://www.facebook.com/j14events>

”צדק חברתי - הסעות, טרמפים, לוגיסטיקה ועוד,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/105682899531391).
<http://www.facebook.com/pages/105682899531391> צדק-חברתי-הסעות-טרמפים-לוגיסטיקה-ועוד/

”צדק חברתי – העמוד הרשמי,“ [Facebook](https://www.facebook.com/pages/183879438345754).
<http://www.facebook.com/pages/183879438345754> צדק-חברתי-העמוד-הרשמי/

”צדק חברתי - חדר המצב,“ [Facebook](https://www.facebook.com/j14live).
<http://www.facebook.com/j14live>

”צדק חברתי מתחיל בחינוך - מעירים את המחאה, מצילים את החינוך,“ <http://www.facebook.com/pages/צדק-חברתי-מתחיל-בחינוך-מעירים-את-המחאה-מצילים-את-החינוך/252957581406335>

”צדק חברתי – פעולות שטח,“ <http://www.facebook.com/pages/צדק-חברתי-פעולות-שטח/272183472792016>

”צדק חברתי קרית גת,“ <http://www.facebook.com/teдекherati.kg>

”צדק חברתי – שקיפות ותיאום,“ <http://www.facebook.com/tsedek.hevraty.shkifut.veteum>

”צה”ל – צבא ההגנה לישראל,“ <http://www.facebook.com/tzahalonline>

”צוות יונה/ספיבק - מומחים למען צדק חברתי,“ <http://www.facebook.com/spivakyona>

”Team Manuel 2011 צוות מנואל,“ <https://www.facebook.com/teammanuel2011>

”צעדת המיליון 3- בספטמבר 2011 גם בעיר רחובות : ”משנים את חוקי המשחק,“ <http://www.facebook.com/pages/צעדת-המיליון-3-בספטמבר-גם-בעיר-רחובות-משנים-את-חוקי-המשחק/231461060225686>

”צעדת המיליון 14.07.2012,“ <http://www.facebook.com/events/363748306999947>

”צעדת המיליון – העמוד הרשמי,“ <http://www.facebook.com/millionday>

”צעדת העגלות פרדס חנה כרכור,“ <http://www.facebook.com/pages/צעדת-העגלות-פרדס-חנה-כרכור/240001259364061>

”צעדת העגלות של גבעתיים ורמת גן, ממשיכים את המאבק,“ <http://www.facebook.com/pages/צעדת-העגלות-של-גבעתיים-ורמת-גן-ממשיכים-את-המאבק/261338553882193>

”צעדת השכונות !!! ב 12 במאי תופסים את הרחובות. אנחנו ה-99% @\$#!,“ <http://www.facebook.com/events/244074599021063>

”קו 189 – המחאה,“ <http://www.facebook.com/pages/קו-189-המחאה/265235866853550>

”קוטג' הוא הסמל קרן אייפקס זה הכיס - מושכים את הכסף,“ <http://www.facebook.com/pages/קוטג-הוא-הסמל-קרן-אייפקס-זה-הכיס-מושכים-את-הכסף/181626735228386>

”קח”א - קבוצות חשיבה אופרטיבית,“ <http://www.facebook.com/ldemos.Kaha>

- "ר' זה רווחה לישראל", [Facebook](https://www.facebook.com/arnondanieli)
<http://www.facebook.com/arnondanieli>
- "ראש ממשלת ישראל", [Facebook](https://www.facebook.com/HEBPMO)
<http://www.facebook.com/HEBPMO>
- "רוטשילד מרכז מידע", [Facebook](https://www.facebook.com/J14INFO)
<http://www.facebook.com/J14INFO>
- "רוכבים אל השלטון - מתפקדים למען ביטוח חובה הוגן לדו"ג", [Facebook](https://www.facebook.com/mitpakdim)
<http://www.facebook.com/mitpakdim>
- "רוצים חשמל בזול", [Facebook](https://www.facebook.com/electricity3)
<http://www.facebook.com/electricity3>
- "ריכוז פעילויות מחאת הדיור ויוקר המחיה, השבוע הנוכחי ואילך, הפגנות הרצאות", [Facebook](https://www.facebook.com/events/248116675244656)
<https://www.facebook.com/events/248116675244656>
- "שאגת הדרום - נאבקות ונאבקים על הבית בדרום תל אביב", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/נאבקות-ונאבקים-על-הבית-בדרום-תל-אביב/233849079981377)
<http://www.facebook.com/pages/נאבקות-ונאבקים-על-הבית-בדרום-תל-אביב/233849079981377>
- "שבוע הזעם - רגע האמת לפעול", [Facebook](https://www.facebook.com/zaam2011)
<http://www.facebook.com/zaam2011>
- "שביתת העם - 1.11.11", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/שביתת-העם-1.11.11/212450725489023)
<http://www.facebook.com/pages/שביתת-העם-1.11.11/212450725489023>
- "שואה תקומה וזיכרון. שיפור תנאי חייהם של ניצולי השואה במדינת ישראל", [Facebook](https://www.facebook.com/ShoahSurvivors2011)
<http://www.facebook.com/ShoahSurvivors2011>
- "שוויון זכויות לעצמאים ולפריילנסרים בישראל", [Facebook](https://www.facebook.com/SelfEmployedRights)
<http://www.facebook.com/SelfEmployedRights>
- "שומרים על אוצרות הטבע - מכריזים על פארק החוף הראשון בת"א", [Facebook](https://www.facebook.com/OtzarTeva)
<http://www.facebook.com/OtzarTeva>
- "שחרור בתים זה צדק חברתי", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/שחרור-בתים-זה-צדק-חברתי/137586199669342)
<http://www.facebook.com/pages/שחרור-בתים-זה-צדק-חברתי/137586199669342>
- "שחרר את חריש", [Facebook](https://www.facebook.com/SaveHarish)
<http://www.facebook.com/SaveHarish>
- "שטראוס לא שלי", [Facebook](https://www.facebook.com/pages/שטראוס-לא-שלי/163561117075330)
<http://www.facebook.com/pages/שטראוס-לא-שלי/163561117075330>
- "שטראוס - עלית לנו ביוקר", [Facebook](https://www.facebook.com/LoKonimStrauss)
<http://www.facebook.com/LoKonimStrauss>
- "שירותי סיעוד לילדים נכים במימון המדינה", [Facebook](https://www.facebook.com/yeladim.nechim)
<http://www.facebook.com/yeladim.nechim>

”שיתוף הציבור”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/Shituf.Gov>

”שלי יחימוביץ”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/ShellyYachimovich>

”May 12 שנים עשר במאי קבוצת עבודה”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/groups/363712517005318>

”שעון הקיץ טוב לישראל”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/shaonkaitz>

”שר התחבורה, מתי בפעם האחרונה נסעת באוטובוס?”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/SaBeOtobus>

”ת”א - שבילי אופניים לשומקום”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/telaviv.bike.lanes.to.nowhere>

”תגליות הגז שייכות לכל אזרחי ישראל”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/תגליות-הגז-שייכות-לכל-אזרחי-ישראל/137543642938053>

”תחבורה ציבורית הוגנת ויעילה גם בשבת וחג”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/tranport.in.shabat>

”תחנות אוטובוס מוזנחות”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/busstaions>

”תקשורת ופוליטיקה בעידן הטייקונים”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/CapitalismeSauvage>

”J14 זמן אמת אזור המרכז”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/j14center>

”J14 זמן אמת אזור הצפון”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/j14north>

”J14 זמן אמת ירושלים”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/j14jerusalem>

”J14 זמן אמת חיפה”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/j14haifa>

”J14 זמן אמת אזור הדרום”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/j14south>

”J14 זמן אמת תל אביב”, [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/j14telaviv>

”j14.org.il האתר הרשמי של המאבק”, [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/j14.org.il>

יוטיוב

”הועדה לשינוי חברתי כלכלי,“ Youtube.

<http://www.youtube.com/user/HidavrutGov>

”צוות מנואל“, YouTube,

<http://www.youtube.com/user/teammanuel2011>

Abbas, Wael, "Egyptian Activist Twitters to Freedom: Wael Abbas Used Cell Phone from Custody to Mobilize Support," Peace work, Issue 395 - May 2009.

<http://www.peaceworkmagazine.org/egyptian-activist-twiters-freedom-wael-abbas-used-cell-phone-custody-mobilize-support>

Abouzeid, Rania, "Bouazizi: The Man Who Set Himself and Tunisia on Fire," Time Magazine, January 21, 2011.

<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,2044723,00.html>

Al-Jazeera, "Mapping Egypt's day of wrath'," January 28, 2011

<http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2011/01/2011128144656558818.html>

Al-Jazeera, "Region in turmoil".

<http://blogs.aljazeera.net/twitter-dashboard>

Al-Jazeera, "Tunisia's social protests," January 4, 2011.

<http://english.aljazeera.net/news/africa/2011/01/20111415114167177.html>

Anonymous, "Anonymous: Survival Guide for Citizens in a Revolution," Version 1.0.

<http://www.scribd.com/doc/56546855/Anonymous-Survival-Guide-for-Citizens-in-a-Revolution>

Anonymous, "First Aid instructions in #Arabic," CyberGuerrilla.info, June 1, 2011.

<http://www.cyberguerrilla.info/?p=2007>

Bambuser, "april6,"

<http://bambuser.com/channel/april6>

Bernstein, Dennis, "Egyptian Blogger Describes Clashes," Consortiumnews.com, 6 February 2011.

<http://www.consortiumnews.com/2011/020611b.html>

blight Garry , Pulham Sheila, "The path of protest", The Guardian, 8 June 2011.

<http://www.guardian.co.uk/world/interactive/2011/mar/22/middle-east-protest-interactive-timeline>

Blomfield, Adrian, "Syria 'tortures activists to access their Facebook pages'," The Telegraph, May 9, 2011.

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/8503797/Syria-tortures-activists-to-access-their-Facebook-pages.html>

De Soto, Hernando, "The Real Mohamed Bouazizi," Foreign Policy, December 16, 2011.

http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/12/16/the_real_mohamed_bouazizi

eBiz, "Top 15 Most Popular Social Networking Sites | April 2012,".

<http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites>

Eckersley, Peter, "A Syrian Man-In-The-Middle Attack against Facebook," Electronic Frontier Foundation, May 5, 2011.

<https://www.eff.org/deeplinks/2011/05/syrian-man-middle-against-facebook>

Electronic Frontier Foundation, "Protect Your Computer and Phone from Illegal Police Searches," June 27, 2011.

<https://www.eff.org/press/archives/2011/06/27>

Higgins, Alexander, "Tutorial: How To Get Around Government Censorship Of YouTube Videos," Active Post, May 21, 2011.

<http://www.activistpost.com/2011/05/tutorial-how-to-get-around-government.html>

Internet World Stats, "Internet and Facebook Usage in Europe,".

<http://www.internetworldstats.com/stats4.htm>

Internet World Stats, "Internet Usage in the Middle East,"

<http://www.internetworldstats.com/stats5.htm>

Internet World Stats, "Internet Usage Statistics for Africa,".

<http://www.internetworldstats.com/stats1.htm>

Internet World Stats, "Middle East Internet Usage and Population Statistics,".

<http://www.internetworldstats.com/stats5.htm>

Kanaan, Wissam, "Syria's Electronic Warriors Hit Al Jazeera," Al-Akhbar, February 24, 2012.

<http://english.al-akhbar.com/content/syria%E2%80%99s-electronic-warriors-hit-al-jazeera>

mobinil, "Egyptian People Nominated for Nobel Prize of Peace," #Jan25 Egypt Remembers, February 13, 2011.

<http://weekite.blogspot.com/2011/02/egyptian-people-nominated-for-nobel.html>

Ninakumar, "Yeme's Revolution," timetoast, no date.

<http://www.timetoast.com/timelines/131956>

Phillips, Ashley, "The Revolution Will Be Twittered," ABC News, April 29, 2008.

<http://abcnews.go.com/Technology/GadgetGuide/story?id=4740861&page=1>

Qtiesh, Anas, "Did Syria replace Facebook's security certificate with a forged one?", Global Voices Advocacy, May 4, 2011.
<http://advocacy.globalvoicesonline.org/2011/05/05/did-syria-replace-facebooks-security-certificate-with-a-forged-one>

Regan, Steve, "Tunisian government Harvesting usernames and passwords," The Tech Herald, January 4, 2011
<http://www.thetechherald.com/article.php/201101/6651/Tunisian-government-harvesting-usernames-and-passwords>

Reporters Without Borders, "Connections Severed or Slowed and Google Mail Blocked in Latest Anti-Internet Offensive," February 11, 2010.
<http://en.rsf.org/iran-connections-severed-or-slowed-and-11-02-2010,36434.html>

Reporters Without Borders, "Iran," March 12, 2012.
<http://en.rsf.org/iran-iran-12-03-2012,42070.html>

Shapiro, Samantha M., "Revolution, Facebook-Style," The New York Times, January 22, 2009.
http://www.nytimes.com/2009/01/25/magazine/25bloggers-t.html?_r=1

Singel, Ryan, "Dropbox Left User Accounts Unlocked for 4 Hours Sunday," Wired.com, June 20, 2011.
<http://www.wired.com/threatlevel/2011/06/dropbox>

Social Bakers, "Egypt Facebook Statistics,"
<http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/egypt>

Social Bakers, "Facebook Statistics by Country"
http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/?orderBy=percentage_growth&interval=last-6-months

The New York Times, "Egypt News — Presidential Elections, May 2012," April 24, 2012.
<http://topics.nytimes.com/top/news/international/countriesandterritories/egypt/index.html>

Ubuntu Geek, "List of Security Tools Available in Ubuntu," April 23, 2008.
<http://www.ubuntugeek.com/list-of-security-tools-available-in-ubuntu.html>

Whatis.com, "Crowdsourcing," August 2011.
<http://searchcio.techtarget.com/definition/crowdsourcing>

Whatis.com, "Digital Certificate," July 2006.
<http://searchsecurity.techtarget.com/definition/digital-certificate>

Zeinobia, "Better Future Insh Allah," Egyptian Chronicles, February 14, 2011.
<http://egyptianchronicles.blogspot.com/2011/02/better-future-insh-allah.html>

Zuckerman, Ethan, "Civic Disobedience and the Arab Spring," my heart's in Accra, June 5, 2011.
<http://www.ethanzuckerman.com/blog/2011/05/06/civic-disobedience-and-the-arab-spring>

אתרים

6 April – new concept of freedom
<http://6april.org/english>

6 April Youth Movement
<http://www.6april.org>

Girifna: Nonviolent Resistance Movement
<http://www.girifna.com>

Google Transparency Report
<http://www.google.com/transparencyreport/traffic>

Islamic Republic of Iran's Presidency Website
<http://president.ir>

Mahmoud Ahmadinejad's Personal memos
<http://www.ahmadinejad.ir>

Picasa
<http://picasa.google.com>

Sociable Media
<http://sociablemedia.me>

Social Network References (Academic Bibliography)
<http://www.socialnetworks.org>

Syrian Electronic Army
<http://syrian-es.com>

Tor
<https://www.torproject.org>

בלוגים

#Jan25 Egypt Remembers
<http://weekite.blogspot.com>

Baheyya بهيئة, Baheyya: Egypt Analysis and Whimsy بهيئة
<http://baheyya.blogspot.com>

"Egyptian protest footage on YouTube," YouTube blog, 31 January 2011.
<http://youtube-global.blogspot.com/2011/01/egyptian-protest-footage-on-youtube.html>

Rantings of a Sandmonkey
<http://www.sandmonkey.org>

Zeinobia, Egyptian Chronicles.
<http://egyptianchronicles.blogspot.com>

מפות

Google Maps, "Anger in Egypt", 28 January 2011.
<http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&msa=0&msid=200862560253289452107.00049ae8b970f8bb78f9f&t=h&source=embed&ll=30.619005,31.151733&spn=2.127192,3.565063&z=8>

Google Maps, "Mapping Egypt's uprising," 28 January 2011.
<http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&msa=0&msid=204401305100193944749.00049ae87d91bc07a4ad4&t=h&source=embed&ll=30.050745,31.250868&spn=0.033432,0.055704&z=14>

Google maps, "Yemen's Uprising," February 22, 2011.
<http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&msa=0&msid=212128643497068133192.00049ceafc9b82f769567&ll=17.035777,47.438965&spn=13.208781,13.601074&z=6&source=embed>

רשתות חברתיות

Facebook

"Anonymous Tools," Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/Anonymous-tools/191529747542077>

"Arie Bibi," Facebook.
<http://www.facebook.com/bibi.org.il>

"Asmaa Al-asad," Facebook.
<http://ww.facebook.com/syria.Asmaa>

"Avi Dichter," Facebook.
<http://www.facebook.com/AviDichter1>

"Bashar Al-asad," Facebook.
<http://www.facebook.com/president.al.asad>

"Bashar Al-asad," Facebook.

<http://www.facebook.com/Bashar.Al.Assad.page>

"February14th, the day of rage in Bahrain," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/February14th-the-day-of-rage-in-Bahrain/187725544591121>

"Free Bahrain," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/Free-Bahrain/161735290548123>

"Gilad Erdan," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/gilad.erdan>

"IDF Spokesperson," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/IDFSpokesperson>

"Israel Air Force," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/IsraeliAirForce.EN>

"Israel Defense Force," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/idfonline>

"Israel Ministry of Foreign Affairs," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/IsraelMFA>

"Israel Ministry of Public Diplomacy and Diaspora Affairs," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/IsraelMinistryofPublicDiplomacy>

"Israel Navy," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/israel.navy>

"Jan 25 Live," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/Jan-25-Live/147254048666099>

"Kolena Laila," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/Kolena-Laila/98753733308>

"MirHossein Mousavi," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/mousavi1388>

"Nachman Shai," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/Nachman-Shai/129026353819048>

"Shimon Peres," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/pages/Shimon-Peres/240142419406136>

"Syrian Electronic Army," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/Syria.Electronic.Army>

"Tent City Israel English," , [Facebook](#).
<http://www.facebook.com/TentCityIsraelEnglish>

"The First Lady Asma al Assad," Facebook.
<http://www.facebook.com/FL.Asma.al.Assad>

The Truth about Syria," Facebook.
<http://www.facebook.com/Syria.True.News>

"The Prime Minister of Israel," Facebook.
<http://www.facebook.com/IsraeliPM>

"The Syrian President Bashar al Assad," Facebook.
<http://www.facebook.com/the.syrian.president>

"Wael Ghonim," Facebook.
<http://www.facebook.com/ghonim>

"We are all against any foreign intervention in Syria," Facebook.
<http://www.facebook.com/Against.intervention.in.Syria2>

"Worldwide Protests at all Egyptian EMBASSIES"
<http://www.facebook.com/event.php?eid=158147054233898>

"World without Dictators", Facebook.
<http://www.facebook.com/pages/World-without-Dictators/187843271238076>

"Yoel Hasson," Facebook.
<http://www.facebook.com/yoel1>

"Zehava Galon," Facebook.
<http://www.facebook.com/zehavagalon>

Flicker

"6april," flicker.
<http://www.flickr.com/photos/6aprilyouth>

"mousavi1388's photostream," Flickr.
<http://www.flickr.com/photos/mousavi1388>

Raof, Ramy, "Demonstration at People's Assembly Feb8," Flick.com, February 8, 2011.
<http://www.flickr.com/photos/ramyraoof/5428098049>

Raof, Ramy, "Martyr - Mahmoud Mohamed Hassan," Flick.com, February 8, 2011.
<http://www.flickr.com/photos/ramyraoof/5428766482>

Raof, Ramy, "Mubarak Expiry Date 25 January 2011," Flick.com, February 8, 2011.
<http://www.flickr.com/photos/ramyraoof/5429003484>

"RamyRaooof's photostream"
<http://www.flickr.com/photos/ramyraoof>

Twitter

"#jan25," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/search?q=%23jan25>

"#Feb3," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/search?q=%23Feb3>

"#Feb05," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/search?q=%23Feb05>

"#Feb12," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/search?q=%23Feb12>

"#Feb14," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/search?q=%23feb14>

"#March13," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/search?q=%23March13>

"#ArabProtest," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/search?q=%23ArabProtest>

"25 bahman," , [Twitter](#).
<https://twitter.com/#!/25bahman>

"Jan 25 Live," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/jan25live>

"alwaan," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/Alwaan>

"Andrew Morse," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/morsea>

"ArabLounge.com," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/ArabLounge>

"Egyptian Cabinet," , [Twitter](#).
https://twitter.com/#!/Cabinet_EG

"FeministPeaceNetwork," , [Twitter](#).
<http://twitter.com/Fempeace>

"Hagar Taha," , [Twitter](#).

<http://twitter.com/MissTaha>

"Hana Dusuky", [Twitter](#).
<http://twitter.com/hananpacha>

"Hovsep Ghazaryan", [Twitter](#).
<http://twitter.com/HGhazaryan>

Jacob Appelbaum, [Twitter](#), May 6, 2011.
<https://twitter.com/#!/ioerror/status/66311409616691201>

"James Buck", [Twitter](#).
<http://twitter.com/jamesbuck/statuses/786571964>

"Jan25", [Twitpic.com](#).
<http://twitpic.com/search#q=jan25&type=mixed&page=1>

"IDF", [Twitter](#).
<https://twitter.com/#!/IDFSpokesperson>

"Israel Foreign Min.", [Twitter](#).
<https://twitter.com/#!/IsraelMFA>

"Lindsay Carroll", [Twitter](#).
<http://twitter.com/lindsayscarroll>

"Mahmoud Salem", [Twitter](#).
<http://twitter.com/Sandmonkey>

"MirHossein Mousavi", [Twitter](#).
<https://twitter.com/#!/mousavi1388>

"Mr. Mojo Risin'", [Twitter](#).
<http://twitter.com/NexusAI>

"Noha Wagih", [Twitter](#).
<http://twitter.com/nohawagih>

"Rima Abdelkader", [Twitter](#).
<http://twitter.com/rimakader>

"Roqayah", [Twitter](#).
<http://twitter.com/iRevolt>

"Speak To Tweet", [Twitter](#).
<http://twitter.com/speak2tweet>

"Team Manuel 2011", [Twitter](#).
<https://twitter.com/#!/TeamManuel2011>

"The PM of Israel," Twitter.
<https://twitter.com/#!/IsraeliPM>

"Wael Ghonim," Twitter.
<http://twitter.com/ghonim>

Youtube

Cabineteg
<http://www.youtube.com/user/Cabineteg>

hubinet10, "Workers demonstration in Cairo, Egypt", Youtube, May 23, 2010.
<http://www.youtube.com/watch?v=AwSPGd4k4v4>

Ifnorth, "nada sultani killed by IRANI soldiers.", YouTube, June 23, 2009.
<http://www.youtube.com/watch?v=yu8JyLOH8QM>

"Mousavi1388," YouTube.
<http://www.youtube.com/user/Mousavi1388>

"PM of Israel Benjamin Netanyahu," Youtube.
<http://www.youtube.com/user/israelipm>

The Daily News Egypt, "Clashes Break Out Between Protesters and Egyptian Police (Raw)", YouTube, May 03, 2010.
http://www.youtube.com/watch?v=NCCZ8X_N6wk

ערבית

כתבות ומאמרים

”21 مارس - ثورة الشعب اليمني على نظام الطاغية”, [Google ejabat](http://ejabat.google.com/ejabat/thread?tid=12d1a606a3612d0a&pli=1), January 27, 2011.
<http://ejabat.google.com/ejabat/thread?tid=12d1a606a3612d0a&pli=1>

”100 000 شخص مع الرئيس بشار الأسد”, [causes.com](http://www.causes.com/causes/574337-100-000),
<http://www.causes.com/causes/574337-100-000>

”التحضير لثورة الكرامة في قطاع غزة”, [الملتقى الفتحاوي](http://fatehforums.com/showthread.php?t=341583), January 29, 2011.
<http://fatehforums.com/showthread.php?t=341583>

”الصمت خيانة... صوتك سيحدث فارقا... قل : أنا سوري... وهذه كلمتي الفصل... نعم سورية، نعم بشار الأسد”,
[causes.com](http://www.causes.com/causes/597593),
<http://www.causes.com/causes/597593>

الصالح, ريم, ”طلاق الفاكس”, [إيلاف](http://www.elaph.com/Web/AsdaElaph/2008/9/365790.htm), September 15, 2008.
<http://www.elaph.com/Web/AsdaElaph/2008/9/365790.htm>

mobinil, ”مبارك الآن في دبي”, #Jan25 Egypt Remembers, February 13, 2011.
http://weekite.blogspot.com/2011/02/blog-post_7938.html

”يختصم شهادة الفيس بوك يرجى الحذر, يرجى القراءة #syria, I'm Syrian”, May 5, 2011,
<http://anasouri.tumblr.com/post/5197803121>

אתרים

الثورة السودانية 2012

<http://sudan30january.blogspot.com>

الطلاق السعودي

<http://saudidivorce.org/DIV>

جبهة الدفاع عن متظاهري مص

<http://egyprotest-defense.blogspot.com>

רשתות חברתיות

Facebook

”إسرائيل تتكلم بالعربية”, [Facebook](http://www.facebook.com/IsraelArabic).

<http://www.facebook.com/IsraelArabic>

”الجيش السوري الإلكتروني”, [Facebook](http://www.facebook.com/IsraelArabic).

<http://www.facebook.com/SEA.P.170>

”الصفحة الرسمية لرئاسة مجلس الوزراء المصري،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Egyptian.Cabinet.Of.Ministers>

”Facebook، [Protesting Inside Syria & Outside](#) الغضب السوري داخل وخارج سورية،”

<http://www.facebook.com/event.php?eid=131401903594062>

”اليمن و نظام الطاغية و عصابته،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/alymn-w-nzam-altaghyt-w-sabth/105250399551275>

”بشار الاسد،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Mr.Bashar.Alassad>

”بشار الأسد بالدم منفيديك،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Bashar.all.asaad>

”ثورة 14 فبراير في البحرين،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/TrueRoyalDemocracy>

”ثورة التحرير والشهداء،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/#!/album.php?aid=58366&id=201672036514423>

”21 March - ثورة الشعب اليمني على نظام الطاغية،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/21-March-thwrt-alshb-alyzny-ly-nzam-altaghyt/184501581581876>

”ثورة الكرامة" غزة"،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/thwrt-alkramtghzt/131508560248271>

”ثورة المغتربين العراقيين 25 شباط Revolution،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/ثورة-المغتربين-العراقيين-25-شباط/Revolution/112706298804185>

”ثورة شمال إفريقيا، تصل السودان، ”موعدنا 30 يناير،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/event.php?eid=136419053089393&index=1>

”ثوره محامين مصر يوم 25 يناير هتنزل نحمى الشعب،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/event.php?eid=176943742343836>

”the April Youth Movement6 - حركة شباب 6 إبريل،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/shabab6april>

”جمعة الغضب للثورة على الفساد والظلم والبطالة والتعذيب،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/event.php?eid=141531305908212>

”جميعاً ضد أي تدخل خارجي في سوريا،” [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Against.intervention.in.Syria>

”رئيس الوزراء الاسرائيلي”, [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/IsraeliPM.Arabic>

”شباب 6 ابريل .. APRIL 6 YOUTH MOVEMENT”, [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/groups/6april2008>

”عزيزتي الحكومة . « الكيزان». بالنسبة لزيادة الاسعار نصرف عليكم مثلاً», [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/youth30?v=info>

”We r Fed Up >> Girifna >> قرنفنا”, [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/We-r-Fed-Up-Girifna-grfna/125423854149502>

”NBA - نبأ”, [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/pages/NBA-nba/198396626840776>

”وقفة إحتجاج أسرية لمدة نصف ساعة يومياً”, [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/event.php?eid=181312971892244>

”يوم الغضب البحريني 14 فبراير”, [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/Rage.Day.14Feb>

”يوم انتفاضة الشعب اليمن ضد النظام الطاعى”, [Facebook](#).

<http://www.facebook.com/event.php?eid=172102826168060>

Twitter

”SyrianElectronicArmy”, [Twitter](#).

https://twitter.com/#!/Official_SEA

”حركة شباب 6 أبريل”, [Twitter](#).

<http://twitter.com/shabab6april>

”كلنا ليلي”, [Twitter](#).

<https://twitter.com/#!/kolenalaila>

Youtube

”الجيش السوري الإلكتروني”, [Youtube](#).

<http://www.youtube.com/syrianes1>

”بكاء وائل غنيم على شهداء الثورة في برنامج العاشرة مساءً”, [YouTube](#),
25January2011, February 7, 2011

<http://www.youtube.com/watch?v=mQRoZu0ueu8>

”وائل غنيم لذي خروجه من السجن”, [YouTube](#), February 7, 2011.

http://www.youtube.com/watch?v=Ik_oYNI-Clw

”عربيته شرطه تدهس المواطنين فى المحله”, [YouTube](#), February 4, 2011
EgyprKingofarab,

<http://www.youtube.com/watch?v=Pt5aJbU9Hwc>

ramyraoof, "صلاة المتظاهرين في ميدان التحرير", YouTube, February 4, 2011

<http://www.youtube.com/watch?v=4IDrwMllm0o>

ramyraoof, "ميدان التحرير 4 فبراير: التلفزيون كذاب والحقيقة اهي", YouTube, February 4, 2011

http://www.youtube.com/watch?v=Afh_vLGStQc

zoomair1985, "مقتل متظاهر في مظاهرات يوم الغضب في مصر بالاسكندرية", YouTube, February 3, 2011.

<http://www.youtube.com/watch?v=-ReTr-Xm8hc>

"حركة شباب 6 أبريل", Youtube.

<http://www.youtube.com/6aprilorg>

צרפתית

אתרים

caivp.poivron.org, "Cycle d'atelier sur Internet et la vie privée," August 10, 2009.

<http://caivp.poivron.org>

רשתות חברתיות

Facebook

"Tahal-Armée de Défense d'Israël," Facebook.

<http://www.facebook.com/tahalarmededefensedlrael>

פרסית

רשתות חברתיות

Facebook

<http://www.facebook.com/IsraelPersian>

<http://www.facebook.com/25bahman>

"اسرائیل به فارسی," Facebook.

"بیست و پنجم بهمن," Facebook.